

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม พุทธศักราช 2568

1

Thepsatri Rajabhat University
Educational Journal

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ISSN : 3088-1862 (Online)

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thepsatri Rajabhat University Educational Journal

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น องค์ความรู้ และข้อเสนอทางวิชาการ จากคณาจารย์และนักวิชาการด้านการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ตลอดจนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ องค์ความรู้และยกระดับคุณภาพทางวิชาการสู่สาธารณะ

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี:

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณบดีคณะครุศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชัย บุญส่ง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ่มแสงทอง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิชญา ใจเย็น และอาจารย์ ดร.ประทีป คงเจริญ

กองบรรณาธิการ:

หน่วยงานภายใน: รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม

รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ เนืองอุดม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี เทียมดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรัฐ ศิระวรกุล

อาจารย์ ดร.พงศธร ไพจิตร

อาจารย์ ดร.สรรัชย์ ชูชีพ

หน่วยงานภายนอก: ศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กาสะก เตชะชั้นหมาก	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.นตยา ปิณฑนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภัคดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีบวงส์ ชื่นสมบัติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวลิณ งามพิริยกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.นันทิยา ทองหล่อ	โรงเรียนโคกกล้าพานวิทยา
ดร.ปฏิพัฒน์ บุญรักษ์	โรงเรียนบ้านหนองโสน
ดร.ปรัชญววรรณ วนานันท์	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
พระมหาธีรวิীর พันธุ์ศรี, ดร.	วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เหรียญกึ่งองบรรณาธิการวารสาร: อาจารย์ ดร.ภัทรพร โชคไพบูลย์

เลขานุการวารสาร: นางสาวสุนทรี รื่นชู

ภาพปก: อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด

สำนักงาน: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนนารายณ์มหาราช อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000

โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ 064-3138785

E-mail: education.hstru@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาติลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธินิรากร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
7. รองศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ มุสิกะเจริญ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9. รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
11. รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ นิมตลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
12. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
13. รองศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวณีน งามพิริยกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิทยาลัยจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนพล ชื่นคำ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจน์ ภาชา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพรณ ขาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันวิสาข์ ลิจจัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
พระพุทธบาท
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรัฐ ศิระวรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร

29. ดร.ธารีรัตน์ บุญรักษ์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พิจิตร เขต 1
30. ดร.ปฎิพัฒน์ บุญรักษ์	โรงเรียนบ้านหนองโสน จังหวัดพิจิตร
31. พระครูศรีธรรมวุฒิ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
32. พระมหานพพร อภิพนุโธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
33. พระสุรพล อภารโณ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
34. อาจารย์ ดร.จิตติมา พิศาภาค	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
35. อาจารย์ ดร.ชฎานิตย์ ยิ้มสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
36. อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
37. อาจารย์ ดร.ณทิพรดา ไชยศิลป์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
38. อาจารย์ ดร.ประทีป คงเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
39. อาจารย์ ดร.พัฒน์ดา อุปนอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
40. อาจารย์ ดร.พิชญา สุกุลวิทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
41. อาจารย์ ดร.พินิจนันท์ เนื่องจากอวน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
42. อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
43. อาจารย์ ดร.สรรชัย ชูชีพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
44. อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2568 วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นองค์ความรู้ และข้อเสนอทางวิชาการจากคณาจารย์และนักวิชาการด้านการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ตลอดจนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อส่งเสริมการสร้างสรค์องค์ความรู้และยกระดับคุณภาพทางวิชาการสู่สาธารณะ

เนื้อหาในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 7 เรื่อง คือ 1) ปัจจัยความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 2) ผลการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร 4) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี 5) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโอบ่อง 6) ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชา การป้องกันการทุจริต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และ 7) ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกบทความดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน รูปแบบ (Double - Blinded) และการกลั่นกรองจากคณะกรรมการจัดทำวารสาร เนื้อหาสาระสำคัญของบทความในฉบับนี้มีความหลากหลาย ทรงคุณค่าในเชิงวิชาการ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมการศึกษาทั้งกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณคณะทำงานทุกท่านที่ขับเคลื่อนวารสารฉบับนี้จนสำเร็จจุล่งตามจุดประสงค์ในการเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ออกแนะหน้ในการพิจารณาถ้ลั่นกรองบทความ และอาจารย์ นักศึกษา ผู้ที่สนใจทุกท่านที่ได้ส่งบทความเผยแพร่ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และหวังว่าจะได้รับความไว้วางใจเช่นนี้ตลอดไป

วีรวิชัย บุญส่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลวารสาร	(ก)
กองบรรณาธิการ	(ข)
บทบรรณาธิการ	(ง)
สารบัญ	(จ)
บทความวิจัย:	
ปัจจัยความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพัก ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 : อรุณวรรณ พิมพ์สาร, และพิทยา แสงสว่าง	1
ผลการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พัฒนาการ ของทวีปต่าง ๆ โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี : สุนทร อ่อนฤทธิ์, สิริวิชญ์ สาระถิน, และธีรวิทย์ พิรุณย้อย	17
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร : อาจรรย์ อุดธรรมใจ, และHenry Yuh Anchunda	37
ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี : กนิษฐา ศรีสุคนธมิตร, ปนิตา เนื่องพะนอม, และบุญยานุช เฉวียงหงษ์	55
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลาของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโอบอ่อง : สมบูรณ์ คงเลิศ	77
ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริม การเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชา การป้องกันการทุจริต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี : จักรพงษ์ งามวิริยะประเสริฐ	95

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถ ในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลก ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 : วีรภัทร พัวเบา	113
ภาคผนวก	
แนะนำผู้เขียน	132
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	134
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	135
การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	139
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง	153
จริยธรรมการวิจัย	173

ปัจจัยความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพัก ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5

อรุณวรรณ พิมพ์สาร,* และพิทยา แสงสว่าง**

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ได้รับบทความ: 31 มีนาคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 6 พฤษภาคม 2568 ตอรับบริการตีพิมพ์: 22 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาตัวแปรความผูกพันต่อองค์การของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 2. เพื่อศึกษาตัวแปรความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 และ 3. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 จำนวน 159 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความผูกพันต่อองค์การของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก 2. ความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3. ความผูกพันต่อองค์การ ได้แก่ ด้านความตั้งใจอยู่ และด้านบรรทัดฐาน ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สามารถเขียนสมการในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 1.254 + 0.351 * (X_2) + 0.257 * (X_3)$$

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = 0.456 * (X_2) + 0.284 * (X_3)$$

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์การ, การคงอยู่, ครูหอพัก, โรงเรียนราชประชานุเคราะห์

* นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** อาจารย์ ดร., หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Organizational Commitment Affecting on Retention of Dormitory Teachers in Rajaprachanugroh School Under The Office of Special Education Administration, Group 5

Arunwan Pimsarn,* and Phitthaya Saengsawang**

Naresuan University

Received: March 31, 2025 Revised: May 6, 2025 Accepted: May 22, 2025

Abstract

The purposes of this study were: 1. to examine the levels and characteristics of organizational commitment among dormitory teachers in Rajaprachanugroh school, office of special education administration, group 5; 2. to explore the factors influencing job retention of dormitory teachers in the school; and 3. to analyze the predictive variables of organizational commitment that significantly affect job retention of dormitory teachers at the school. The data were collected using a questionnaire from a sample group consisting of 159 dormitory teachers in Rajaprajanugroh Schools under the Office of Special Education Administration, Group 5. The statistics used for data analysis included percentage, frequency, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results revealed that: 1. overall organizational commitment among the dormitory teachers was at a high level; 2. job retention was at the highest level; and 3. the organizational commitment, specifically the affective commitment and normative commitment dimensions, had a statistically significant effect on the job retention of the teachers, at the .05 level. The raw score prediction equation for dormitory teacher retention can be written as follows:

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 1.254 + 0.351* (X_2) + 0.257* (X_3)$$

The prediction equation in standardized score form can be written as follows:

$$Z = 0.456* (X_2) + 0.284* (X_3).$$

Keywords: Commitment, Retention, Dormitory Teachers, Rajaprachanugroh School

* Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

** Lecturer, Dr., Master's Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์การสำคัญต่อการสร้างสรรค์ความเป็นมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้บังเกิดขึ้น โดยความร่วมมือร่วมใจจากทรัพยากรบุคคลในทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งคุณภาพของสถานศึกษานั้นต้องเกิดจากฝีมือของบุคลากรของสถานศึกษา โดยบุคลากรภายนอกให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของครูหรือมีอัตราการย้ายออกของครูเกิดขึ้นบ่อยนั้น ทำให้โรงเรียนเสียค่าใช้จ่ายและโอกาสในหลาย ๆ ด้าน เช่น ต้นทุนในการจ่ายอัตราเงินจ้างสำหรับครูใหม่ พัฒนาครูบรรจุใหม่ ต้นทุนที่ใช้ในการอบรม ความรู้ความสามารถความชำนาญที่สะสมขาดหายไปกับครูเก่า และโรงเรียนยังมีความเสี่ยงในการศึกษาพฤติกรรม ความรู้ความสามารถของครูใหม่ที่มีต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดความต่อเนื่องในส่วนการเรียน ทุกสิ่งที่กล่าวมานั้นมาจากครูที่ลาออกทั้งสิ้น อีกหนึ่งปัญหาจากที่รัฐบาลไม่มีแบบแผนแนวทางในการเรียกบรรจุที่ไม่แน่นอน และยังไม่สามารถบริหารจัดการงานด้านบุคลากรล่วงหน้าได้ (นิตา แก้วสว่าง, 2562)

ครูหอพัก มีหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลปกครองนักเรียนประจำหอพักให้ปฏิบัติตามระเบียบโรงเรียนประจำว่าด้วยการอยู่ประจำของนักเรียน พ.ศ. 2558 ส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ประสานความร่วมมือกับครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ปัจจุบันครูที่รับผิดชอบหอพักนอนของโรงเรียนในเบื้องต้น พบว่า มีปัญหาหลากหลายประการ ได้แก่ ขาดการวางแผนในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนประจำพักนอนเป็นรายบุคคล ขาดการคัดแยกกลุ่มนักเรียนประจำพักนอนอย่างชัดเจน ขาดการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหลังจากให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ นักเรียนประจำหอพักนอนไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ขาดการติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนประจำพักนอนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการดำเนินงานบริหารหอพักนอนดูแลนักเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน กล่าวคือ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีนโยบายให้โรงเรียนใช้การบริหารจัดการบริหารหอพักนอนร่วมกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพด้านร่างกายและจิตใจ เพราะปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อสังคมมากมายและที่สำคัญต้องการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่อครู ผู้ปกครอง และให้ความสำคัญกับการศึกษา (ประธาน ชันทะยศ, สิทธิชัย มูลเขียน และ ธีระภัทร ประสมสุข, 2566)

นอกจากนี้ครูหอพักผู้ดูแลนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์นั้นกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของการเข้ามาบรรจุเป็นครูหอพักผู้ดูแลนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นครูที่จบการศึกษาใหม่ และเพิ่งเข้ามาทำหน้าที่ครูหอพักผู้ดูแลนักเรียน ทำให้ครูหอพักขาดประสบการณ์ในการรับผิดชอบหน้าที่ครูหอพัก ขาดความเข้าใจในหน้าที่การเป็นครูหอพัก ขาดจิตวิทยาในการอยู่ร่วมกันกับเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ ขาดการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมให้เข้ากับเด็ก รวมถึงยังขาดความเข้าใจถึงพื้นหลัง หรือภูมิหลังของนักเรียนรายบุคคล ทำให้การทำหน้าที่ครูหอพักผู้ดูแลนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ขาดประสิทธิภาพ และมีข้อผิดพลาดอยู่เสมอ นอกจากนี้ด้วยช่วงเวลา

ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทัศนคติและความคาดหวังจากการทำงานเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความผูกพันต่อองค์กรของครูที่ชี้ให้เห็นว่าครูหอพักอาจมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับต่ำ ซึ่งความผูกพันต่อองค์กรนั้นนอกจากจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูให้สูงขึ้นแล้ว ทั้งในระดับตัวบุคคลและองค์กร เมื่อครูมีความผูกพัน ครูจะสละเวลา พลังกำลังที่มี เกิดเป็นความซื่อสัตย์ และมีความจงรักภักดีต่อองค์กร และคงอยู่ในงานต่อไปอย่างยาวนานได้ (Sheldon, 1971) การบริหารจัดการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์มีข้อจำกัดในหลากหลายประเด็น ได้แก่ ความสมดุลในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว เวลาในการทำงาน ภาระงานของบุคลากรทางการศึกษาน้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ และอาจมีผลให้บุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานจนนำไปสู่การลาออก และเปลี่ยนงาน ดังนั้น การเสริมสร้างให้ครูผู้ดูแลหอพักได้รับความพึงพอใจในการทำงานอย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะมีผลต่อการคงอยู่ในงานของบุคลากร (Steers & Mowday, 1981) ดังนั้น การคงอยู่ในงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องสามารถบริหารจัดการได้ และสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ครูหอพักเกิดการคงอยู่ในงาน โดยมีปัจจัยด้านองค์การเป็นสิ่งสนับสนุนให้บุคลากรตั้งใจคงอยู่ในงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ (ปณิตา นิรมล และ นันธิดา อนันตชัย, 2563)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวการพัฒนาความคงอยู่ในงานของครูผู้ดูแลหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 ให้ครูดำรงอยู่กับโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวแปรความผูกพันต่อองค์กรของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5
2. เพื่อศึกษาตัวแปรความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5
3. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

Allen & Meyer (1990) ได้กล่าวไว้ว่า ความผูกพันต่อองค์กรมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ความผูกพันด้านจิตใจ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึกผูกพันต่อบริษัท โดยที่พนักงานรู้สึกถึงความเป็นสมาชิกในบริษัท รู้สึกยึดมั่นกับบริษัทเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับบริษัท และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับบริษัท 2. ความผูกพันด้านความตั้งใจอยู่ หมายถึง ความผูกพันต่อองค์กรที่เกิดจากการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อแลกเปลี่ยนกับการคงอยู่กับบริษัทของบุคคลแต่ละคน เป็นการรับรู้ของบุคคลถึงผลประโยชน์ที่เสียไปถ้าเขาต้องออกจากบริษัท ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะอยู่

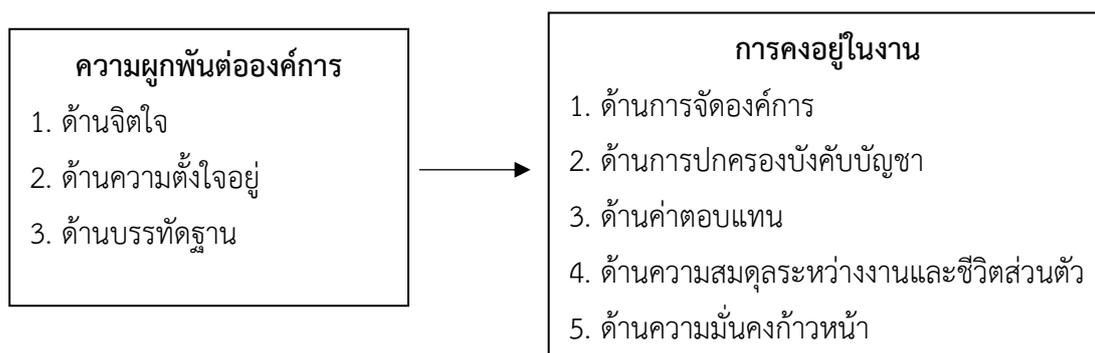
กับบริษัทต่อไป และ 3. ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน หมายถึง จิตสำนึกในการดำรงอยู่เป็นสมาชิกของบริษัท รู้สึกว่าเมื่อเข้าเป็นสมาชิกของบริษัทแล้ว ต้องมีความผูกพัน และความจงรักภักดีต่อบริษัท ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และสมควรทำถือเป็นพันธะผูกพันที่ต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ในบริษัท

แนวคิดเกี่ยวกับการคงอยู่ในองค์กร

Mathis & Jackson (2010) กล่าวว่า การคงอยู่ในองค์กรประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านองค์การ (Organizational Components) หมายถึง สิ่งที่เป็นส่วนประกอบขององค์การทั้งในส่วนของนโยบาย และการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคลากรที่จะอยู่หรือไปจากองค์การองค์การใดที่มีวัฒนธรรม และค่านิยมที่มีลักษณะเฉพาะและมีจุดเด่นชัดเจน มีบรรยากาศที่ดีจะทำให้อัตราการคงอยู่ของบุคลากรเพิ่มขึ้น 2. ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (Organizational Career Opportunities) องค์การที่มีการพัฒนาทางอาชีพ และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีโอกาสเจริญก้าวหน้าจะมีผลต่อการคงอยู่ในองค์กรของบุคลากรพอ ๆ กับเรื่อง ความสมดุลของงานและชีวิตส่วนตัว โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องการการสนับสนุน และโอกาสในการพัฒนาทักษะในการทำงาน มักจะใช้สิ่งนี้เป็นเหตุผลในการพิจารณาถึงการคงอยู่ในองค์กร 3. ปัจจัยด้านการให้รางวัลและการคงอยู่ (Reward and Retention) รางวัลที่จับต้องได้ที่บุคคลได้รับสำหรับการทำงาน จะอยู่ในรูปของค่าตอบแทน สิ่งชักจูงใจและผลประโยชน์ปัจจัยที่สำคัญสำหรับการคงอยู่ในองค์กร ได้แก่ การแข่งขัน จากผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารหลายคนเชื่อว่า เงินเป็นปัจจัยพื้นฐานของการคงอยู่ในองค์กร บุคลากรหลายคน ต้องลาออกเพื่อไปทำงานใหม่ที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า ค่าตอบแทนและผลประโยชน์จึงเป็นเรื่องของการแข่งขัน องค์กรจะต้องทำให้บุคลากรแต่ละคนคงอยู่ในองค์กรด้วยความรู้สึกเชื่อมั่นในเรื่องของความสามารถประสบการณ์ และผลการปฏิบัติงานของตนเอง 4. ปัจจัยด้านการออกแบบงานและการทำงาน (Job Design and Work) ปัจจัยด้านการออกแบบของงานและการทำงาน มีผลต่อการคงอยู่ในองค์กรของบุคลากร เพราะแต่ละคนต้องใช้เวลา ส่วนใหญ่กับการทำงาน ทุกคนต้องการทำงานในที่ที่มีอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เพียงพอทันสมัย และการมีบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ทั้งปัจจัยทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทั้งหมดล้วนแต่มีผลต่อการคงอยู่ในองค์กรทั้งนั้น และ 5. สัมพันธภาพของบุคลากรภายในองค์กร (Employee Relationships) และการบริหารจัดการเกี่ยวกับความแตกต่างในปัจจัยพื้นฐานของบุคลากรแต่ละคน ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส และสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหาร การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และสัมพันธภาพ ระหว่างผู้ร่วมงาน ผู้บริหารที่มีความยุติธรรม และไม่เข้มงวด เปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นในงานได้ และมีความสมดุล ของชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้การยอมรับบุคลากรและผลการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้มีโอกาสก้าวหน้าและพัฒนาในงานสำหรับบุคลากรจะทำให้เกิดผลทางบวกต่อการคงอยู่ของบุคลากร ในองค์กรได้ สรุปได้ว่า ความผูกพันต่อองค์กรที่ทำให้พนักงานรู้สึกถึงความเป็นสมาชิกในบริษัทรู้สึกยึดมั่นกับบริษัท เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับบริษัท มีการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อแลกเปลี่ยนกับการคงอยู่กับบริษัทของบุคคลแต่ละคน เป็นการรับรู้ของบุคคลถึงผลประโยชน์ที่เสียไปถ้าเขาต้องออกจากบริษัท ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะอยู่กับบริษัท ต่อไป จะส่งผลให้บุคคลเกิดการคงอยู่ในงานต่อไปอย่างยาวนาน

กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบของความผูกพันต่อองค์กร ผู้วิจัยเลือกใช้ตัวแปรทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ความผูกพันด้านจิตใจ ความผูกพันด้านความตั้งใจอยู่ และความผูกพันด้านบรรทัดฐาน และจากการสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบของความคงอยู่ในการทำงาน ผู้วิจัยเลือกใช้ตัวแปรทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดองค์การด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านค่าตอบแทน ด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว และด้านความมั่นคงก้าวหน้า สามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 จำนวน 263 คน (สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 จำนวน 159 คน จากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ 1. เลือกสุ่มแบบเจาะจงเป็นโรงเรียนราชประชานุเคราะห์สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 55 จังหวัดตาก และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์ 2. สุ่มตัวอย่างแบบโควตา ตามสัดส่วนของประชากรครูแต่ละโรงเรียน และ 3. ใช้การสุ่มตามสะดวก (Convenient Random Sampling Method)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเป็นชนิดที่มีโครงสร้าง (Structured Questionnaires) ซึ่งประกอบไปด้วย คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และอายุงาน จำนวน 4 ข้อ โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกคำตอบเพียง 1 คำตอบ (Multiple Choices) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความผูกพันต่อองค์กร จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านจิตใจ 2. ด้านการคงอยู่ และ 3. ด้านบรรทัดฐาน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scales) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามระดับความเห็น มีเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการคงอยู่ในงาน จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการจัดองค์การ 2. ด้านการปกครองบังคับบัญชา 3. ด้านค่าตอบแทน 4. ด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว และ 5. ด้านความมั่นคงก้าวหน้า มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามระดับความเห็น มีเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของครูหอพัก มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaires)

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 2 วิธี ได้แก่ 1. การทดสอบค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งจัดทำร่างเป็นแบบสอบถามแล้วนำไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาให้ความเห็นชอบและให้ข้อเสนอแนะ โดยค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.97 และ 2. การตรวจสอบเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคำถามของแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปแจกกลุ่มตัวอย่าง คือ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ซึ่งกลุ่มทดลองจะต้องมีคุณสมบัติของประชากรอย่างครบถ้วน เมื่อได้รับคำตอบแล้วจะนำคำตอบไปคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.98 จึงถือว่าแบบสอบถามนั้นมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ได้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างเป็นทางการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามชนิดอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า Google Form ให้สมบูรณ์ และแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5

3.2 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามให้ครบถ้วนโดยคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ 159 ชุด โดยใช้เวลารวม 15 วัน

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้สามารถแบ่งได้ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์การของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ระดับความต้องการคงอยู่ในงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน ผู้วิจัยศึกษาอำนาจพยากรณ์ของความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 ตัวแปรความผูกพันต่อองค์การของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันต่อองค์การของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม

ความผูกพันต่อองค์การ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านจิตใจ	4.23	0.773	มากที่สุด	1
2. ด้านความตั้งใจอยู่	4.10	0.861	มาก	3
3. ด้านบรรทัดฐาน	4.12	0.844	มาก	2
รวม	4.15	0.826	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, SD. = 0.826) และเมื่อพิจารณารายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ คือ ด้านจิตใจ ($\bar{x} = 4.23$, SD. = 0.773) รองลงมาคือ ด้านบรรทัดฐาน ($\bar{x} = 4.12$, SD. = 0.844) และด้านความตั้งใจอยู่ ($\bar{x} = 4.10$, SD. = 0.861) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 ตัวแปรความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียน
 ราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม

ความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพัก	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการจัดองค์การ	4.30	0.798	มากที่สุด	3
2. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	4.39	0.733	มากที่สุด	1
3. ด้านค่าตอบแทน	4.12	0.886	มาก	4
4. ด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว	3.96	0.890	มาก	5
5. ด้านความมั่นคงก้าวหน้า	4.38	0.720	มากที่สุด	2
รวม	4.23	0.805	มากที่สุด	-

จากตาราง 2 พบว่า ความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$, $SD. = 0.805$) และเมื่อพิจารณารายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ คือ ด้านการปกครองบังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.39$, $S.D. = 0.733$) รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงก้าวหน้า ($\bar{x} = 4.38$, $S.D. = 0.720$) ด้านการจัดองค์การ ($\bar{x} = 4.30$, $S.D. = 0.798$) ด้านค่าตอบแทน ($\bar{x} = 4.12$, $S.D. = 0.886$) และด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว ($\bar{x} = 3.96$, $SD. = 0.890$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 ตัวแปรพยากรณ์ความผูกพันในองค์กรที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5

ตาราง 3 ค่าอิทธิพลของความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5

ตัวแปร	b	S.E.	β	t	Sig	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	1.391	.183		7.601*	.000		
ด้านความตั้งใจอยู่ (X_2)	.407	.060	.529	6.737*	.000	.376	2.657
ด้านบรรทัดฐาน (X_3)	.283	.071	.313	3.985*	.000	.376	2.657

R = .799 R Square = .638 Adjusted R Square = .634 Standard Error = .36739

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.376 และ VIF มีค่าระหว่าง 2.657 ค่าทั้งสองอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กันน้อย จึงถือได้ว่าตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้นี้ไม่มีปัญหา ตัวแปรต้นสัมพันธ์กันมาก (Multicollinearity) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณที่กำหนดให้ค่า Tolerance ต้องมากกว่า 0.10 และค่า VIF ต้องน้อยกว่า 10

และจากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณหาอิทธิพล โดยใช้วิธี Stepwise พบว่า ความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วย ด้านความตั้งใจอยู่ (X_2) และด้านบรรทัดฐาน (X_3) ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยร่วมกันพยากรณ์ความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักได้ร้อยละ 63.4 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ด้านความตั้งใจอยู่ (X_2) และด้านบรรทัดฐาน (X_3) ซึ่งสามารถเขียนสมการในรูปคะแนนดิบทำนายความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 ดังนี้

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 1.391 + 0.407 * (X_2) + 0.283 * (X_3)$$

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = 0.529 * (X_2) + 0.313 * (X_3)$$

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยความผูกพันในองค์กรที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 สามารถอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าครูหอพัก มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เข้ามาทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนแห่งนี้ จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเมื่อทำงานที่โรงเรียนแห่งนี้และเห็นว่าตนเองมีความจงรักภักดีต่อโรงเรียนแห่งนี้ หากได้รับการดูแลจะทำให้เกิดความรู้สึกต้องการคงอยู่กับโรงเรียนแห่งนี้ต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตน์สินี รื่นนุสาน (2560) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของครูโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนประจำอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีความจงรักภักดีและผูกพันต่อโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุพาภรณ์ สีวิเกะ (2566) เรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลูกน้ำ เจนหัตพล (2564) เรื่อง ความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตลอดจนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิสิทธิ์ เครือสา (2564) เรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนของครูมีการดำเนินการตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ การบังคับบัญชาให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาการทำงานจนสำเร็จ ครูได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ครูสามารถลาป่วย ลากิจ ได้ตามความเหมาะสม และโรงเรียนของครูสนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในการทำงาน โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สติรพร เขาวนชัย (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ความคงอยู่ในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลกสูงที่สุด และสอดคล้องกับ วารุณี มลิณฑปัญญา (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคงอยู่ในการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความคงอยู่ในการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราพร โสตะแก้ว (2565) เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานอาชีพของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการคงอยู่ในงานอาชีพของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภณทิลา ธนกิจวัช (2565) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจคงอยู่ในงานของครูโรงเรียนเอกชนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม พบว่า ความคงอยู่ในงานของครูโรงเรียนเอกชนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วย ด้านความตั้งใจอยู่และด้านบรรทัดฐาน ส่งผลต่อความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยร่วมกันพยากรณ์ความคงอยู่ในการทำงานของครูหอพักได้ร้อยละ 63.4 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าหากสถานศึกษาสามารถทำให้ครูหอพักรู้สึกว่ามีประสิทธิภาพที่สถานศึกษาแห่งนี้แล้วได้รับความมั่นคงในการทำงาน มีโอกาสได้รับความก้าวหน้า และได้รับอิสระในการทำงาน และได้รับความเข้าใจจากเพื่อนร่วมงานหรือสถานศึกษา จึงจะทำให้เกิดความต้องการคงอยู่ในการทำงานมากขึ้น โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภณทิลา ธนกิจวัช (2565) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคงอยู่ในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม พบว่า ครูที่อยู่ในองค์กรที่มีวัฒนธรรมต่อองค์กรที่ดีส่งผลให้มีความตั้งใจคงอยู่ในองค์กรมากขึ้น ด้านความผูกพันต่อองค์กรกับความตั้งใจคงอยู่ พบว่า มีความสัมพันธ์กัน ($r = 0.837$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ จุไรวรรณ บินดุเหลี่ยม (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคงอยู่ในการทำงานของข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า อัตราการมีความคงอยู่ในการทำงานเกี่ยวข้องกับการทุ่มเทตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่สูงที่สุด รองลงมาคือ ข้อที่มีระดับความคงอยู่ในการทำงานเป็นการเลือกอาชีพ เพราะความต้องการของตนเอง การที่มีความสุขที่ได้ทำงานในองค์กรปัจจุบัน การที่ไม่ได้รู้สึกว่าการทำงาน คือ การผูกมัดตนเอง การที่มีความตั้งใจที่จะทำงานในองค์กรนี้ต่อไปให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ไม่มีแผนการจะลาออกจากองค์กรในเร็วนี้ การมีความคาดหวังว่าจะทำงานนี้ต่อไปในที่ทำงานเดิม แผนการของช่วงชีวิตที่เหลือ คือ การทำงานที่องค์กรนี้ต่อไปตราบเท่าที่ท่านทำได้ และแม้ว่าองค์กรอื่นให้ข้อเสนอในการทำงานที่ดีกว่าก็ไม่คิดที่จะลาออก

5. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน ครูหอพัก และผู้ปกครอง เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดปฏิสัมพันธ์กันในทิศทางที่ดีขึ้น และมีส่วนร่วมกันในการดูแลนักเรียน และสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยควรศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู และผู้บริหารสถานศึกษา มากยิ่งขึ้น

2. ผู้วิจัยควรศึกษาถึงประสิทธิภาพในการลดความขัดแย้งของนักเรียน โดยอาจทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 5 เกิดความสามัคคีกันมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร โสโตแก้ว. (2565). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานอาชีพของข้าราชการครูสังกัด กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุไรวรรณ บินดูเหล็ม. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. ประสานการพิมพ์.
- นิตา แก้วสว่าง. (2562). ปัจจัยการคงอยู่ของครูโรงเรียนเอกชน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จังหวัดสงขลา. วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา, 2(1), 53 - 70. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/emi/article/view/150249/144544>
- ปณิตา นิรมล และ นันธิดา อนันตชัย. (2563). ปัจจัยที่สามารถทำนายการคงอยู่ในงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 46(2), 190 - 239. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/243594/168639>
- ประธาน ชันทยยศ, สิทธิชัย มูลเขียน และ ธีระภัทร ประสมสุข. (2566). การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 5(4), 897 - 908. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/262121/177135>
- ภณชิตา ธนกิจวัช. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจคงอยู่ในงานของครูโรงเรียนเอกชนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4503/1/621220010.pdf>
- ยุพาภรณ์ สีวิกะ. (2566). ความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- รัตน์สินี รื่นนุสาน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของครูโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. คลังปัญญาจุฬาฯ. <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=2383&context=chulaetd>

ลูกน้ำ เจนหัตถพล. (2564). *ความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี]. RBRU e-Theses.

<https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-420-file01-2022-05-09-15-36-44.pdf>

วารุณี มิลินทปัญญา. (2561). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคงอยู่ในการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 12(28), 244 – 255. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/124151>

สฤทธิพร เขาวนชัย. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 15(1), 158 - 168. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/download/236729/166197/866963>

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). *ข้อมูลบุคลากร*.

http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php

อภิสิทธิ์ เครือสา. (2564). *ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปฐมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3874/1/620620051.pdf>

Allen, N. J. & Meyer, J. P. (1990). The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63, 1 - 18. <http://dx.doi.org/10.1111/j.2044-8325.1990.tb00506.x>

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 - 610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Mathis, R. L. & Jackson, J. H. (2010). *Human Resource Management: An Asia Edition*. Cengage Learning Asia.

Mowday, R.T. (1981). Viewing Turnover from The Perspective of Those Who Remain: The Relationship of Job Attitudes to Attributions of The Causes of Turnover. *Journal of Applied Psychology*, 66(1), 120 - 123. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.66.1.120>

Sheldon M. E. (1971). Investments and Involvement as Mechanism Producing Commitment to The Organization. *Administrative Science Quarterly*, 16(2), 143 - 150.

<https://doi.org/10.2307/2391824>

Steer, R. & Mowday, T. (1981). Viewing Turnover from The Perspective of Those Who Remain: The Relationship of Job Attitudes to Attributions of The Causes of Turnover.

Journal of Applied Psychology, 66(1), 120 – 123. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.66.1.120>

ผลการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พัฒนาการ ของทวีปต่าง ๆ โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

สุนทร อ่อนฤทธิ์,* สิริวิชญ์ สาระถิน,** และธีรวิทย์ พิรุณย์อัย***

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ได้รับบทความ: 11 กุมภาพันธ์ 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 12 มีนาคม 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 17 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ 2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 39 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 25 ข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ หลังเรียน ($\bar{X} = 23.40$, S.D. = 1.65) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 14.50$, S.D. = 2.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.95) และ 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.34)

คำสำคัญ: ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ

* อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

** ผู้ช่วยนักวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*** ผู้ช่วยนักวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The Effects of the Six Thinking Hats Technique on Critical Thinking Ability and Learning Achievement of MattayomSuksa 3 Students in the Topic of Continental Development at Phra Narai School, Lopburi Province

Sunthorn Onrit,^{*} Sirawit Saratthin,^{**} and Teerawit Pirunyo^{***}

Thepsatri Rajabhat University

Received: February 11, 2025 **Revised:** March 12, 2025 **Accepted:** March 17, 2025

Abstract

This study aims to: 1. compare the academic achievement of MattayomSuksa 3/1 students before and after using the Six Thinking Hats technique; 2. compare the students' critical thinking skills before and after using the technique; 3. examine the students' satisfactions after learning using the technique. The sample group included 39 students from MattayomSuksa 3/1 in the first semester of the academic year 2024, selected through simple random sampling. The research instruments were 12 instructional plans, a 25-item critical thinking ability test, a 30-item academic achievement test, and a 15-item satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-test.

The findings revealed that: 1. The students' academic achievement scores after using the Six Thinking Hats technique ($\bar{x} = 23.40$, S.D. = 1.65) were significantly higher than their pre-test scores ($\bar{x} = 14.50$, S.D. = 2.44) at the 0.05 statistical significance level; 2. The students' critical thinking ability after the implementation of the Six Thinking Hats technique was at a relatively high level, as indicated by the overall mean score. ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.95); 3. The students' satisfaction with the use of the Six Thinking Hats technique was generally high, with an overall satisfaction mean score of ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.34).

Keywords: Critical Thinking Ability, Academic Achievement, Six Thinking Hats Technique

^{*} Lecture, Department of Social Education Faculty, Humanities and Social sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{**} Research Assistant, Department of Social Education Faculty, Humanities and Social sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{***} Research Assistant, Department of Social Education Faculty, Humanities and Social sciences, Thepsatri Rajabhat University

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิด โดยระบุว่า สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการส่งเสริมกระบวนการคิดที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545) สอดคล้องกับการคิดเป็นกระบวนการที่สำคัญของสมอง ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้และการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล การพัฒนาทักษะการคิดเป็นเป้าหมายหลักของระบบการศึกษาในยุคปัจจุบัน เนื่องจากความสามารถในการคิดจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อุษา ปราบหงษ์, 2550) ในปัจจุบันประเด็นเกี่ยวกับ “การคิด” เป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในแวดวงการศึกษา เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้สามารถเติบโตขึ้นอย่างมีศักยภาพในทุก ๆ ด้าน (กัสมมา สิทธิกุล, 2547)

ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษา มีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาสถานศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรหลักที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนสังคมและประเทศ การพัฒนาคุณภาพของเยาวชนจึงควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การศึกษา และการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กนิษฐา หอมกลิ่น และ มนสันนัทธิ์ หัตถศักดิ์, 2558) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ อรรถพร แก้วขาว และ ภัททิรา ศุภมาศ (2560) สะท้อนให้เห็นว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน โดยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึงความสามารถในการประเมิน วิเคราะห์ และไตร่ตรองข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ ผู้ที่มีทักษะดังกล่าวสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับ ตั้งคำถามต่อข้อเท็จจริง และให้เหตุผลสนับสนุนความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเป็นกลางและรอบคอบ (ณัฐกฤตา ศิริโสภณ, 2556) ซึ่งทักษะการคิดดังกล่าวยังเป็นรากฐานสำคัญของการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในยุคที่โลกเผชิญกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้น (ชมภูนุช จันทรแสง, 2557) การคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่เพียงแต่เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ แต่ยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการรับมือกับความท้าทายในชีวิตประจำวันและการทำงานในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่แน่นอน การส่งเสริมทักษะนี้ในนักเรียนจึงถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้พวกเขาสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและรอบคอบ การส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับนักเรียนจึงเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้สามารถเลือกแนวทางที่เหมาะสม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และลดความลำเอียงในการตัดสินใจได้ โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลมีความหลากหลายและการตัดสินใจต้องใช้การพิจารณาอย่างถี่ถ้วน และมีเหตุผลเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ (Six Thinking Hats) เป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน แนวคิดนี้ถูกพัฒนาโดย De Bono (2000 อ้างถึงใน ยุวดี สมศรี, 2551)

ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา เทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็นระบบ โดยมีการแบ่งรูปแบบการคิดออกเป็น 6 ประเภทตามสีของหมวกแต่ละใบ การคิดตามแนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองปัญหาจากมุมมองที่หลากหลาย และสามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ และมีเหตุผล ซึ่งได้กำหนดความหมายของหมวกแต่ละสีดังนี้ หมวกขาว หมายถึง การคิดเชิงข้อเท็จจริง การพิจารณาข้อมูล ตัวเลข และหลักฐานเชิงประจักษ์ หมวกแดง หมายถึง การใช้ความรู้สึกและอารมณ์ในการตัดสินใจ รวมถึงการพิจารณาปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อปัญหาหรือสถานการณ์ หมวกดำ หมายถึง การคิดเชิงวิพากษ์ การพิจารณาข้อดีและข้อด้อย จุดอ่อน และข้อควรระวังในแต่ละทางเลือก หมวกเหลือง หมายถึง การคิดในแง่บวก การพิจารณาข้อดีและโอกาสที่เป็นไปได้จากทางเลือกต่าง ๆ หมวกเขียว หมายถึง การคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ หรือหาวิธีแก้ปัญหาที่แตกต่างจากแนวทางปกติ หมวกฟ้า หมายถึง การควบคุมกระบวนการคิด การสรุปผลและกำกับให้การคิดดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ ยุทพาวดี มหาหงษ์ (2557) กล่าวว่า การฝึกใช้เทคนิคหมวก 6 ใบช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองปัญหาในมิติต่าง ๆ และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดในลักษณะนี้ช่วยลดอคติและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาปัญหาได้อย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้สังเกตว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ยังคงเผชิญข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะในด้านการอภิปรายและการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน นักเรียนจำนวนมากไม่สามารถจัดระบบความคิดอย่างเป็นลำดับขั้น ขาดความสามารถในการเชื่อมโยงพัฒนาการของแต่ละยุคสมัย และมักใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นหลักในการตัดสินใจมากกว่าการพิจารณาตามหลักเหตุผลข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ตีความเหตุการณ์สำคัญได้อย่างเป็นกลาง ขาดทักษะในการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะยึดติดกับข้อมูลที่ตรงกับความเชื่อของตน โดยปราศจากการตรวจสอบแหล่งที่มาอย่างถี่ถ้วนในบริบทของสังคมปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยกระแสข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก การขาดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอาจส่งผลให้นักเรียนตกเป็นเหยื่อของข่าวลวง (Fake News) และการบิดเบือนข้อมูลได้โดยง่าย ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถรับมือกับโลกที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนและความแตกแยกทางความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ

การทบทวนวรรณกรรม

Edward De Bono (2000) ได้อธิบายว่า “การคิดแบบหมวก 6 ใบ” เป็นกระบวนการคิดที่เปรียบเสมือนการสวมบทบาททางความคิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 บทบาทที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยแต่ละบทบาทแสดงออกผ่าน “หมวกความคิด” ที่มีสีแตกต่างกัน แนวคิดนี้ได้รับการออกแบบเพื่อช่วยให้ผู้คิดสามารถมุ่งเน้นไปที่มิติใดมิติหนึ่งของกระบวนการคิดในแต่ละช่วงเวลา แทนที่จะพยายามคิดทุกมิติพร้อมกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนหรือขาดความชัดเจนในกระบวนการวิเคราะห์

หมวกความคิดและบทบาทของการคิด

De Bono (1967) กล่าวว่า หมวกแต่ละสีแสดงถึงรูปแบบการคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเปรียบได้กับบทบาทที่ผู้คิดต้องรับผิดชอบในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

1. หมวกสีขาว เป็นบทบาทของนักวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการคิดเชิงตรรกะและข้อเท็จจริง โดยมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ โดยไม่มีการตัดสินหรืออคติ
2. หมวกสีแดง เป็นบทบาทของผู้ใช้ความรู้สึก ซึ่งมุ่งเน้นการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และสัญชาตญาณ โดยไม่ต้องให้เหตุผล
3. หมวกสีดำ เป็นบทบาทของนักวิจารณ์เชิงลบ มีหน้าที่วิเคราะห์จุดอ่อน ความเสี่ยง และอุปสรรคของแนวคิด เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น
4. หมวกสีเหลือง เป็นบทบาทของนักคิดเชิงบวก มุ่งเน้นไปที่โอกาส ประโยชน์ และคุณค่าของแนวคิดหรือสถานการณ์
5. หมวกสีเขียว เป็นบทบาทของนักคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีหน้าที่แสวงหาทางเลือกใหม่ คิดนอกกรอบ และเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่แตกต่าง
6. หมวกสีฟ้า เป็นบทบาทของผู้กำกับกระบวนการคิด ทำหน้าที่ควบคุมและกำหนดทิศทางของการคิดในภาพรวม

ในชีวิตประจำวัน การตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่าง ๆ มักต้องการการคิดอย่างรอบคอบและมีหลายมุมมอง การคิดเพียงแค่มุมเดียวอาจทำให้เราพลาดโอกาสหรือมองไม่เห็นความสำคัญของสิ่งที่ควรพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน นั่นคือเหตุผลที่ De Bono ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ “หมวกสี” ในการช่วยจัดระเบียบและกระตุ้นการคิดในหลากหลายมุมมอง ซึ่งสามารถช่วยให้กระบวนการคิดมีความครอบคลุมและหลากหลายมากขึ้น

การใช้แนวคิด “การคิดแบบหมวก 6 ใบ” ไม่ได้หมายความว่าผู้ใช้จะต้องคิดเพียงแบบใดแบบหนึ่งตลอดเวลา แต่เป็นการสวมบทบาทตามสีของหมวกที่กำหนด ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดกระบวนการคิด ทั้งนี้แนวทางของ De Bono (1967) ชี้ให้เห็นว่า

1. แต่ละหมวกช่วยให้ผู้คิดสามารถแยกแยะมิติของการคิดได้อย่างเป็นระบบ
2. กระบวนการนี้ช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดจากการใช้รูปแบบการคิดที่ปะปนกัน
3. การใช้หมวกแต่ละสีในลำดับที่เหมาะสมจะช่วยให้กระบวนการคิดมีความสมบูรณ์

ประโยชน์ของการสวมบทบาทการคิด

การใช้หมวก 6 ใบในการคิดเป็นวิธีการที่ช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้าน โดยมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการคิดเป็นระบบ แทนที่จะคิดหลายมิติพร้อมกัน การใช้หมวกช่วยให้ผู้คิดสามารถมุ่งเน้นที่ประเด็นหนึ่ง ๆ อย่างชัดเจน
2. ลดความขัดแย้งในการอภิปราย การกำหนดบทบาทช่วยให้แต่ละบุคคลรับผิดชอบมุมมองที่แตกต่างกัน ทำให้การสื่อสารและการตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ หมวกสีเขียวช่วยให้ผู้คิดสามารถออกจากกรอบความคิดเดิมและแสวงหาแนวทางใหม่
4. สร้างความสมดุลในการคิด หมวกสีดำช่วยให้เกิดการพิจารณาความเสี่ยง ขณะที่หมวกสีเหลืองช่วยให้เห็นโอกาสและข้อดี

กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิด นับตั้งแต่การกำหนดปัญหาจนถึงประเมินสรุปและตัดสินใจ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักการศึกษา สรุปได้ดังนี้

Dressel & Mayhew (1957) ได้เสนอกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

1. ความสามารถในการนิยามปัญหา หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อความ ข้อมูล หรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วสามารถบอกลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ถูกต้องภายในขอบเขตของข้อเท็จจริงที่กำหนดให้
2. ความสามารถในการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การพิจารณาความพอเพียงของข้อมูลการจดระบบข้อมูล การจำแนกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น และการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง
3. ความสามารถในการตระหนักในข้อตกลงเบื้องต้น หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาแยกแยะข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วบอกได้ว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น และข้อความใดไม่ใช่ข้อตกลงเบื้องต้น
4. การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การพิจารณาและกำหนดแนวทางในการอ้างอิงปัญหาหรือข้อโต้แย้ง โดยการนำข้อมูลที่มีการจัดระเบียบมาเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเหล่านั้น เพื่อสรุปแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุดในการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบ สมมติฐานนี้จะช่วยให้สามารถตั้งคำถามหรือทดสอบในขั้นตอนถัดไปได้โดยมีเหตุผล
5. การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักการทฤษฎี หมายถึง การเลือกแนวทางที่สมเหตุสมผลจากชุดข้อมูลในการตัดสินใจหรือสรุปผลเกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เหตุผลแบบตรรกศาสตร์ เช่น อนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้การตัดสินใจมีความแม่นยำขึ้น และสอดคล้องกับหลักการตรรกศาสตร์

6. การประเมินสรุปการอ้างอิง หมายถึง การประเมินความสมเหตุสมผลตามหลักตรรกศาสตร์ โดยประเมินว่าสมเหตุสมผลหรือไม่สามารถนำไปเป็นประโยชน์ได้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรถ้าข้อมูลที่ได้รับมีการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Dressel & Mayhew (1957) มาใช้ในการออกแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่ม เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการกระตุ้นให้ผู้คิดมองปัญหาหรือสถานการณ์ จากมุมมองที่หลากหลาย หมวกแต่ละใบแทนรูปแบบการคิดที่ต่างกัน หมวกสีขาวเน้นการใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริง ในการตัดสินใจ หมวกสีแดงช่วยให้ผู้คิดสามารถแสดงความรู้สึกและอารมณ์โดยไม่ใช้เหตุผล ส่วนหมวกสีดำ ช่วยมองหาความเสี่ยงและข้อเสียในการตัดสินใจ หมวกสีเหลืองมุ่งเน้นมองหาประโยชน์และข้อดีในสถานการณ์ หมวกสีเขียวกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และหมวกสีน้ำเงินช่วยจัดการกระบวนการคิดให้มี ระเบียบและมีทิศทาง การใช้เทคนิคนี้ช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบ การประเมินทุกด้านและการพิจารณา อย่างละเอียดจะทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

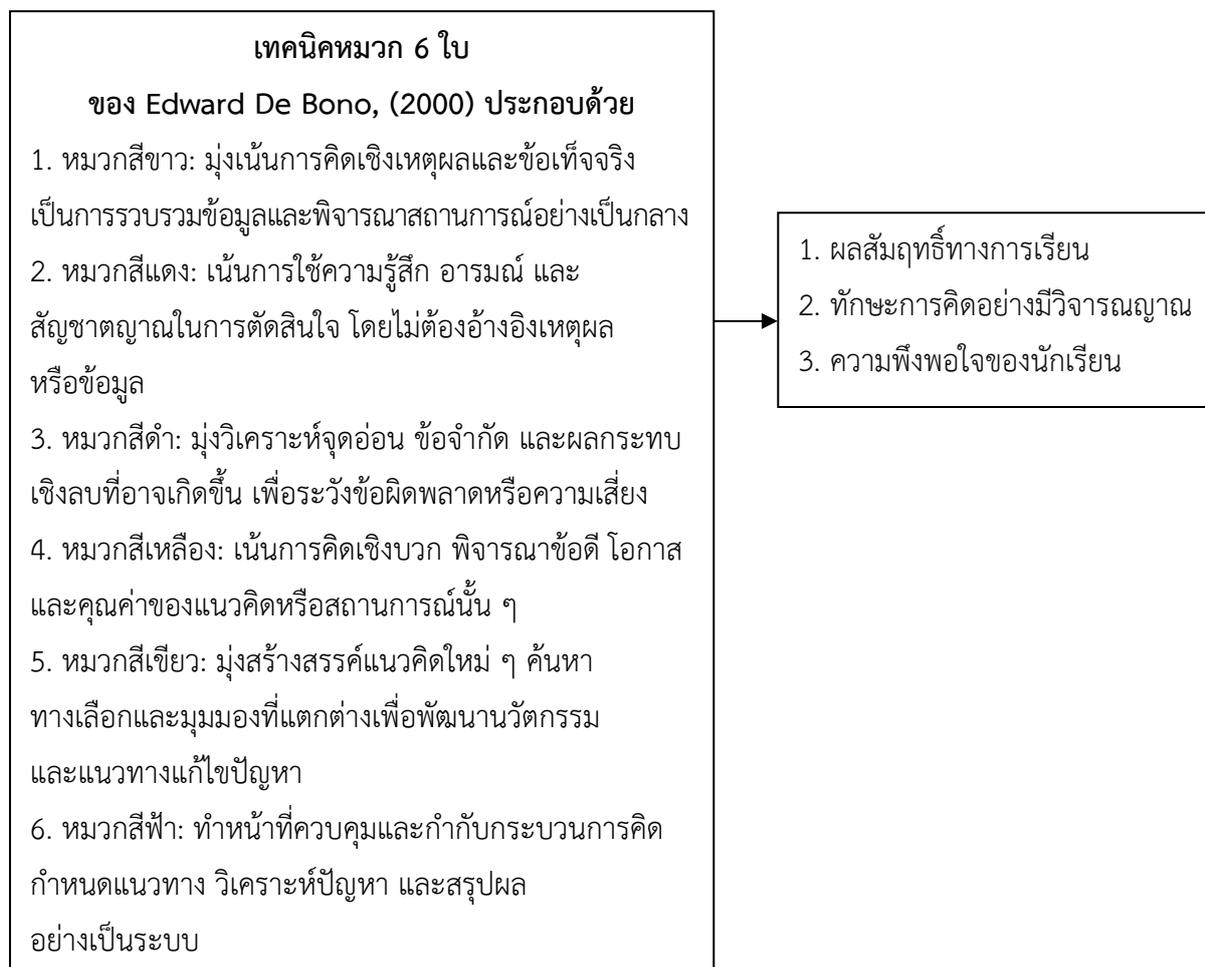
จากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่อง เทคนิค หมวก 6 ใบ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถสรุป ได้ว่า เป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งการคิดออกเป็น 6 มิติที่แตกต่างกัน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้จากหลากหลายมุมมอง ทั้งด้านข้อมูล อารมณ์ ความคิดเชิงลบ และเชิงบวก ความคิดสร้างสรรค์ และการควบคุมกระบวนการคิด ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนิยามปัญหา คัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แยกแยะข้อตกลงเบื้องต้น กำหนดสมมติฐาน และสรุปผลอย่างมีเหตุผล จากแนวคิดดังกล่าว จึงนำมากำหนดเป็นกรอบในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิคหมวก 6 ใบ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 ห้อง รวม 367 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 39 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

การทดลองใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมงของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง โดยผ่านการตรวจประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 คน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.20) หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์และครอบคลุมมากที่สุด

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) เป็นแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ศึกษาองค์ประกอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Dressel & Mayhew (1957) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ความสามารถในการนิยามปัญหา 2. ความสามารถในการเลือก ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3. ความสามารถในการจำแนกข้อมูล 4. ความสามารถในการกำหนดและเลือกสมมติฐาน และ 5. ความสามารถในการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการสอนสังคมศึกษา พบว่า มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ผู้วิจัยปรับแก้แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน พบว่า แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ ระหว่าง 0.63 - 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.60 - 0.75 และได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970) เท่ากับ 0.88

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้องรายข้อ (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน แล้วมาคำนวณหาค่าความยากง่ายได้ค่าระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.60 - 0.79 แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของ Kuder & Richardson หรือสูตร KR - 20 (Kuder & Richardson, 1973) มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.78

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใน 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านเนื้อหา ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .891 ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของระดับความพึงพอใจ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตดำเนินการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนพระนารายณ์

4.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้นักเรียนทราบพร้อมทั้งอธิบายการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อการปฏิบัติให้ถูกต้อง

4.3 ก่อนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) เป็นแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ

4.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิคหมวก 6 ใบ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง

4.5 หลังการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) เป็นแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ

4.6 หลังทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเสร็จแล้ว เว้นจังหวะ 30 นาที แล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตรวจให้คะแนน แล้วจึงนำมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

5.2 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาตรวจให้คะแนน แล้วจึงนำมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเกณฑ์สำหรับการแปลความหมายผู้วิจัยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ อรพิน พัฒนาผล (2551) ดังนี้

คะแนน	4.01 - 5.00	ความหมาย	มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับสูง
	3.01 - 4.00	ความหมาย	มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
	2.01 - 3.00	ความหมาย	มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง
	1.01 - 2.00	ความหมาย	มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
	0.00 - 1.00	ความหมาย	มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับต่ำ

3. คะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยปรับใช้ เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรีปรากฏผลดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ

การทดสอบ	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนเรียน	39	30	14.50	2.44	-13.268*	.00
หลังเรียน	39	30	23.40	1.65		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ หลังเรียน (\bar{X} = 23.40, S.D. = 1.65) สูงกว่าก่อนเรียน (\bar{X} = 14.50, S.D. = 2.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ มีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ

ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน				หลังเรียน			
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. ความสามารถ ในการนิยามปัญหา	5	2.97	0.99	ปาน กลาง	1	3.56	1.15	ค่อนข้าง สูง	3
2. ความสามารถ ในการเลือก ข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับปัญหา	5	2.94	0.93	ปาน กลาง	3	3.41	1.05	ค่อนข้าง สูง	5
3. ความสามารถ ในการจำแนกข้อมูล	5	2.96	0.99	ปาน กลาง	2	3.48	0.98	ค่อนข้าง สูง	4
4. ความสามารถ ในการกำหนดและ เลือกสมมติฐาน	5	2.74	1.12	ปาน กลาง	5	3.71	1.29	ค่อนข้าง สูง	2
5. ความสามารถ ในการลงข้อสรุป อย่างสมเหตุสมผล	5	2.84	1.23	ปาน กลาง	4	3.84	1.29	ค่อนข้าง สูง	1
รวม	5	2.89	0.92	ปาน กลาง		3.60	0.95	ค่อนข้าง สูง	

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ความสามารถในการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 1.29) ความสามารถในการกำหนดและเลือกสมมติฐาน ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 1.29) ความสามารถในการนิยามปัญหา ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 1.15) ความสามารถในการจำแนกข้อมูล ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.98) และความสามารถในการเลือก ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 1.05)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรม			
1. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	4.20	0.35	มาก
2. ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม	3.75	0.60	มาก
3. กระบวนการดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	4.60	0.45	มากที่สุด
4. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.10	0.67	มาก
5. ความรู้ที่ได้รับสามารถเผยแพร่และพัฒนาต่อยอดได้	3.80	0.51	มาก
ด้านวัดและประเมินผล			
1. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการวัด และประเมินผล	4.15	0.56	มาก
2. การวัดและประเมินผลมีความเที่ยงตรง	4.44	0.55	มาก
3. ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของการประเมินผลอย่างชัดเจน	4.50	0.53	มาก
4. ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมิน	4.53	0.54	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลรายวิชาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา	4.54	0.60	มากที่สุด
ด้านภาระงาน/ชิ้นงาน			
1. ภาระงานสามารถนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ในอนาคตได้	4.65	0.64	มากที่สุด
2. ภาระงานมีความเหมาะสมกับน้ำหนักคะแนน	4.54	0.58	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนชี้แจงชิ้นงานได้อย่างชัดเจน	4.50	0.55	มาก
4. ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลงาน	4.54	0.55	มากที่สุด
5. ภาระงานมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในการเรียนการสอน	4.55	0.40	มากที่สุด
รวม	4.35	0.34	มาก

จากตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาระงานสามารถนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ในอนาคตได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.64) รองลงมา กระบวนการดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.45) และ ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พัฒนาการของทวีปต่าง ๆ โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ที่มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนมีการต่อยอดให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งส่งผลต่อเนื่องในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนบทบาทการเรียนรู้ของตนเองมากกว่าการเป็นผู้รับฟังและจดจำข้อมูลจากครูผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว สอดคล้องกับการวิจัยของ อนุทิน หรพูน, รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ และ จุฬามาศ จันท์ศรีสุคต (2562) เรื่อง ผลของกรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า จากการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไป ซึ่งอาจมีผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ การเรียนการสอนเป็นวิธีที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้กรณีศึกษาหรือเรื่องราวต่าง ๆ โดยการทำงานกลุ่มเพื่อระดมสมอง รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีสศึกษานั้น ๆ นักเรียนจะได้ฝึกการคิดในหลายมุมมอง ผ่านหมวกแต่ละสีที่แทนความคิดในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ความคิดเชิงบวก, ความคิดเชิงวิจารณ์, และการใช้จินตนาการ กระบวนการนี้ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประยุกต์ใช้ และสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Bloom (1956) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางปัญญา เช่น การจำ การเข้าใจ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ ทั้งยังส่งเสริมความกระตือรือร้นและทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านการศึกษาพัฒนาการของทวีปต่าง ๆ (ยกเว้นเอเชีย) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูล วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของแต่ละทวีป และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องของกระบวนการเรียนรู้เริ่มต้นด้วยการให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษาจากเหตุการณ์จริง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในทวีปยุโรป แอฟริกา อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ และออสเตรเลีย โดยนำเสนอข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ข่าวสารจากโทรทัศน์ บทความจากหนังสือพิมพ์ หรือรายงาน

การวิจัยทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ นักเรียนจะได้อภิปรายและตอบคำถามเชิงกระตุ้น เช่น ปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของทวีปนั้น ๆ ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร นักเรียนคิดเห็นอย่างไรต่อพัฒนาการดังกล่าว และควรมีแนวทางพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ นักเรียนจะใช้แบบวิเคราะห์หมวก 6 ใบเป็นเครื่องมือในการแยกแยะมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับพัฒนาการของแต่ละทวีป ไม่ว่าจะเป็นด้านข้อเท็จจริง (หมวกสีขาว) อารมณ์ความรู้สึก (หมวกสีแดง) ประโยชน์และข้อดี (หมวกสีเหลือง) อุปสรรคและข้อเสีย (หมวกสีดำ) ความคิดสร้างสรรค์ (หมวกสีเขียว) และกระบวนการคิดอย่างมีระบบ (หมวกสีน้ำเงิน) แนวทางนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ รู้จักเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ในระดับโลกได้อย่างมีหลักการและเหตุผล ซึ่งอาจเป็นผลทำคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับการวิจัยของ มาร์ศรี เมืองโคตร และ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2554) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการคิดแบบหมวก 6 ใบ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งอาจเกิดจากการใช้กระบวนการคิดที่เป็นระบบเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดและแสดงความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตามสัญลักษณ์ของหมวกแต่ละสี ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้มุมมองที่หลากหลายและพัฒนาทักษะการคิดจากหลายด้าน และสอดคล้องกับการวิจัยของ อนุทิน หรพูน, รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ และ จุฬามาศ จันท์ศรีสุคนธ์ (2562) เรื่อง ผลของกรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ ต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า จากการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ ช่วยส่งเสริมศักยภาพในการคิดของนักเรียน โดยมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและฝึกทักษะทางความคิด โดยเฉพาะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถคิดตัดสินใจ และหาเหตุผลได้อย่างมีสติและมีเหตุผล ในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมจะส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและช่วยพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะ ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นด้านภาระงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ และกระบวนการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดำเนินไปอย่างเป็นระบบช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและฝึกการมองปัญหาจากหลากหลายมุมมอง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ได้รับคะแนนต่ำสุดคือ ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพและราบรื่น การเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลไม่เพียงต้องอาศัยเทคนิคการสอนที่ดี แต่ยังต้องได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการมี

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่เป็นธรรม และการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้เทคนิคนี้ในระยะยาว จะช่วยให้การเรียนรู้มีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร (2565) เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหวมก 6 ใบ เรื่อง โครงการพระราชดำริ พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหวมก 6 ใบ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการใช้เทคนิคหวมก 6 ใบ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดการกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษา เนื่องจากแต่ละกิจกรรมจะมีสถานการณ์ปัญหาที่นักศึกษาต้องร่วมกันวิเคราะห์ โดยการสวมนหวมกสีต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละหวมก นักศึกษาจะได้รับโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานกลุ่ม เทคนิคนี้มีประโยชน์ในการส่งเสริมการคิดอย่างมีระบบ ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการคิด วิเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น และแก้ปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ได้ รวมไปถึงการได้ลงไปทำกิจกรรมในพื้นที่จริง กิจกรรมเหล่านี้ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้และรู้สึกสนุกสนานไปกับการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภาวณีย์ สารทรัพย์ และ บัญชา เกียรติจรุงพันธ์ (2560) เรื่อง การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิควิธีการคิดแบบหวมก 6 ใบ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิควิธีการคิดแบบหวมก 6 ใบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน จะส่งผลช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดและสรุปเรื่องราวที่เรียนรู้ด้วยภาษาของตนเอง เนื้อหาต้องน่าสนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคหวมก 6 ใบ ช่วยเสริมการฝึกทักษะการอ่านและการคิดหลากหลายมุมมอง นักเรียนจะได้ฝึกคิดตามวิธีต่าง ๆ ที่หวมกแต่ละใบกำหนด เช่น การคิดเชิงบวก การคิดเชิงวิจารณ์ หรือการใช้จินตนาการ ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นและสามารถนำข้อคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าเทคนิคหวมก 6 ใบช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จึงควรขยายผลการใช้เทคนิคนี้ไปยังรายวิชาอื่นที่ต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น วิชาภาษาไทย (การอ่านวิเคราะห์) วิทยาศาสตร์ (การตั้งสมมติฐานและการคิดอย่างมีเหตุผล) และสังคมศึกษาในหัวข้อที่ต้องใช้การคิดเชิงลึก เพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะการคิดที่เป็นระบบและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายได้
2. ควรจัดทำสื่อการเรียนรู้ อาทิ คู่มือการสอน บัตรกิจกรรม หรือสื่ออินโฟกราฟิกเกี่ยวกับหวมก 6 ใบ เพื่อสนับสนุนครูผู้สอนในการนำเทคนิคนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ อาจพัฒนา

แผนการสอนที่สามารถปรับใช้กับระดับชั้นอื่น ๆ หรือกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

3. เนื่องจากเทคนิคหมวก 6 ใบต้องอาศัยทักษะของผู้สอนในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบ จึงควรมีการฝึกอบรมครูให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการนำเทคนิคนี้ไปใช้จริงในห้องเรียน รวมถึงการจัดทำเวิร์กชอปหรือโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดีในการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น มาจากหลากหลายโรงเรียน และควรศึกษาผลกระทบของเทคนิคหมวก 6 ใบ กับกลุ่มนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน เช่น นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง กลาง และต่ำ เพื่อวิเคราะห์ว่ากลุ่มใดได้รับประโยชน์สูงสุด

2. นอกจากการใช้แบบทดสอบเชิงปริมาณ ควรเพิ่ม การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างทำกิจกรรม การสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจกลไกที่ทำให้เทคนิคหมวก 6 ใบส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา หอมกลิ่น และ มั่นสนันท์ หัตถศักดิ์. (2558). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 1 บ้านชะอำ. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 9(1), 43 - 49.
- กัสม่า สิทธิกุล. (2547). ผลการฝึกคิดแบบหมวก 6 ใบที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน สุเหร่าบ้านดอน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร [สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร. (2565). การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ เรื่องโครงการพระราชดำริ. *วารสารพิภูล*, 20(1), 89 - 104. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Phikun/article/download/260248/175260>
- ชมภูษ จันท์แสง. (2557). ผลของการประเมินตนเองโดยใช้วิธีการสะท้อนคิดที่แตกต่างกันที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. คลังปัญญาจุฬาฯ. 10.58837/CHULA.THE.2014.31
- ณัฐกฤตา ศิริโสภณ. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บตามแนวคิดการสร้างสรรค์ ด้วยปัญญา เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ [วิทยานิพนธ์ปริญญาเทคโนโลยีการศึกษา คุุชฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- มารศรี เมืองโคตร และ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2554). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 34(1 - 2), 146 - 153. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/50246/41634>
- ยุพาวดี มหาหงษ์. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิด 6 ใบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2018_05_13_11_07_17.pdf
- ยุวดี สมศรี. (2551). การพัฒนาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย ศิลปากร]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยศิลปากร. <https://sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/7396/Fulltext.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- วิภาวัญย์ สารทรัพย์ และ บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2560). การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ4R ร่วมกับ เทคนิควิธีการคิด
แบบหมวก 6 ใบ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(4), 186 – 192
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDGKKUJ/article/download/125481/95038/>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2545, 19 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119 ตอน 123 ก. 16 - 21.
- อรรถนพ แก้วขาว และ ภัททิรา ศุภมาศ. (2560). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบค้นพบ เรื่อง ลำดับกรณีศึกษา: โรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาการ.
วารสารคณิตศาสตร์ MJ - MATH, 62(691), 21 - 31.
<https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/MJMATH/article/view/157900/114352>
- อรพิน พัฒนาผล. (2551). *การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1
[วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]*. SWU eJournals
System. http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_Mea/Orapin_P.pdf
- อุษา ปราบหงษ์. (2550). *การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในรายวิชาพฤติกรรมมนุษย์
กับการพัฒนาตนสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]*. Digital Research Information Center.
https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/KU.the.2007.117
- อนุทิน หรพูน, รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ และ จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต. (2562). ผลของกรณีศึกษา
เสริมด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุตรธานี*, 7(1), 94 – 109. [https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ/
article/view/240086/163604](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ/article/view/240086/163604)
- Bloom, B.S. (Ed.). Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy Of
Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. David McKay Co Inc.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). Harper Collins.
- De Bono, E. (1967). *Teaching Thinking*. Temple Smith.
- De Bono, E. (2000). *Six Thinking Hats* (3rd ed.). Penguin Books.
- Dressel, P. L. & Mayhew, L. B. (1957). *General Education: Explorations in Evaluation* (2nd ed.).
American Council on Education.
- Kuder, Frederic G. & M.W. Richardson. (1973). The Theory of the Estimation of Test Reliability.
Psychometrika, 2, 151 – 160. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02288391>

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

อาจริย์ อุดธรรมใจ, * และ Henry Yuh Anchunda **

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ได้รับบทความ: 25 มีนาคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 13 พฤษภาคม 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 22 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร 2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร และ 3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 64 คน และข้าราชการครู จำนวน 274 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้และความสามารถทางการบริหาร 2. ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพนักเรียน และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกรายการ

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารสู่ความเป็นเลิศ, ความสัมพันธ์

* นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.อาจารย์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

The Relationship Between Characteristics of School Administrators and the Administration Towards Excellence of Schools under the Secondary Educational Service Area Office Phichit

Arjaree Autthamchai,* and Henry Yuh Anchunda**

Naresuan University

Received: March 25, 2025 Revised: May 13, 2025 Accepted: May 22, 2025

Abstract

The purposes of this research were to: 1. examine the level of school administrators' characteristics under the Secondary Educational Service Area Office Phichit; 2. investigate the level of school management excellence, and 3. determine the relationship between school administrators' characteristics and school management excellence. The samples included 64 administrators and 274 teachers, determined using Krejcie and Morgan's sample size table. The research tools were questionnaires, and data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient.

The findings revealed that: 1. school administrators' characteristics was at the highest level. When considering each aspect, the aspect with the highest mean score was personality, while the lowest was knowledge and administrative competency; 2. the overall level of school management excellence was also at the highest level. The aspect with the highest mean score was curriculum and academic administration, whereas the lowest was student quality, and 3. the relationship between school administrators' characteristics and school management excellence revealed a statistically significant positive correlation at the .01, in every pairing.

Keywords: Characteristics of Educational Administrators, Administration Towards Excellence, Relationship

* Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

** Assistant Professor (Special), Dr., Ph.D., Lecturer, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัย และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียน และสร้างโอกาสทางการศึกษาที่หลากหลาย การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน และภายนอกเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบ และพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารต้องสร้างระบบการติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม โดยอาศัยการกำหนด และจัดทำตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่สำคัญ ๆ (จิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2562) การส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษา นำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว (กฤษณรงค์ ด้วงลา และ ชญาพิมพ์ อุสาโห, 2563)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 5 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาใดจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือคุณลักษณะของผู้บริหาร จากผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ ชุ่มประดิษฐ์ และ เสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2557) พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จึงถือว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถมองเห็นภาพรวม และกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้าใจหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งบุคคล งบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีทักษะในการสื่อสาร และประสานงานที่ดี สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้ ความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งแต่ยืดหยุ่น สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะที่สนองต่อการแข่งขันและมีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559)

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ หรือ O-Net ของหลาย ๆ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564 – 2565 มีแนวโน้มลดลง และต่ำกว่าระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร, 2566) ซึ่งผลสัมฤทธิ์จากการจัดการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรเป็นสำคัญ นั่นคือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และนโยบายเพื่อการพัฒนา

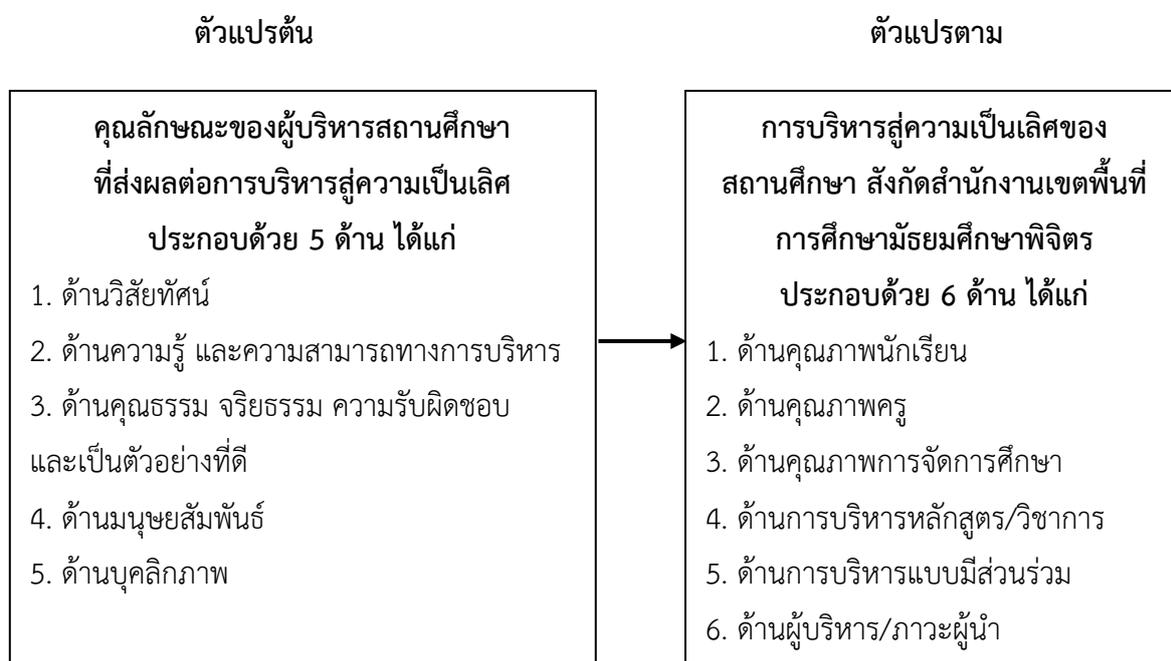
คุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2568 “เด็กพิจิตร คุณภาพดี มีความสุข” พัฒนาระบบการบริหารจัดการ PHICHIT 4Q Model ได้แก่ Q1: Quality of Student นักเรียนคุณภาพ Q2: Quality of Teacher ครูผู้สอนคุณภาพ Q3: Quality of Administrator ผู้บริหารคุณภาพ และ Q4: Quality of School โรงเรียนคุณภาพ ซึ่งเป็นนโยบายที่ส่งเสริมให้สถานศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สามารถสรุปองค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านคุณภาพครู ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร/วิชาการ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านผู้บริหาร/ภาวะผู้นำ จากองค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ ปัจจัยด้านความรู้ และความสามารถทางการบริหาร ปัจจัยด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบและเป็นตัวอย่างที่ดี ปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ และปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สำหรับนำไปวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศ ทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านครู และบุคลากร และด้านคุณภาพผู้เรียน ให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน เป็นแบบอย่างในการนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

กรอบแนวความคิด

ภาพ 1 กรอบแนวความคิด

การทบทวนวรรณกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กรและการปฏิรูป การศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (ชีวะสารณ กิ่งแก้ว, 2561) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านมนุษยสัมพันธ์ (ธวัชชัย จิตวารินทร์, 2564) คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัย ชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรู้และความสามารถ ทางการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ และความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบและ เป็นตัวอย่างที่ดี และด้านมนุษยสัมพันธ์ (ปิย สุตติสุตติ, ณพัฐฐิกา ปิติเลิศศิริกุล และ โนรีณี เบ็ญจวงศ์, 2564) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร และคุณลักษณะด้านทักษะวิชาชีพ (สิริลักษณ์ แสงวงสุข, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และमितถาณี พุ่มกล่อม, 2565) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านนักสร้างสรรค์ ด้านนักการสื่อสาร ด้านนักคิดวิเคราะห์ ด้านสร้างชุมชน และด้านสร้างพลังเชิงบวก

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1. ด้านวิสัยทัศน์ 2. ด้านความรู้ และความสามารถทางการบริหาร 3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และเป็นตัวอย่างที่ดี 4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 5. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ เป็นการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ครอบคลุมการวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินนโยบาย การตรวจสอบและการประเมินผลอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพสูงสุด และสามารถแข่งขันกับสถานศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้กับองค์กร ช่วยให้องค์กรสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันได้ แม้ในสภาวะที่มีการแข่งขันรุนแรง และช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ คือ การช่วยให้องค์กรสามารถอยู่รอด และเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการจัดการทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ช่วยให้องค์กรสามารถใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศสามารถเป็นต้นแบบให้กับองค์กรอื่น ๆ โดยมีการแลกเปลี่ยนแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดี ทำให้องค์กรต่าง ๆ สามารถพัฒนาตนเองตามแนวทางอย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฐธินิชา ชัยนนท์, 2564) การบริหารสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย ด้านนักเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านวิชาการ ด้านผู้ปกครอง และด้านงบประมาณ (ทรงพร อุดรพันธ์, 2564) ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. คุณภาพการนำ 2. คุณภาพการเรียนการสอน 3. คุณภาพผู้เรียน และ 4. คุณภาพครูและบุคลากรในสถานศึกษา (ศรรัก ผลาเมธากุล และฉลอง ชาตรุประชีวิน, 2564) การบริหารสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการจัดการกระบวนการ ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาบุคลากรครู และด้านการส่งเสริมนักเรียน (ชนิดา ปากหวาน, 2565) องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ประกอบด้วย การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียน การมุ่งเน้นบุคลากร กระบวนการดำเนินการ การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ และผลลัพธ์การดำเนินการ

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพนักเรียน 2. ด้านคุณภาพครู 3. ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา 4. ด้านการบริหารหลักสูตร/วิชาการ 5. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 6. ด้านผู้บริหาร/ภาวะผู้นำ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 76 คน และครู จำนวน 954 คน รวมทั้งสิ้น 1,030 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2567

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 64 คน และครู จำนวน 274 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนตามสถานศึกษา จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมทั้งสิ้น 338 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และข้าราชการครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร แบ่งออกเป็น 6 ด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ไปติดต่อขออนุญาตและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามข้อมูลด้วยตนเองและเก็บข้อมูลด้วยวิธีการกรอกแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google Forms) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 ฉบับ ได้รับแบบสอบถาม จำนวน 338 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัยโดยใช้ตารางประกอบ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวม

ด้าน	หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.59	0.456	มากที่สุด
2	ด้านความรู้และความสามารถทางการบริหาร	4.58	0.491	มากที่สุด
3	ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และเป็นตัวอย่างที่ดี	4.59	0.553	มากที่สุด
4	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.63	0.543	มากที่สุด
5	ด้านบุคลิกภาพ	4.68	0.400	มากที่สุด
รวม		4.61	0.412	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้และความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)

2. ผลการศึกษา ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวม

ด้าน	หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านคุณภาพนักเรียน	4.56	0.461	มากที่สุด
2	ด้านคุณภาพครู	4.70	0.426	มากที่สุด
3	ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา	4.66	0.443	มากที่สุด
4	ด้านการบริหารหลักสูตรและวิชาการ	4.70	0.414	มากที่สุด
5	ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.64	0.481	มากที่สุด
6	ด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ	4.67	0.435	มากที่สุด
รวม		4.66	0.394	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพครู ($\bar{X} = 4.70$) ด้านการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ($\bar{X} = 4.70$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$)

3. ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ตาราง 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
X_1	1					
X_2	.786**	1				

ตาราง 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร (ต่อ)

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₃	.495**	.732**	1			
X ₄	.594**	.725**	.601**	1		
X ₅	.413**	.571**	.660**	.735**	1	
Y	.681**	.707**	.570**	.684**	.603**	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร อยู่ระหว่าง 0.603 - 0.707 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความรู้และความสามารถทางการบริหาร (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.707 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X₄) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.684 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีทิศทาง บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านวิสัยทัศน์ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.681 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านบุคลิกภาพ (X₅) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.603 อยู่ในระดับปานกลาง มีทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และเป็นตัวอย่างที่ดี (X₃) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.570 อยู่ในระดับปานกลาง มีทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีการแสดงออกที่สุภาพ อ่อนโยน และให้เกียรติผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน ตลอดจนมีการแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยและเหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์ (2565) กล่าวว่า บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็น

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย มีนิสัยสุภาพอ่อนโยน มีความเชื่อมั่นในตนเองและให้เกียรติทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีอารมณ์มั่นคงเป็นแบบอย่างที่ดีในการอุทิศตนทำงานเหมาะสมในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา นักเรียนและคนในสังคม ย่อมส่งผลดีในหลายด้านต่อสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย แต่ไม่สอดคล้องกับ สุธารัตน์ทองเหลือ และ กาญจนา บุญส่ง (2559) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และ อรอนงค์ เทียบอุดม (2565) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และ ปิย สุตีสุสดี, ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล และ โนรีณี เบ็ญจวงศ์ (2564) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนกลุ่มเขื่อนบางลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ และความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาขาดการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้ผู้ร่วมงาน และยังมีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ในการทำงานที่อาจไม่เอื้อต่อการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน รวมถึงความท้าทายในการสร้างความสมดุลระหว่างภาระงานกับขวัญกำลังใจของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย จิตวารินทร์ และ ลภัสรดา เวียงคำ (2564) กล่าวว่า ความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร ซึ่งครอบคลุมทั้งเรื่องคุณวุฒิ ความรู้และความเข้าใจในปรัชญาพันธกิจของวิทยาลัยชุมชน การจัดการศึกษาในรูปแบบของวิทยาลัยชุมชน ประสบการณ์การบริหารองค์กร และคุณธรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับ สิริชัย โพธิ์ศรีทอง (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัย ความรู้ในงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ศรายุทธ เมืองคำ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ปิย สุตีสุสดี, ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล และ โนรีณี เบ็ญจวงศ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนกลุ่มเขื่อนบางลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ ความสามารถทางการบริหาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับ ยุวเรศ ประดู่, บรรจง เจริญสุข และ โสภณ เพ็ชรพวง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ จันทิมา ใจซื่อ, วัชวุฒิ บุญลอย และ เริงวิชญ์ นิลโคตร (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ความสามารถ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และกระบวนการนิเทศ ติดตามภายในสถานศึกษา อีกทั้งสถานศึกษามีเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน ส่งผลให้มีการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธิภา เหล็กคงสันเทียะ (2564) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการบริหารงาน การใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตอบสนองต่อความถนัดและศักยภาพตามความต้องการของผู้เรียน ในหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และเกณฑ์การจบหลักสูตร มีขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลในการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับ ชยาภรณ์ จันทิ และ หิรัญประสารการ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อัญสิขยา แสนภูมิ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จันทิมา ใจซื่อ, วิญญู บุญลอย และ เรืองวิชญ์ นิลโคตร (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

2.2 ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ การแสวงหาความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดอย่างหลากหลาย แต่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล จึงส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรพงษ์ น่วมมะโน และ กายูจนา บุญส่ง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน อยู่ในอันดับต่ำสุด สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ, สุเมธ งามกนก และ สมพงษ์ ปันหุ่น (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย คุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทรงพร อุดรพันธ์ และ จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหาร และปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จีรวรรณ เสาวคนธ์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความรู้และความสามารถทางการบริหาร ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากผู้บริหารมีความเข้าใจในหลักการบริหาร การพัฒนาหลักสูตร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคล และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษา สามารถวางแผนกลยุทธ์และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาวดี พรหมทะสาร (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารมีอาชีพควรมีความรู้ ความสามารถกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงาน ส่งเสริมการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานและสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับ สิทธิณี ประภัสร์, อำนาจ บุญประเสริฐ และ พจนีย์ มั่งคั่ง. (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

3.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นลักษณะของผู้บริหารที่มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล จึงส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สอดคล้องกับ ชญาพัฒน์ ดอกมะลิ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม ไม่ส่งผลต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดฉะเชิงเทรา สอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ มีจันท และ พรเทพ ฐ์แผน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำสุด สอดคล้องกับ ฤกษ์พงษ์ ศรีทรัพย์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของผู้นำ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาศึกษาต่ำที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้และความสามารถทางการบริหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้ผู้ร่วมงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานโดยเริ่มจากการเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และสามารถสื่อสารให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงเป้าหมายร่วมกัน ควรรับฟังความคิดเห็น และให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาตนเอง และความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2. จากการวิจัยพบว่า การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ การแสวงหาความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในการจัดเตรียม จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกการตั้งคำถาม วิเคราะห์ปัญหา และวางแผนแก้ไขอย่างเป็นขั้นตอน ออกแบบกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือในการค้นคว้า และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ครูควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ คอยให้คำแนะนำ และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

2. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

3. ควรศึกษากลไกในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณรงค์ ด้วงลา และ ชญาพิมพ์ อูสาโท. (2563). สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการบริหาร
โรงเรียนเทศบาลสู่ความเป็นเลิศ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 16(2), 29 - 41.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMKKU/article/view/242155/166979>
- กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์. (2565). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. SNRU e-Thesis.
https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2022101863421229105_fulltext.pdf
- จันทิมา ใจซื่อ, วัลย์ฉวี บุญลอย และ เรืองวิชัย นิลโคตร. (2566). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 10(6), 166 - 177.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/download/270350/179210/1065856>
- จิรวรรณ เสาวคนธ์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา]. มหาวิทยาลัยบูรพา. <https://shorturl.asia/X7AZy>
- จุฑารัตน์ ชุ่มประดิษฐ์ และ เสาวณี ตรีพุทธรัตน. (2557). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
สมรรถนะครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสาร
ศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 8(1), 71 - 78.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDGKKUJ/article/view/50922/42154>
- ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ, สุเมธ งามนก และ สมพงษ์ ปั่นหุน. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศ
ของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 16(31), 76 - 87.
<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/14766/11979>
- ชญาพัฒน์ ดอกมะลิ. (2557). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของโรงเรียน
เทศบาลในจังหวัดฉะเชิงเทรา* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชชนครินทร์.
- ชนิดา ปากหวาน. (2565). *การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร* [ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Mahasarakham University.
<http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1655/1/63010581012.pdf>

- ชยาภรณ์ จันโท และ หิรัญ ประสารการ. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 13(1), 304 - 320.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pkrujo/article/view/243027/164957>
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21* วันที่ 28 กรกฎาคม 2559, (หน้า 301 - 313). มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ชีวสารณ์ กิ่งแก้ว. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ณัฐธัญญา ชัยนนถิ. (2564). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย [ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ทรงพร อุดรพันธ์ และ จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์. (2565). ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 16(48), 283 - 300.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/download/258179/176062/989265>
- ธวัชชัย จิตวารินทร์ และ ลภัสรดา เวียงคำ. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยชุมชน สังกัดสถาบันวิทยาลัยชุมชน. *วารสารวิชาการ บัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 11(1), 33 - 45.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/GRAURU/article/view/243761/169226>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปิย สุตีสุสติ, ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล และ โนรีณี เบ็ญจวงศ์. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนกลุ่มเขื่อนบางลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(41), 342 - 350.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/download/249383/171489>
- พุทธิกา เหล็กคงสันเทียะ. (2564). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 7(1), 205 - 223. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/download/191566/171340>
- ยุวเรศ ประดู่, บรรจง เจริญสุข และ โสภณ เพ็ชรพวง. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสารการวัด ประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์*, 2(1), 47 - 56. https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_634532.pdf

- วัชรพงษ์ น่วมมะโน และ กาญจนา บุญส่ง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 1120 - 1131. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/28797/30150>
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2562). *คุณภาพคือความอยู่รอด*. https://www.matichon.co.th/columnists/news_1667569
- ศรรัก ผลาเมธากุล และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่. *CMU Journal of Education*, 6(2), 134 - 148. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/cmujedu/article/view/253415/170250>
- ศรายุทธ เมืองคำ. (2563). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศิริลักษณ์ มีจันท และ พรเทพ รุ่งแผน. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 4(2), 17 - 24. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-arua/article/view/144180/106661>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. <https://shorturl.asia/oBMjw>.
- สิทธิณี ประภัสร์, อำนวย บุญประเสริฐ และ พงนิษฐ์ มั่งคั่ง. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(86), 89 - 105. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/252318/173606>
- สิริชัย โพธิ์ศรีทอง. (2562). คุณลักษณะผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(1), 126 - 141. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/235524/164910>
- สิริลักษณ์ แสงวสุข, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตภานี พุ่มกล่อม. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 10(2), 139 - 149. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/edj/article/view/259359/179334>

สุธาร์ตน์ ทองเหลือ และ กาญจนา บุญสง. (2559). คุณลักษณะและพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย*
สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(3), 1055 - 1068.

<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/75638/60916>

สุภาวดี พรหมทะสาร. (2561). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะ
ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม* [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. rmu.ac.th.

<https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2561/M126616/Promthasarn%20Supawadee.pdf>

อรอนงค์ เทียบอุดม. (2565). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม* [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. SNRU e-Thesis.

https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2023022463421229143_fulltext.pdf

อัญสิชา แสนภูมิ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร
งานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*
[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. SNRU e-Thesis.

https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2023020362421229204_fulltext.pdf

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

กนิษฐา ศรีสุคนธมิตร,* ปนิดา เนืองพะนอม,** และบุญยานุช เจริญหงส์***

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ได้รับบทความ: 9 ตุลาคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 10 พฤศจิกายน 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 20 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี และ 2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู จำนวน 298 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบขยายความคิด ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ตามลำดับ 2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูและขนาดสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำตามสถานการณ์, ความคิดเห็นของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

* นิสิตหลักสูตรการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์หลักสูตรการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*** อาจารย์ ดร. อาจารย์หลักสูตรการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Situational Leadership of School Administrators in the Opinion of Teachers Under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office

Kanistha Srisukhonthamit,^{*} Panida Nueangpanom,^{**} and Bunyanuch Chawianghong^{***}

Thepsatri Rajabhat University

Received: October 9, 2025 Revised: November 10, 2025 Accepted: November 20, 2025

Abstract

This research investigated the situational leadership of school administrators as perceived by teachers under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office. The objectives were: 1. to examine the level of situational leadership demonstrated by school administrators based on teachers' opinions, and 2. to compare these perceptions across different groups of teachers. The sample comprised 298 teachers selected through stratified random sampling. A questionnaire was employed to collect the data. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance (ANOVA).

The results revealed that: 1. the overall situational leadership of school administrators, as perceived by teachers, was at a high level in all aspects. When considering each aspect individually, participatory leadership had the highest mean score, followed by idea-based leadership, delegative leadership, and directive leadership, respectively, and 2. The comparison of teachers' opinions who had different levels of work experience and school sizes showed no statistically significant differences in their opinions toward administrators' situational leadership.

Keywords: Situational Leadership, Teacher's Opinion, Lop Buri Secondary Education Area Office

^{*} Student of Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

^{**} Assistant Professor Dr., Lecturer in the Program in Educational Administration, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

^{***} Lecturer Dr., Lecturer in the Program in Educational Administration, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

บทนำ

โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้าน ทั้งสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข เทคโนโลยี และสังคม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและระบบการศึกษาโดยตรง ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทย โดยเน้นการเรียนรู้ที่มีความสุข สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศและสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมไทย (ราชกิจจานุเบกษา, 2567)

ในการพัฒนาระบบการศึกษาให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ดำเนินการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำที่ทันสมัย รอบด้าน และสามารถบริหารจัดการองค์กรในทุกมิติ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนางาน พร้อมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และความร่วมมือ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2568 เน้นการพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญ ทันต่อเทคโนโลยี และเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล สร้างวิสัยทัศน์ แรงบันดาลใจ และการมีส่วนร่วมของบุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567)

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำตามสถานการณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนระบบการศึกษาไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น และสามารถเลือกใช้รูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและบุคลากร ซึ่งแนวคิดของ Hersey & Blanchard (1988) ที่ได้แบ่งภาวะผู้นำออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ 1. สั่งการ 2. ขยายความคิด 3. มีส่วนร่วม และ 4. มอบหมายงาน เพื่อให้การบริหารและพัฒนาคุณภาพบุคลากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นให้มีสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและยกระดับคุณภาพการศึกษา แต่จากการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า จุดที่ควรพัฒนา คือ การบริหารด้านวิชาการ ในด้านคุณภาพผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ รวมถึงพัฒนากระบวนการบริหารและจัดการคุณภาพสถานศึกษา การบริหารด้านบุคคล ในด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ และการบริหารจัดการระบบคุณภาพและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2566) อาจจะสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำมาใช้ยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่ควร จึงทำให้การบริหารหลายด้านยังต้องพัฒนาเพิ่มขึ้น และจากการศึกษางานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ซึ่งการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประสพการณ์การทำงานของครู

มีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากครูซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาที่ต้องปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารสถานศึกษาสั่งการหรือมอบหมายโดยตรง โดยครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี มีโอกาสได้ปฏิบัติงานกับผู้บริหารสถานศึกษามากกว่ามีความกระตือรือร้น มุ่งปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายในการทำงานค่อนข้างสูง ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานมากกว่า จึงมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี (ชนากร แก่นเกษ, 2560)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู เพื่อนำผลวิจัยไปออกแบบหลักสูตรหรือกำหนดนโยบายที่เน้นการประเมินสถานการณ์และปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูและขนาดสถานศึกษา

ทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์

Hersey & Blanchard (1988) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ไว้ว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ เป็นแนวคิดที่เน้นการประยุกต์ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการให้คำแนะนำและกำกับดูแล (พฤติกรรมที่เกี่ยวกับงาน) การสนับสนุนทางสังคมและอารมณ์ (พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์) และระดับความพร้อมของผู้ตาม

วิชญกร แต่งแก้ว (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ไว้ว่า ความสามารถของผู้นำในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการสั่งการให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์และผู้ตาม เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายสูงสุด โดยผู้นำไม่ได้ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่จะเลือกใช้แนวทางที่ตอบโจทย์ความรับผิดชอบและสถานการณ์นั้น ๆ

ก้องภพ วิชญกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 และได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์เน้นการปรับรูปแบบการนำตามระดับความพร้อมและวุฒิภาวะของผู้ตาม โดยผู้นำต้องประเมินทั้งความรู้ ทักษะ และความตั้งใจของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อเลือกใช้วิธีการนำที่เหมาะสมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์

Hersey & Blanchard (1988) แนวคิดนี้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำ ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งหรือสถานการณ์ใด สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้นำแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมการนำต่อผู้ตาม โดยการผสมผสานพฤติกรรม 2 ด้าน เข้าด้วยกันก่อให้เกิดเป็นผู้นำ (Leadership Styles) แบบต่าง ๆ ขึ้น พฤติกรรมทั้ง 2 ด้าน ดังกล่าวนั้น สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่มุ่งงาน (Task Behavior) พฤติกรรมผู้นำที่ผู้นำแสดงออกต่อผู้ตามในการควบคุม กำกับ กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ตาม และการแจ้งให้ผู้ตามทราบในการทำงานอย่างละเอียด

2. พฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Relationship Behavior) คือ การที่ผู้นำให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่สะดวก ส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นกันเอง ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือกันภายในทีม

โดยสามารถแบ่งพฤติกรรมของผู้นำและความพร้อมของผู้ตามไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Telling หรือแบบ S1) ผู้นำเน้นสั่งงานโดยตรง เหมาะกับผู้ตามที่ยังขาดทักษะและความมั่นใจ ต้องการคำแนะนำอย่างใกล้ชิด มุ่งเน้นงานมากกว่าความสัมพันธ์

2. ผู้นำแบบขายความคิด (Selling หรือแบบ S2) ผู้นำต้องสนับสนุนและจูงใจผู้ตาม โดยให้โอกาสสอบถามและชี้แจง ทำงานแบบเน้นทั้งงานและความสัมพันธ์สูง เพื่อให้ผู้ตามพร้อมรับมือกับงานมากขึ้น

3. ผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participating หรือแบบ S3) ผู้นำส่งเสริมการพูดคุยและร่วมแก้ปัญหา เหมาะกับผู้ตามที่มีความสามารถในการทำงานเอง เน้นสร้างความสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีมากกว่าการกำกับงาน

4. ผู้นำแบบมอบหมายงาน (Delegating หรือแบบ S4) ผู้นำให้ผู้ตามรับผิดชอบงานเองและคอยติดตามผล เหมาะกับผู้ตามที่มีความสามารถสูง เน้นปล่อยให้ผู้ตามทำงานโดยไม่ต้องกำกับหรือสนับสนุนมากนัก

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ณัฐวีร์ แม้นทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการช่วยเหลือทางสังคมช่วงโควิด - 19 ในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ และได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า การแสดงออกทางความคิดของบุคคลหรือกลุ่มคน ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ ความรู้และประสบการณ์ของบุคคลนั้น มีความไม่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามการรับรู้ อารมณ์ สถานการณ์ ความคิดเห็น จึงแสดงออกในเชิงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

พัชรภา ตั้งใจ (2565) ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกของบุคคลเกี่ยวกับความเชื่อ ทศนคติ หรือการตัดสินใจที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการรับรู้ การตีความ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

วิโรจน์ ไวกวนิชกิจ (2567) ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงทัศนะหรือข้อคิดเห็นต่อเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวหรือสาธารณะ โดยความคิดเห็นเหล่านี้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ส่วนตัว ความรู้หรือการศึกษาที่ได้รับเพิ่มเติม รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นจากคนอื่นในสังคม และอิทธิพลของสื่อมวลชนหรือปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ

การวัดระดับความคิดเห็น

อุทุมพร จามรมาน (2562) ได้กล่าวถึง การวัดความคิดเห็นที่ถูกต้องต้องอาศัยหลักการทางจิตมิติ (Psychometric) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการวัดคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเน้นการตรวจสอบคุณสมบัติสำคัญ 2 ด้านของเครื่องมือวัด (แบบสอบถาม/มาตราวัด) คือ ความตรง (Validity) และ ความเที่ยง (Reliability)

1. ความตรง (Validity) หมายถึง ความสามารถของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง หากเครื่องมือมีความตรงสูง ก็หมายความว่าคะแนนที่ได้จากแบบวัดความคิดเห็นนั้น สะท้อนความคิดเห็นที่แท้จริงของผู้ตอบ ไม่ใช่การวัดสิ่งอื่นโดยบังเอิญ

2. ความเที่ยง (Reliability) หมายถึง ความสม่ำเสมอหรือความคงเส้นคงวาของเครื่องมือ หากนำเครื่องมือเดิมไปวัดซ้ำ ๆ หรือวัดในเงื่อนไขเดียวกัน ผลที่ได้ควรจะใกล้เคียงกัน

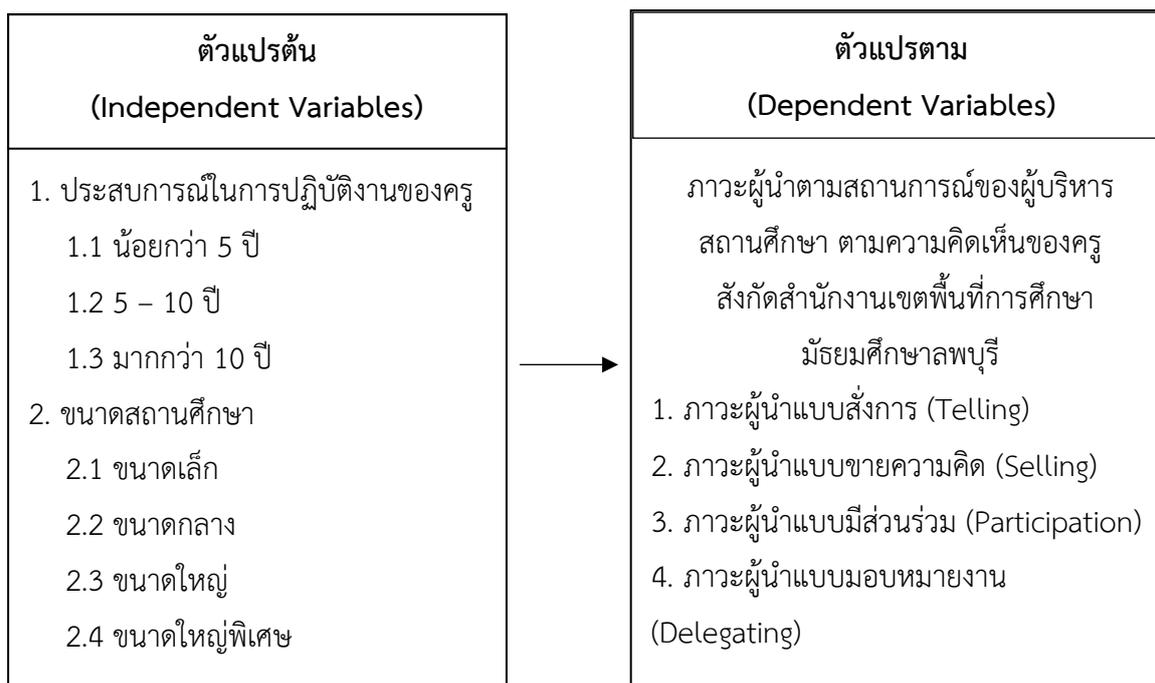
สมคิด บางโม (2564) ได้กล่าวถึง การวัดระดับความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามสำรวจ โดยเน้นถึงความสำคัญของการกำหนด ตัวชี้วัด (Indicators) ที่ชัดเจน และการใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยเพื่อจำแนกระดับความคิดเห็น (เช่น มากที่สุด มาก และปานกลาง) การวัดความคิดเห็นสาธารณะตามแนวคิดนี้ เน้นการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน

1. การกำหนดตัวชี้วัด (Indicators) ที่ชัดเจน ก่อนการสร้างแบบวัด นักวิจัยจะต้องทำการแตกย่อยความคิดเห็น ซึ่งเป็นนามธรรม ให้กลายเป็นสิ่งที่วัดได้ (Measurable) ผ่านการกำหนด ตัวชี้วัด (Indicators)

2. การใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย เมื่อเก็บข้อมูลด้วยมาตราส่วนประมาณค่า เช่น Rating Scale ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จะเป็นคะแนนเฉลี่ย ซึ่งต้องนำมาแปลความหมายเพื่อจำแนกเป็นระดับความคิดเห็นที่เข้าใจง่าย

กรอบแนวความคิด

ในการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey & Blanchard (1988) ที่ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Telling) 2) ภาวะผู้นำแบบขายความคิด (Selling) 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participation) และ 4) ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน (Delegating) ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี จำนวน 1,156 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ได้มาจากการหาค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) เมื่อกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า ที่ .05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ซึ่งประกอบด้วย จำแนกเป็น 1. ภาวะผู้นำ

แบบสั่งการ 2. ภาวะผู้นำแบบขยายความคิด 3. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4. ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน
แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.2 กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้สำนวนภาษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2.2.2 นำผลคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งพบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะเหมือนกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยแต่ไม่ได้เป็นกลุ่มที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971) พิจารณาค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.97

2.2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ขออนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากสถานศึกษา ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามจำนวน 298 ฉบับ โดยส่งไปยังโรงเรียนเป้าหมายทางระบบรับส่งหนังสือราชการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และติดต่อขอรับคืนในระยะเวลาที่กำหนด กรณีแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งคืนตามกำหนด ผู้วิจัยติดตามด้วยตนเอง

3.3 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดสถานศึกษา ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 แบบ ดังนี้ 1. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ จำนวน 9 ข้อ 2. ภาวะผู้นำแบบขายความคิด จำนวน 7 ข้อ 3. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จำนวน 8 ข้อ และ 4. ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน จำนวน 8 ข้อ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน เพื่อเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงในการแปลความหมายโดยเปรียบเทียบกับ เกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่า (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำนวน 298 คน โดยการนำเสนอข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังที่แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (N=298 คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู		
น้อยกว่า 5 ปี	40	13.42
5 – 10 ปี	136	45.64
มากกว่า 10 ปี	122	40.94
รวม	298	100.00
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	54	18.12
ขนาดกลาง	75	25.17
ขนาดใหญ่	65	21.81

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (N=298 คน)	ร้อยละ
ขนาดใหญ่พิเศษ	104	34.90
รวม	298	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 45.64 รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 40.94 ตามลำดับ และครูส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 รองลงมาคือ ขนาดกลาง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.17

2. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทุกแบบอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบขยายความคิด ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ โดยแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวม

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	3.61	1.29	มาก	4
2. ภาวะผู้นำแบบขยายความคิด	4.22	0.82	มาก	3
3. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.32	0.78	มาก	1
4. ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	4.31	0.75	มาก	2
รวม	4.10	0.77	มาก	-

จากตาราง 2 พบว่า

2.1 ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้ครูเสมอ มีการปฏิบัติสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ กำกับให้ครูมีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ กำหนดระเบียบต่าง ๆ ด้วยตนเองเพียงผู้เดียว โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ภาวะผู้นำแบบขยายความคิด ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ให้โอกาสครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของงานเพื่อให้มีความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ให้โอกาสในการซักถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดของงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ อธิบาย

การตัดสินใจตั้งแต่ขั้นการวางแผน ขั้นตอนงาน แม้กระทั่งขั้นการแก้ปัญหาของตนเองให้ครูรับทราบ โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.3 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ให้ความสนใจรับฟังการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอต่าง ๆ ของครู มีการปฏิบัติสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานทุกครั้ง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ สร้างบรรยากาศในการทำงานที่มีความเป็นกันเอง โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.4 ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยอมรับยกย่องและกล่าวชมเชยครูที่ปฏิบัติงานได้ดีและบรรลุตามเป้าหมาย มีการปฏิบัติสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เชื่อมั่นในความสามารถของครูว่าสามารถปฏิบัติงานได้ดีและเป็นที่น่าพึงพอใจโดยไม่ต้องเข้าไปควบคุม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ ให้ครูผู้รับผิดชอบตัดสินใจการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนด้วยตนเอง โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู และขนาดสถานศึกษา มีดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยอภิปรายผลที่พบจากการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์แบบมีส่วนร่วม รองลงมาคือ แบบมอบหมายงาน รองลงมาคือ แบบขายความคิด และแบบสั่งการมีค่าร้อยละต่ำที่สุด ปัจจัยดังกล่าวอาจเนื่องมาจากความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย การส่งเสริมตนเองอย่างต่อเนื่อง การดูแลบุคลากรตามศักยภาพ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการทำงาน ที่สนับสนุนประสิทธิภาพการดำเนินงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีประสบการณ์ในระดับประถมศึกษามาก่อน จึงสามารถนำความรู้และทักษะด้านการบริหารมาประยุกต์ใช้กับระดับมัธยมศึกษาได้อย่างเหมาะสม สถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาลพบุรี มีครูผู้สอนตรงตามสาขาวิชาและเพียงพอกับแต่ละรายวิชา

ส่งผลให้เกิดการบริหารบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของครู รวมถึงครู มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey & Blanchard (1988) ที่กล่าวว่า ผู้นำมีแนวคิดระหว่างการทำคำแนะนำและกำกับดูแล ความพร้อมและความสามารถของผู้ตามในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุกร แดงแก้ว (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ก้องภพ วิชัญกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส เชื้อนเพชร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มแม่สาย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบขายความคิด ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ ตลอดจนกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจะออกข้อกำหนดหรือแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน พร้อมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ ภาวะผู้นำแบบสั่งการยังปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจอย่างรวดเร็วและเด็ดขาด ผลจากการดำเนินงานภายใต้ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ทำให้กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบในหมู่ครู บุคลากรและนักเรียน ส่งผลให้ภาพรวมของการบริหารงานในโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงและมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุกร แดงแก้ว (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารสถานศึกษาออกความคาดหวังในผลงานของบุคลากรในโรงเรียนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพรวมถึงการควบคุมดูแลบังคับบัญชาการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ โนนทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดสิ่งที่คาดหวังอย่างชัดเจน กำหนดมาตรฐานของงาน เวลาทำงาน ขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยทิพย์ ลิขิตชกสมิต และ เยาวเรศ ภัคศิจิตร์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาสมรรถภาพในการวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสามารถผสมผสานพฤติกรรมที่มุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์

1.2 ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเน้นการอธิบายเหตุผลและรายละเอียดของงานอย่างชัดเจนให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกคนเข้าใจบทบาท หน้าที่ และเป้าหมายขององค์กรอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำเสนอแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติงาน รวมถึงอธิบายจุดมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุ ผ่านการสื่อสาร ที่เปิดเผยและโปร่งใส เพื่อกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจและคล้อยตามในวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรซักถามแสดงความคิดเห็น รวมถึงเสนอแนะหรือขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแต่ละด้านอย่างเต็มที่ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะรับฟังอย่างใส่ใจ พร้อมให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ทำให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในความเป็นผู้นำ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและเป้าหมายขององค์กร การนำรูปแบบภาวะผู้นำแบบขายความคิดมาใช้ ยังส่งผลให้ทีมงานเกิดความเข้าใจในทิศทางการดำเนินงานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพร ต้นหยง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักใช้เทคนิคการเสริมแรงต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำตามได้เมื่อจำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ ฉวีศักดิ์ และ นิคม นาคอ้าย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาซักถามและเสนอความคิดเห็น เป็นที่ปรึกษา และอำนวยความสะดวกในการทำงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก พูลเพิ่ม และ พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาเน้นการให้ความชัดเจนในรายละเอียดของงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เข้าใจเป้าหมายและความต้องการของผู้บริหารอย่างชัดเจน

1.3 ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับงานและการบริหารในหลายระดับ พร้อมรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อกังวลของครูอย่างจริงจัง จากนั้นนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดความเหมาะสมสูงสุด นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ครูแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ การวางตัวของผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะมิตรภาพ และเป็นกันเอง ทำให้ครูเกิดความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในองค์กร

นำไปสู่ความร่วมมือที่ดีและความสามัคคีภายในหมู่คณะ ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงาน รู้สึกได้รับการยอมรับ และมีคุณค่าในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริมขวัญกำลังใจและความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวิสรา ชูทอง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผน และแก้ปัญหา ตลอดจนการควบคุมกำกับติดตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวรรณ ดวงเทศ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตริมกก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีการร่วมมือกับครูและบุคลากรในโรงเรียนวางแผนการปฏิบัติงาน และให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส เชื้อนเพชร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีการร่วมมือกับครูและบุคลากรในโรงเรียนในการวางแผนการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

1.4 ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะแสดงถึงความไว้วางใจและศรัทธาในศักยภาพของครูและบุคลากร โดยเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้ใช้วิจรรย์ญาณ ความรู้และประสบการณ์ในการคิดค้นแนวทาง หรือวางแผนการดำเนินงานอย่างอิสระ เน้นบทบาทของตนในฐานะผู้ให้การสนับสนุนและเป็นพี่ปรึกษา มากกว่าการควบคุมหรือสั่งการโดยตรง ซึ่งการมอบหมายงานนี้ มักจะเกิดในสถานการณ์ที่บุคลากรมีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือมีความพร้อมในการตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน จะทำให้ครูได้รับโอกาสในการแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ สามารถริเริ่ม สร้างสรรค์ และพัฒนากระบวนการทำงานตามความถนัด ส่งเสริมความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาจะคอยสังเกตและประเมินผลการดำเนินงาน หากพบว่า ครูหรือบุคลากรประสบความสำเร็จหรือปฏิบัติงานได้ดี จะกล่าวชื่นชมและให้กำลังใจ ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ และการยอมรับในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพร ตรีชัยศรี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีอิสระในการปฏิบัติงาน ให้ความไว้วางใจ ความเชื่อถือในความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิชัย สุขแก้ว (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตสุตถินไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาอนุญาตให้ผู้ใต้บังคับบัญชากำหนดแนวทางการทำงานด้วยตนเอง ไว้วางใจให้ทำงานโดยอิสระ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี คลังจินดา, วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม และ กฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติไว้วางใจในการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู และขนาดสถานศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ก่อนเข้ารับตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ต้องได้รับการฝึกอบรมโครงการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และเมื่อเข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ทุกคนต้องได้รับการฝึกประสบการณ์ การเรียนรู้ในสภาพจริง เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การบริหารงาน ระเบียบการปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการเข้ารับการอบรมในระหว่างการดำรงตำแหน่ง การเพิ่มพูนทักษะการบริหารจากประสบการณ์การบริหารงานอย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้น ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีเองก็มีความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานภายใต้การนำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนตามประสบการณ์การทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาธิต บุญใบ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งการศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร แก่นเกษ (2560) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ซึ่งการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแม้ว่าสถานศึกษาจะมีขนาดแตกต่างกันทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใด ผู้บริหารสถานศึกษาก็สามารถแสดงภาวะผู้นำตามสถานการณ์ได้ในระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างระหว่างขนาดของสถานศึกษากับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ภายใต้กรอบนโยบายและแนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดทิศทางการบริหารงานอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาดสถานศึกษาต้องปรับตัวและบริหารงานภายใต้กรอบเดียวกัน นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาและอบรมทักษะในการบริหาร และมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพจากสถานศึกษาต่าง ๆ อีกประเด็นหนึ่งที่ควรพิจารณาคือ ศักยภาพและความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งในปัจจุบัน

มักผ่านกระบวนการคัดเลือกและอบรมอย่างเข้มข้น ดังนั้น แม้จะมีขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน จึงสามารถนำหลักการภาวะผู้นำตามสถานการณ์มาปรับใช้ได้เป็นอย่างดีและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง นอกจากนี้การทำงานของครูและบุคลากรในแต่ละสถานศึกษายังได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สามารถร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายได้เป็นอย่างดี แม้จะต้องปรับตัวตามข้อจำกัดในแต่ละขนาดของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีศักยภาพและวิสัยทัศน์ จึงพยายามใช้ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี การมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส เชื้อนเพชร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณารายด้าน โดยด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี คลั่งจินดา, วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม และ กฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ซึ่งการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณารายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันในขนาดสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้

ตาราง 3 สรุปองค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้	กลุ่ม/บุคคลที่เกี่ยวข้อง
1. การบริหารที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ภาวะผู้นำแบบบูรณาการ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ทั้ง 4 ด้าน โดยเน้นการมีส่วนร่วม และมอบหมายงานสูงสุด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพครูมืออาชีพ	ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา
2. ความไว้วางใจในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมั่นในศักยภาพครูทุกระดับประสบการณ์และทุกขนาดโรงเรียน การได้รับมอบหมายงาน คือ โอกาสในการพัฒนาตนเอง	ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียน
3. มาตรฐานการบริหารที่สม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรงเรียน (ขนาดเล็ก - ใหญ่พิเศษ) มีมาตรฐานการนำองค์กรที่สูงและไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาของบุตรหลาน	ชุมชน/ผู้ปกครอง
4. ข้อค้นพบใหม่เชิงสถิติ ประสบการณ์ทำงานของครูและขนาดสถานศึกษา ไม่เป็นปัจจัย ที่ทำให้ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งทำหยาสมมติฐานทางวิชาการ	นักวิจัย/นักศึกษาหลักสูตรการบริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรคงความชัดเจนในการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้แก่ครูเสมอ รวมถึงการกำกับให้ครูปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปตามแผนและระเบียบ และควรลดการกำหนดระเบียบต่าง ๆ ด้วยตนเองเพียงผู้เดียว แต่ควรมีการปรึกษาหรือสร้างความเข้าใจร่วมกันในเบื้องต้นกับคณะครู เพื่อให้ระเบียบที่ออกมานั้นได้รับการยอมรับและเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติมากขึ้น

2. ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเปิดโอกาสในการซักถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดของงาน เพื่อให้แน่ใจว่าครูเข้าใจในวิสัยทัศน์และเป้าหมายของงานอย่างถ่องแท้ อีกทั้งควรอธิบายการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนดำเนินงาน และขั้นการแก้ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาให้กับครูได้รับทราบอย่างชัดเจน การให้ข้อมูลอย่างละเอียดจะช่วยให้ครูเห็นภาพโดยรวม เข้าใจเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจ และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงาน แม้จะเป็นการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาเอง

3. ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคในการสื่อสาร ทำให้ครูกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้อย่างเปิดเผยและสร้างสรรค์ ควรเพิ่มการให้ความสนใจ การรับฟังการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานทุกครั้ง เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและส่วนสำคัญในความสำเร็จของสถานศึกษา

4. ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการยอมรับยกย่องและกล่าวชมเชยครูที่ปฏิบัติงานได้ดี รวมถึงการแสดงเชื่อมั่นในความสามารถของครูว่าสามารถปฏิบัติงานได้ดีโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปควบคุมอย่างใกล้ชิด ควรพิจารณาเพิ่มการให้อำนาจครูผู้รับผิดชอบตัดสินใจในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนด้วยตนเอง โดยเฉพาะกับครูที่มีความพร้อมและความสามารถ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ และพัฒนาความเชี่ยวชาญในการรับผิดชอบงานต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารวบรวมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการนำหลักภาวะผู้นำตามสถานการณ์ไปปรับใช้ ตลอดจนจรรยาบรรณและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการบริหารให้มีความสอดคล้องกับบริบทขององค์กร

2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

3. ควรมีการดำเนินการศึกษาวิจัยโดยผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน

4. ควรดำเนินการศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในหน่วยงานประเภทอื่นเพิ่มเติม เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงสถานศึกษาเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และสามารถเปรียบเทียบลักษณะภาวะผู้นำในแต่ละบริบทได้อย่างรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กวิศรา ชูทอง. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา]. Burapha University Research Information (BUUIR). <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/7007>
- ก้องภพ วิชญกุล. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา]. YRU Wisdom Bank. <http://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yru/6656>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). *การวิเคราะห์สถิติสำหรับบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 19). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรย์ศ เชื้อนเพชร. (2566). *ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3* [การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา]. University of Phayao Digital Collections (UPII). <https://updc.up.ac.th/server/api/core/bitstreams/7b12fa02-b6ae-4efc-ae99-dfab3277d6f8/content>
- ณัฐวีร์ แม้นทอง (2565). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการช่วยเหลือทางสังคมช่วงโควิด - 19 ในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ* [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา]. DSpace at Burapha University (DSpace JSPUI). <http://ir.buu.ac.th/dspace/handle/1513/680>
- ธนากร แก่นเกษ. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา]. Research Information (BUUIR). http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/58950033.pdf
- ธัญพร ต้นหยง. (2560). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(1), 125 - 131. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/143184/105975>
- พัชรภา ตั้งใจ. (2565). *การสื่อสารมวลชนและสังคม*. สำนักพิมพ์สถาบันพัฒนาสื่อสารมวลชน.

- พัชรินทร์ โนนทอง. (2565). *ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาภูมิภูธรราชวิทยาลัย]. บัณฑิตวิทยาลัย มจร.วิทยาเขตอีสาน. <https://gs.mbuisc.ac.th/th/ethesis/>*
- พิมพ์ชนก พูลเพิ่ม และ พระมหาศุภชัย สุกกิจโจ. (2567). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน*, 5(3), 140 – 153.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jhsmbuisc/article/view/276218/186548>
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 – 2569. (2567, 13 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 141 ตอนพิเศษ 309 ง หน้า 11 - 13.
- ฤทธิชัย สุขแก้ว. (2564). *ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตสุตถินไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา]. University of Phayao Digital Collections (UPII). <https://updc.up.ac.th/items/1ffb7b50-d823-4706-ba82-4f6c483a02b8>*
- วรรณพร ตรีชัยศรี. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. Intellectual Repository at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3499/1/RMUTT-161646.pdf>*
- วรรณณ ดวงเทศ. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตริมกก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา]. University of Phayao Digital Collections (UPII). <https://updc.up.ac.th/server/api/core/bitstreams/94b46f34-c3d6-42e3-93f8-ec4aefb954bc/content>*
- วาจิต บุญใบ. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. SNRU e-Thesis. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2023102864421229122_fulltext.pdf*

- วิษณุกร แดงแก้ว. (2563). *ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]. SRU Intellectual Repository (SRUIR). <http://ir.sru.ac.th/bitstream/123456789/827/1/Fulltext.pdf>
- วิโรจน์ ไหววนิชกิจ. (2567). *การเขียนบทความแสดงความคิดเห็น*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
- หทัยทิพย์ สิชันชกสมิต และ เยาวเรศ ภัคดีจิตร. (2565). *บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1*. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(1), 178 – 190. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edunsrujo/article/view/259058/175730>
- สมคิด บางโม. (2564). *หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). วี.เจ.พรีนติ้ง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2566). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567*. <https://www.sesalop.go.th/wp-content/uploads/2025/01/รายงานผลการดำเนินงาน-ประจำปีงบประมาณ-พ.ศ.-256.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569*. <https://www.sesact.go.th/index.php/39484>
- สุปราณี คลังจินดา, วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม และ กฤษณา วัฒนศักดิ์. (2566). *ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1*. *วารสารเสียงจากมหายาน*, 10(1), 50 – 64. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/nsc/article/view/3474/2394>
- สุวัฒน์ชัย ฉวีศักดิ์ และ นิคม นาคอ้าย. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 420 - 434. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/view/253294/177474>
- อุทุมพร จามรมาน. (2562). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาและสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1971). *Essentials of Psychological Testing* (4th ed). Harper & Row.
- Hersey, P. & Blanchard, K.H. (1988). *Management Of Organizational Behavior* (5th ed). Prentice Hall.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper & Row.

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง

สมบูรณ์ คงเลิศ*

โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง

ได้รับบทความ: 21 พฤษภาคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 9 มิถุนายน 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 23 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และ เพื่อศึกษาผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบประเมินทักษะปฏิบัติจำนวน 3 ด้าน รวม 6 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา ได้หลักสูตรทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ รวม 15 ชั่วโมง มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.08) 2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง ปรากฏผลดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 26.21$, S.D. = 2.15) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 17.48$, S.D. = 3.62) 2) ทักษะปฏิบัติของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับดี และ 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น, การแปรรูปอาหารจากปลา, การพัฒนาหลักสูตร

* ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

Development of a Local Curriculum on Fish Processing for Grade 6 Students at Phieng Luang 3 School, Phra That Bo Ong Branch

Somboon Konglert*

Phieng Luang 3 School, Phra That Bo Ong Branch

Received: May 21, 2025 Revised: June 9, 2025 Accepted: June 23, 2025

Abstract

This research aimed to (1) develop a local curriculum on fish processing for Grade 6 students, (2) investigate the outcomes of implementing the local curriculum, and (3) examine students' satisfaction with the curriculum. The target group was a class of 29 Grade 6 students at Phieng Luang 3 School, Phra That Bo Ong Branch, during the first semester of the 2024 academic year. The research instruments included (1) six instructional units of a local curriculum on fish processing, (2) a 30-item academic achievement test, (3) a six-item performance assessment form covering three dimensions, and (4) a 15-item satisfaction questionnaire. The statistical methods employed for data analysis were the mean and standard deviation.

The findings showed that (1) the developed local curriculum on fish processing consisted of six instructional units totaling 15 hours and was evaluated by experts at the highest level ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.08); (2) the implementation of the local curriculum indicated that (a) the post-instruction academic achievement score ($\bar{x} = 26.21$, S.D. = 2.15) was significantly higher than the pre-instruction score ($\bar{x} = 17.48$, S.D. = 3.62), and (b) the students' practical skills after using the local curriculum were at a good level; and (3) the students' satisfaction with the local curriculum on fish processing revealed that the overall mean satisfaction was at the highest level.

Keywords: Local Curriculum, Fish Processing, Curriculum Development

* Teacher in the Social Studies, Religion, and Culture Learning Area at Phiang Luang 3 School, Phra That Bo Ong Branch, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายมีความเอื้ออาทร มีความสัมพันธ์ที่เป็นพี่น้องอยู่ร่วมกัน เป็นชุมชน มีภูมิปัญญาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ตามบริบทของสังคมที่มีพื้นฐานจากการทำเกษตรกรรม ในอดีตครอบครัวไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ทำให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น และประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีของคนในชุมชน แต่จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูกมากพอ ทำให้เด็กไทยมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เห็นคุณค่าของตนเอง ครอบครัว และชุมชนน้อยลง ส่งผลให้ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์อันดีของแต่ละชุมชนค่อย ๆ เลือนหายไป เนื่องจากเยาวชนยุคใหม่ไม่ให้ความสำคัญและไม่มีการสืบทอดต่อกันจากบรรพบุรุษ ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนเก่ง ดี มีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ในการนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมและอนุรักษ์ ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง สอดคล้องกับศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2553) ที่กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานาน เป็นความจริงแท้ของชุมชน เป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหา จัดการปรับตัว เรียนรู้ และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นแก่นของชุมชนที่จรลงความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกภัยพิบัติทั้งปวง

การอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งเป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียน ชุมชน และครูร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากชีวิตจริง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนในเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความต้องการตามสภาพปัญหาที่เป็นจริง ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน เพราะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงของตนเอง รวมทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต ที่สำคัญคือ หลักสูตรท้องถิ่นยังเปิดโอกาสให้ชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ซึ่งจินตวีร์ เกษมสุข (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา เป็นหัวใจของการพัฒนาชนบท ไม่มีประเทศไหนที่พัฒนาโดยปราศจากการร่วมมือของประชาชน ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจึงไม่เพียงแต่ช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ แต่ยังเป็นการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นไปพร้อมกัน

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง โดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม ตลอดจนสืบทอดมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้คุณค่าและสืบทอดภูมิปัญญาที่ดั้งเดิม เกิดทักษะการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม ฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากการเรียนรู้ที่มีความสุขและสนุกกับการเรียน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานในพื้นที่จัดให้แก่ผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และความต้องการเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญในการเสริมเติมเต็มหลักสูตรแกนกลางที่ถูกรื้อแบบให้มีเป้าหมายและเนื้อหาที่กว้างขวางแต่ไม่สามารถครอบคลุมบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์ หลักสูตรท้องถิ่นจึงช่วยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหาและความเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะผลกระทบจากเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ทั้งยังเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้การศึกษาเกิดความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ตอบสนองต่อความหลากหลายของชุมชนไทยในยุคปัจจุบันได้อย่างแท้จริง (ทิววรรณ คล้ายคลึง, 2562)

องค์ประกอบในการพัฒนาหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญที่ช่วยกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ อารัง บัวศรี (2558) ระบุว่า องค์ประกอบหลักของหลักสูตรมี 6 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ในขณะที่ Taba (1962) เสนอว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรครอบคลุมวัตถุประสงค์

ของหลักสูตร ทั้งในระดับทั่วไปและเฉพาะวิชา เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้และการนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงโครงการประเมินผลการสอน แม้แนวคิดของทั้งสองท่านจะมีรายละเอียดแตกต่างกัน แต่ล้วนสะท้อนถึงความสำคัญของการกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ สื่อการสอน และการประเมินผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อบริบททางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ฉันท ชาติทอง (2560) ได้กล่าวสรุปว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในประเทศไทยสามารถกระทำได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1. การปรับหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โดยการปรับเพิ่ม และ/หรือขยายเนื้อหาสาระรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรแม่บท และการปรับเพิ่ม หรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ 2. การสร้างหลักสูตรหรือรายวิชาใหม่ที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โดยที่มีหลักสูตรแม่บทเป็นกรอบในการกำหนดและ 3. การสร้างหลักสูตรสำหรับท้องถิ่นขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นโดยไม่ต้องมีหลักสูตรแม่บทเป็นกรอบในการกำหนด ซึ่งอาจเป็นหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในท้องถิ่นได้

การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

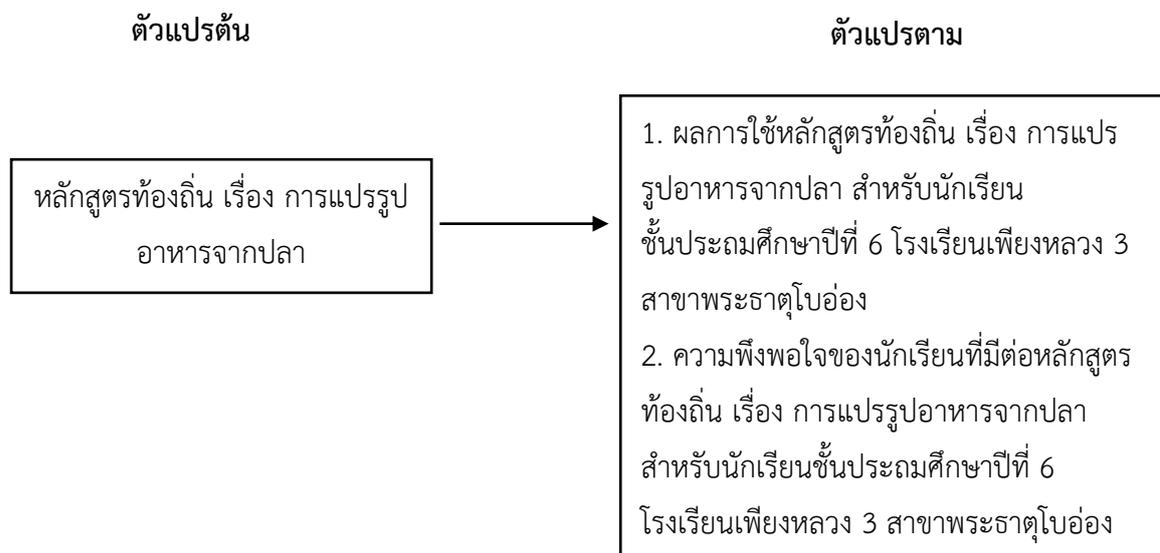
กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า เมื่อจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปในการเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีการพิจารณาคุณภาพ ความถูกต้อง และความเหมาะสม โดยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ หรือการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ดวงเดือน พินสุวรรณ (2558) ได้กล่าวว่า เมื่อมีการจัดทำร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการพิจารณาคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขบางส่วนก่อนนำไปใช้จริง โดยในการพิจารณาคุณภาพอาจทำได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการประชุม รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยบุคคลจากหลายฝ่าย ทั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปฏิบัติ และผู้มีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น ตรวจสอบ หรือมีการทดลองใช้หลักสูตรนำร่อง เพื่อศึกษาข้อดี ข้อด้อย และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนประกาศใช้

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นกระบวนการปรับเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการเฉพาะพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่นำไปใช้ได้จริง หลักสูตร "การแปรรูปอาหารจากปลา" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขา พระธาตุโอบ่อง ถูกออกแบบให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ สามารถพัฒนาได้ทั้งโดยการปรับเนื้อหาหลักสูตรเดิม การสร้างรายวิชาใหม่ หรือการออกแบบหลักสูตรเฉพาะด้านเพื่อเสริมทักษะอาชีพ นอกจากนี้ เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ โดยการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและชุมชน รวมถึงการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง หลักสูตรนี้ไม่เพียงช่วย

พัฒนาความสามารถของผู้เรียน แต่ยังคงเสริมอาชีพและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบ่อ่อง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 29 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบ่อ่อง จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านคหกรรมศาสตร์ และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 หน่วย มีค่าเท่ากับ 5.00 ทุกหน่วยการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบ่อ่อง เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปิล็อก จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความยาก - ย่างได้ค่าอยู่

ระหว่าง 0.33 ถึง 0.61 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45 ถึง 0.80 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder & Richardson (1973) ได้ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

2.3 แบบประเมินทักษะปฏิบัติ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การนำเสนอ การทำงานกลุ่ม และการปฏิบัติแปรรูปอาหารจากปลา ใช้แบบประเมินรูบริค มีเกณฑ์ 3 ระดับ คือ ระดับ 3 แปลผลเท่ากับดี ระดับ 2 แปลผลเท่ากับพอใช้ ระดับ 1 แปลผลเท่ากับปรับปรุงตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะปฏิบัติกับจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกิจกรรม ด้านวัดและประเมินผล ด้านภาระงาน/ชิ้นงาน จำนวน 15 ข้อ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องของคำถามกับตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปลีอก จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ผู้วิจัยกำหนดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตดำเนินการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา

3.2 คณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นประชุมกำหนดกรอบการดำเนินงาน พร้อมทั้งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปอาหารจากปลา พร้อมทั้งออกแบบหลักสูตร

3.3 ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา ดำเนินการดังนี้

3.3.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้นักเรียนทราบพร้อมทั้งอธิบายการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติให้ถูกต้อง

3.3.2 ก่อนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที

3.3.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา ที่ได้พัฒนาขึ้น จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมผู้สอนดำเนินสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมแล้วบันทึกลงในแบบประเมินทักษะปฏิบัติ

3.3.4 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที หลังจากนั้นให้ทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ของนักเรียนที่มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา จำนวน 15 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรนำมาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 คะแนนที่ได้จากการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

4.2.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.2 คะแนนที่ได้จากการประเมินทักษะการปฏิบัตินำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเกณฑ์การแปลผลคะแนนทักษะการปฏิบัติ ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

ตาราง 1 เกณฑ์การแปลผลคะแนนทักษะการปฏิบัติ

คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลการปฏิบัติ	ความหมาย
2.50 – 3.00	ดี	สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม คล่องแคล่ว และมี ความปลอดภัย แสดงถึงความเข้าใจและทักษะที่พึงประสงค์ ปฏิบัติได้ในระดับพอใช้ มีข้อผิดพลาดหรือข้อควรปรับปรุง
1.50 – 2.49	พอใช้	บางประการ แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือ ผลสัมฤทธิ์โดยรวม
1.00 – 1.49	ปรับปรุง	ต้องได้รับการเสริมทักษะเพิ่มเติม ไม่สามารถปฏิบัติได้ อย่างถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาดสำคัญ

4.3 คะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยปรับใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลาจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

(N=29)

หน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
1. รู้จักแยก-ปลาในท้องถิ่น	3	4.33	0.47	มาก
2. พื้นฐานการแปรรูปอาหารจากปลา	2	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เครื่องมือและวัตถุดิบ	2	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การแปรรูปปลาอย่างและปลาอบแห้ง	2	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การแปรรูปปลาร้าและน้ำปลาร้า	3	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การบรรจุภัณฑ์และการนำเสนอ	3	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	15	4.89	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาชื่อ เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา มีทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ รวม 15 ชั่วโมง มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.08)

2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผลการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตาราง 3 ผลการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

(N=29)

การทดสอบ	จำนวน	คะแนน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลต่าง
ก่อนเรียน	29	30	17.48	3.62	
หลังเรียน	29	30	26.21	2.15	+8.73

จากตาราง 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 26.21$, S.D. = 2.15) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 17.48$, S.D. = 3.62) แสดงว่า หลังจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลต่าง +8.73

2.2 ผลการประเมินทักษะปฏิบัติของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา

ตาราง 4 ผลการประเมินทักษะปฏิบัติของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

(N=29)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1) การเตรียมการ	2.72	0.45	ดี
2) ความเข้าใจขั้นตอน	2.69	0.46	ดี
3) การใช้เครื่องมือและวัสดุ	2.73	0.45	ดี
4) ทักษะการปฏิบัติจริง	2.83	0.38	ดี
5) ความสะอาดและความปลอดภัย	2.62	0.49	ดี
6) การนำเสนอ	2.66	0.48	ดี
รวมเฉลี่ย	2.71	0.37	ดี

จากตาราง 4 พบว่า ทักษะปฏิบัติของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะการปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.38) รองลงมา การใช้เครื่องมือและวัสดุ ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.45) และความสะอาดและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.49)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบอ่อง ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 5 ผลการศึกษาผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. กิจกรรมที่ทำให้มีความสุขและน่าสนใจ	4.55	0.50	มากที่สุด
2. กิจกรรมที่เรียนเข้าใจง่าย	4.59	0.49	มากที่สุด
3. กิจกรรมช่วยให้ฉันทำของจริงได้	4.59	0.49	มากที่สุด
4. กิจกรรมเหมาะกับตนเองและเพื่อน ๆ	4.55	0.50	มากที่สุด
5. กิจกรรมทำให้ได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ	4.59	0.49	มากที่สุด
6. ครูอธิบายวิธีให้คะแนนเข้าใจง่าย	4.59	0.49	มากที่สุด
7. ครูให้คะแนนอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม	4.55	0.50	มากที่สุด
8. คะแนนที่ได้ตรงกับผลงานที่ได้ปฏิบัติ	4.52	0.50	มากที่สุด
9. ครูให้คำแนะนำเวลาทำผิดขั้นตอน	4.69	0.46	มากที่สุด
10. คะแนนที่ครูให้ช่วยให้ฉันอยากทำให้ดีขึ้น	4.79	0.46	มากที่สุด
11. งานที่ได้รับเหมาะสมกับเวลา	4.66	0.48	มากที่สุด
12. กิจกรรมช่วยให้ฉันฝึกทักษะใหม่ ๆ	4.72	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 ผลการศึกษาผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
13. งานที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวัน	4.66	0.48	มากที่สุด
14. ครูช่วยแนะนำเวลางานยาก	4.55	0.50	มากที่สุด
15. งานไม่ยากเกินไปสำหรับฉัน	4.76	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.62	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 5 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนที่ครูให้ช่วยให้ฉันอยากทำให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.46) รองลงมา งานไม่ยากเกินไปสำหรับฉัน ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43) และคะแนนที่ได้ตรงกับผลงานที่ได้ปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50) มีคะแนนน้อยที่สุดตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบ่อ่อง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบ่อ่อง พบว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา มีจำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยการเรียนรู้ รวม 15 ชั่วโมง มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการออกแบบหลักสูตรยึดหลักการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นบริบทของพื้นที่ และทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนเป็นฐาน อาทิ การรู้จักชนิดปลาท้องถิ่น เครื่องมือพื้นบ้าน และการแปรรูปอาหารแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้เนื้อหาเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และพัฒนาทักษะชีวิตอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีเป้าหมายชัดเจน กิจกรรมหลากหลาย และสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน โดยการจัดเนื้อหาเป็นลำดับขั้นจากง่ายไปสู่ยากตามการพัฒนาหลักสูตรและเกลียวสว่าน (Spiral Curriculum) รวมถึงมีการกำหนดเวลาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จึงสะท้อนถึงคุณภาพของหลักสูตรทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม และความเป็นไปได้ในการใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1949); Taba (1962); Saylor, Alexander & Lewis (1981); Beauchamp (1981) ที่ให้ความสำคัญกับการออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน สังคม และเนื้อหาวิชาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาหลักสูตร คือ การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสมบูรณ์ขึ้นกับการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน และเป็นมวล ประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การพัฒนาหลักสูตร 3. การทดลองใช้หลักสูตร

และ 4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับ นิธิโรจน์ เกษมฤทธิ์ขจร และ ภูฟ้า เสวกพันธ์ (2560) ที่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์สมุทรสาคร สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่นำผลข้อมูลพื้นฐานมากำหนดเป็นองค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง สารการเรียนรู้แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะองค์ประกอบ หลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

2. ผลการศึกษาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโบ่ออง พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่า หลังจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหลักสูตรได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงความสอดคล้อง กับบริบทท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้เนื้อหาที่มีความใกล้ตัวและเป็นประสบการณ์จริงของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ จูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งกิจกรรมในหลักสูตรยังเน้นการลงมือปฏิบัติ (Hands-on Experience) และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคน ส่งผลต่อการสร้างความเข้าใจเชิงลึกในเนื้อหาได้มากกว่า การเรียนรู้แบบท่องจำ นอกจากนี้ การจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก และการใช้กิจกรรมหลากหลายที่ส่งเสริม กระบวนการคิดวิเคราะห์ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) และแนวคิด การออกแบบหลักสูตรตามแนว Tyler (1949) ซึ่งเน้นความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม การเรียนรู้ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายหยุด ภูปุย (2555) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นหรือการพัฒนา มาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการปรับขยาย เพิ่ม หรือสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นมาโดยมีเนื้อหา สาระสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตน ทำให้เกิดความตระหนักเห็นคุณค่าสำนึกรักผูกพันกับท้องถิ่น ภาคภูมิใจ ในบรรพบุรุษ ถิ่นฐานบ้านเกิด เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีโอกาสเรียนรู้อาชีพและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถ แก้ปัญหาพัฒนาชีวิต อาชีพ ครอบครัวและสังคมของตนเองได้ตามควรแก่ฐานะ การเรียนการสอนในสถานศึกษา ของท้องถิ่นน่าจะเป็นความจำเป็นที่จะคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

ผลการประเมินทักษะปฏิบัติของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ “ดี” ($\bar{X} = 2.71, S.D. = 0.45$) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานจริงได้ในระดับ ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณารายละเอียดรายข้อ พบว่า “ทักษะการปฏิบัติจริง” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.83, S.D. = 0.38$) รองลงมาคือ “การใช้เครื่องมือและวัสดุ” ($\bar{X} = 2.73, S.D. = 0.45$) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติ ตามขั้นตอนการแปรรูปอาหารจากปลาได้จริง และมีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์พื้นฐานตามกิจกรรมที่ได้รับ ส่วน “ความสะอาดและความปลอดภัย” ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.62, S.D. = 0.49$) อาจบ่งชี้ว่านักเรียนยังมี ข้อจำกัดด้านการสร้างจิตสำนึกหรือการกำกับตนเองในระหว่างการทำงาน

ผลดังกล่าวสะท้อนถึงประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำจริง โดยกิจกรรมที่ใช้ เช่น การเตรียมปลา การแปรรูป และการนำเสนอผลลัพธ์ ล้วนเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงในชุมชน จึงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตั้งใจเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการกระทำ การสะท้อนคิด และการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ นอกจากนี้ การที่นักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกับเพื่อนและใช้เครื่องมือจริง ยังช่วยส่งเสริมทักษะความร่วมมือและทักษะอาชีพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (UNESCO, 2020) อย่างไรก็ตาม คณะนเรณีย์ด้าน “ความสะอาดและความปลอดภัย” ที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด บ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมเสริมเพื่อปลูกฝังทักษะด้านวินัย ความรอบคอบ และความรับผิดชอบต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เช่น การนำแนวคิด “การสะท้อนคิด” (Reflective Practice) ของ Schön (1983) มาใช้ควบคู่กับการสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ นักเรียนตระหนักรู้และพัฒนาเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูรินท์ ชนิลกุล, ณัฐรดา วงษ์นายะ และ เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม (2563) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนเขตพื้นที่สูงจังหวัดตาก พบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน มี 4 ด้าน คือ 1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3. การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด และ 4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น โดยวิธีการกระบวนการในการพัฒนาทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับบริบท และจะต้องเป็นรูปแบบเฉพาะ มีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ดีในการสนับสนุนและพัฒนา เพื่อที่ครูผู้สอนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้นำไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นปัจจัยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี ซึ่งการเรียนรู้ที่แท้จริงในนั้นเป็นผลการเรียนรู้ซึ่งอาจจะเป็นความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะจากกระบวนการที่บุคคลรับรู้ และจัดกระทำต่อสิ่งเร้า เพื่อสร้างความหมายต่อสิ่งที่เรียนรู้นั้นเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมของตน จนเกิดเป็นความหมายที่ตนเข้าใจอย่างแท้จริง

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพียงหลวง 3 สาขาพระธาตุโอบ่อง พบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะนเรณีย์ช่วยให้ฉันอยากทำให้ดีขึ้น รองลงมา ฉันไม่ยากเกินไปสำหรับฉัน และคณะนเรณีย์ได้ตรงกับผลงานที่ได้ปฏิบัติ มีคณะนเรณีย์น้อยที่สุดตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่ครูออกแบบมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ผ่านกิจกรรมที่สนุก มีความหมาย และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม และไม่รู้สึว่าการเรียนรู้เป็นภาระ แต่กลับเป็นประสบการณ์ที่ทำหายและสร้างแรงบันดาลใจ โดยเฉพาะในระหว่างการทำกิจกรรมในห้องเรียน นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกันแปรรูปอาหารจากปลาในลักษณะ “เรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริง (Learning by Doing)” ตั้งแต่การล้างปลา หั่นปลา หมักปรุงรส ไปจนถึงการนำเสนอผลิตภัณฑ์ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ช่วยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบกลุ่ม และการใช้ทักษะหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าและเป็นเจ้าของการเรียนรู้

ของตนเอง การที่ครูให้คะแนนในลักษณะเชิงบวก เช่น การให้คำชม การให้ข้อเสนอแนะที่ส่งเสริมความพยายามมากกว่าการเน้นผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว ยิ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Self - Determination Theory ของ Deci & Ryan (2008) ที่เน้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ ได้แก่ ความสามารถ (Competence) ความเป็นอิสระ (Autonomy) และความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relatedness) เมื่อผู้เรียนรู้สึกว่าการตนเองทำได้ดี ได้รับการยอมรับจากครู และสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ จะเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อทั้งความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ การที่กิจกรรมได้รับการออกแบบให้มีความยากพอเหมาะ (Moderate Challenge) เข้าใจง่าย และมีบริบทที่คุ้นเคย เช่น การแปรรูปอาหารจากปลาที่นักเรียนสามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและอาชีพของชุมชน ยิ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่า “ฉันทำได้” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) เรื่อง เขตพัฒนาการใกล้เคียง (ZPD: Zone of Proximal Development) ที่ระบุว่า หากครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนทำได้โดยได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งด้านทักษะ ความคิด และอารมณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม รายการที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ “คะแนนที่ได้ตรงกับผลงานที่ได้ปฏิบัติ” ($\bar{X} = 4.52$) อาจสะท้อนให้เห็นว่า แม้นักเรียนจะรู้สึกสนุกกับกิจกรรม แต่ยังมีข้อสงสัยในเรื่องของความยุติธรรมหรือความชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน ซึ่งเป็นประเด็นที่ครูควรให้ความสำคัญ โดยอาจปรับวิธีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างเกณฑ์ (Rubric) หรือเปิดโอกาสให้สะท้อนตนเองและเพื่อนร่วมประเมิน (Peer & Self - Assessment) เพื่อลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังของผู้เรียนกับผลประเมิน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส ความเข้าใจ และการยอมรับในกระบวนการประเมินมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning) และการประเมินเพื่อการพัฒนา (Assessment for Learning) อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรี ท้าววงศ์, ปวีศา จรดล และ นภาพรณ ธัญญา (2567) ที่ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นที่มีองค์ประกอบของรูปแบบและกิจกรรมสำหรับการทดลองใช้รูปแบบมีความเหมาะสม มีกระบวนการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารจากปลา คือ การออกแบบหลักสูตรท้องถิ่นโดยอิงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะชีวิตของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อจัดกิจกรรมในลักษณะของการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Experiential Learning) ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งนี้ยังพบว่า การประเมินผลในลักษณะที่ส่งเสริมแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ตามแนวคิดของ Deci & Ryan (2008) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนว Spiral Curriculum ที่เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้งและเห็นความเชื่อมโยง

ระหว่างความรู้กับการใช้ชีวิตจริง ถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สะท้อนศักยภาพของหลักสูตรท้องถิ่นในฐานะเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษาควรประยุกต์ใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง “การแปรรูปอาหารจากปลา” เป็นต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน
2. ควรนำหลักสูตรไปใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมอาชีพแก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกล โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานด้านอาชีวศึกษาและเกษตร
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการศึกษา วัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลระยะยาวของการใช้หลักสูตรต่อทักษะอาชีพ และพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักเรียนหลังจากจบการศึกษา
2. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น ทั้งในเขตเมืองและชนบท เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์และเจตคติ
3. ควรศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนต่อความสำเร็จของการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *การประเมินคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2539*. โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ฉันท ชาติทอง. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. เพชรเกษมการพิมพ์.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2561). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 26(50), 169 – 186. [https://so06.tci-thaijo.org/index.php/
husojournal/article/view/116188/89514](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/116188/89514)
- จรี ท้าวพงษ์, ปวีศา จรดล และ นภาพรณ ัญญา. (2567). รูปแบบการจัดการสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพ
ระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน.
วารสารพุทธจิตวิทยา, 9(1), 37 - 50. [https://so03.tci-
thaijo.org/index.php/jbp/article/view/271795/182538](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jbp/article/view/271795/182538)
- ดวงเดือน พินสุวรรณ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. ใน *ประมวล
สาระชุดวิชา สัมมนาหลักสูตรและการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ หน่วยที่ 6 – 10*. สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิวาวรรณ คล้ายคลึง. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ขนมหินบ้าน อำเภอกงไกรลาศ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุตรดิตถ์]. ThaiLIS. <https://opac.uru.ac.th/bibitem?bibid=b00112553>
- อึ้ง บัวศรี. (2558). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ธนัช การพิมพ์.
- นิธิโรจน์ เกษมิฤทธิ์จร และ ภูฟ้า เสวกพันธ์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์
สมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*,
19(2), 108 - 119. [https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_
nu/article/
view/88750/69780](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/88750/69780)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. (2551, 3 มีนาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 41 ก. หน้า 1 – 11.
[/https://www.srt.go.th/index/add_file/Ec0QLgyWed93942.pdf](https://www.srt.go.th/index/add_file/Ec0QLgyWed93942.pdf)
- ภูรินทร์ ขนิณกุล, ณัฐรดา วงษ์นายะ และ เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม. (2563). รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิต
ของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนเขตพื้นที่สูง จังหวัดตาก. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม*,
14(4), 159 – 171. [https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/
download/241638/167984](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/download/241638/167984)

- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. (2553). *ทุนความคิด เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ Creative Capital for Creative Economy* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ไร่ยา.
- สายหยุด ภูบุย. (2555). *โครงการตำราเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร: ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Beauchamp, G. A. (1981). *Curriculum Theory* (4th ed.). F.E. Peacock Publishers.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed). Harper & Row.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2008). Self - Determination Theory: A Macro Theory of Human
Motivation, Development and Health. *Canadian Psychology / Psychologie
Canadienne*, 49(3), 182 - 185. <https://doi.org/10.1037/a0012801>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as The Source of Learning and
Development*. Prentice Hall.
- Kuder, F. G. & Richardson, M. W. (1973). The Theory of the Estimation of Test Reliability.
Psychometrika, 2(3), 151 - 160. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02288391>
- Saylor, J. G., Alexander, W. M. & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching
and Learning* (4th ed.). Holt, Rinehart and Winston.
- Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*.
Basic Books.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development and Theory and Practice*. Harcourt, Brace & World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. University of Chicago Press.
- UNESCO. (2020). *Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education:
All Means All*. <https://www.unesco.org/gem-report/en/2020-report>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*.
Harvard University Press.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชาการป้องกันการทุจริต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

จักรพงษ์ งามวิริยะประเสริฐ*

โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ได้รับบทความ: 17 กันยายน 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 27 ตุลาคม 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 8 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน 2. เปรียบเทียบคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ 3. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนพัฒนานิคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ที่เรียนในรายวิชาการป้องกันการทุจริต จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 35 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แบบวัดคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นแบบความเรียง จำนวน 7 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 18 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน มีความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ที่ 4.75 มีสอดคล้องความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. คุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหลังสูงเรียนกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: บอร์ดเกม “Secret Hitler”, การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน, คุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

* ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

The Results of Game-Based Learning Using the "Secret Hitler" Board Game to Promote Active Citizenship Against Corruption in the Anti-Corruption Course for Grade 12 Students at Pattananikhom School, Lopburi Province

Jakkaphong Ngamwiriyaprasert*

Pattananikom School, Phatthananikom District, Lopburi Province

Received: September 17, 2025 **Revised:** October 27, 2025 **Accepted:** November 8, 2025

Abstract

The purposes of this research were to 1. develop a game-based learning management plan using the Secret Hitler board game, 2. compare the characteristics of active citizenship against corruption, and 3. examine students' satisfaction with learning management using the Secret Hitler board game. The sample group consisted of 35 Mathayom 6/3 students from one classroom enrolled in the Anti-Corruption course at Pattananikom School during the first semester of the 2025 academic year. The sample was selected using cluster random sampling. The research instruments included (1) ten lesson plans, (2) a seven-item writing assessment measuring active citizenship in relation to corruption, and (3) an eighteen-item satisfaction questionnaire. Data were analyzed using content validity analysis, the mean, standard deviation, and a dependent-samples t-test.

The results revealed that 1. the game-based learning management plan using the Secret Hitler board game achieved a content validity score of 4.75, indicating appropriateness at the highest level, 2. the post-learning scores on the characteristics of active citizenship against corruption were significantly higher than the pre-learning scores at the .05 level of statistical significance, and 3. students' satisfaction with the game-based learning approach using the Secret Hitler board game was at a very high level.

Keywords: Secret Hitler Board Game, Game-Based Learning Management, Characteristics of Active Citizenship Against Corruption

* Teachers, Social Studies, Religion and Culture Department, Pattananikom School, Phatthananikom District, Lopburi Province

บทนำ

แนวโน้มของปัญหาคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ปัญหาเหล่านี้ยังไม่มีแนวโน้มที่จะคลี่คลาย อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐ หรือองค์กรอิสระต่าง ๆ ที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศ ซึ่งสาเหตุของปัญหาที่พบ คือ การทุจริตคอร์รัปชันเป็นประเพณีนิยม ปฏิบัติตามกันมาอย่างยาวนาน และยังมีอิทธิพลต่อความคิดของคนในปัจจุบันอยู่ค่อนข้างมาก (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2561) จะเห็นว่าปัญหาการทุจริตในภาครัฐนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมมาอย่างยาวนานทำให้เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทย ไม่เพียงเท่านั้นภาคประชาชนเองก็มีส่วนสำคัญกับปัญหาเช่นกัน ดังที่พระชินกร สุจิตโต (2564) ได้กล่าวว่า การที่จะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้นั้นต้องประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ประการแรก คือ การสร้างค่านิยมความมีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งอยู่ในระดับปัจเจกบุคคล และประการที่สอง คือ การส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาธิปไตย ให้เป็นที่ยอมรับในทุกภาคส่วนของสังคม เป็นกฎเกณฑ์กติกาของสังคมในการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กล่าวอีกนัยหนึ่งการแก้ปัญหาคอร์รัปชันต้องเน้นทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม โดยเริ่มจากส่วนตน คือ เจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับนอกจากจะไม่ทำการคอร์รัปชันหรือหาประโยชน์อันมิพึงได้จากตำแหน่งหน้าที่แล้ว ยังต้องมีจิตที่เกลียดคอร์รัปชันซึ่งจะมีผลต่อตัวเอง และเป็นตัวอย่างของสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ รวมถึงผู้คนในสังคมต้องรู้สึกชิงชังกับการคอร์รัปชันด้วย ถ้าหากเรารู้สึกเฉย ๆ หรือไม่มีปฏิกิริยาตอบรับยอมทำให้ปัญหานั้นฝังรากลึกเข้าสู่ทุกระดับในสังคม ขณะเดียวกันเรื่องของส่วนรวม สภาพสังคมปัจจุบัน การที่คนมีความรู้สึกเฉย ๆ กับการคอร์รัปชันติดสินบน เพราะผู้นำทางการเมืองและสังคมในระดับต่าง ๆ เป็นตัวอย่างไม่ดีในการคอร์รัปชัน ดังประโยคที่ว่า “คอร์รัปชันทำได้ แต่ขอให้ผลงานออกมาดี” นั่นเอง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาการคอร์รัปชันนั้นเป็นปัญหาที่จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้คนในสังคมทุกระดับ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นรากฐานของสังคมที่ปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชันต่อไป

รายวิชา การป้องกันการทุจริต ของโรงเรียนพัฒนาคมนั้นเกิดจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนและนักศึกษาในทุกระดับชั้นเรียนทั้งในส่วนของการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียงต้านทุจริต และสร้างพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริต สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตให้นักเรียน สร้างความตระหนักให้นักเรียน ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีจิตพอเพียงต้านทุจริต ละอายและเกรงกลัวที่จะไม่ทุจริตและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2561) การจัดการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ปัญหานั้น การจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน (Game - Based Learning) จึงเป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือเล่น

และฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้บรรยากาศที่ท้าทายและสนุกสนาน (อนุสร หงษ์ขุนทด, 2566) นอกจากนี้ Hsu & Wang (2018) ยังได้กล่าวอีกว่า การเรียนรู้ด้วยเกมเป็นฐานเป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ซึ่งประเภทของเกมนั้นต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดของตนเองเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันดดา พาณิชนพัตน์, อภิสิทธิ์ เบ็ญระเหม และ สุธิมา เกิดทอง (2567) ที่ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมเป็นฐานทำให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมภายใต้บรรยากาศการเรียนที่สนุกสนานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเกมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นต้องสอดคล้องเนื้อหาที่ต้องให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับความรู้สึกผูกพันกับเนื้อหา ทั้งนี้เกมที่นำมาใช้ต้องสอดคล้องและมีความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนด้วย ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการป้องกันการทุจริตนั้น ผู้วิจัยเองต้องการให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของผลที่ตามมาหลังจากผู้คนในสังคมปล่อยผ่านไปให้นักการเมืองที่มีแนวโน้มทุจริตได้ใช้ช่องโหว่ต่าง ๆ ในการเข้ามาหาทางที่จะกอบโกยผลประโยชน์ของส่วนร่วม โดยบอร์ดเกม Secret Hitler เป็นเกมที่จำลองการวางอุบายทางการเมืองและการทรยศ ในปี ค.ศ. 1930 ประเทศเยอรมนี ผู้เล่นแต่ละคนได้รับมอบหมายอย่างสุ่มและแอบเป็นกลุ่มพรรคที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยม และอีกฝ่ายที่เป็นพรรคที่แนวคิดแบบฟาสซิสต์ ซึ่งจะมีผู้เล่นคนหนึ่งคือ ฮิตเลอร์ ซึ่งคอยฉวยโอกาสในการเป็นนายกรัฐมนตรีในระบอบประชาธิปไตยของเยอรมนีในขณะนั้นเพื่อปูทางก้าวขึ้นมาเป็นอำนาจสูงสุดในประเทศเยอรมนี ซึ่งในความเป็นจริงเขาทำได้สำเร็จ และนำมาสู่ช่วงเวลาที่เราเรียกว่าที่สุดช่วงหนึ่งของประเทศเยอรมนีและของโลก โดยเกมผู้เล่นพรรคฟาสซิสต์จะต้องคอยประสานงานและร่วมมือกันในการปูทางให้และผู้นำหรือฮิตเลอร์ได้เป็นนายกรัฐมนตรี การผลักดันให้เกิดนโยบายฟังฟาสซิสต์ให้ได้มากที่สุดหรือการใช้เสียงในสภานับสนุนให้ผู้นำได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี โดยที่พวกเสรีนิยมจะต้องค้นหาและหยุดภารกิจของฮิตเลอร์ก่อนที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือ การคิดวิเคราะห์ที่ไตร่ตรอง สร้างและหาพันธมิตรที่มีแนวคิดต่อต้านกลุ่มฟาสซิสต์ ออกนโยบายฟังเสรีนิยมให้ได้มากที่สุด (Steward, 2016) จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานนั้นมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้ฝึกลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนมากกว่าปกติ แล้วยังช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนให้มีความสนุกสนานทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งหมายในการใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” มาใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการป้องกันการทุจริต โดยใช้เทคนิคเกมเป็นฐาน จากปัญหาการขาดจิตสำนึกและการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เป็นพลเมืองที่ตระหนักถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตในสังคม การรักและห่วงหาในประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สามารถปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เป็นสมาชิกที่มีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการขับเคลื่อนสังคมที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชา การป้องกันการทุจริต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

คุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

อภิชา กริมาบุตร และ เพียรพิทย์ โรจนปยุตยา (2568) อธิบายความหมายของ พลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) ไว้ว่าคือ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น โดยปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และหลักธรรมของศาสนา แสดงออกถึงความสำนึก รับผิดชอบต่อส่วนรวม ลดความเห็นแก่ตัวและมุ่งมั่นในความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม นอกจากนี้ที่กล่าวมาพลเมืองตื่นรู้ต้องตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมกับการร่วมมือและการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง มีความสัมพันธ์ที่ดีและมุ่งสร้างประโยชน์ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ก็คือ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม ในการป้องกันและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันให้ดีขึ้น โดยยึดหลักการของการปฏิบัติตามกฎหมาย แสดงออกถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ลดความเห็นแก่ตัว และมุ่งมั่นในความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทุจริตคอร์รัปชัน พร้อมกับการร่วมมือและการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังเข้าใจจากจิตสำนึกที่จะต้องแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ด้าน ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่พาดตนเองได้ พลเมืองต้องสามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้ ทั้งในด้านการดำรงชีวิตและรับรู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง
2. ตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
3. เคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และเคารพความแตกต่างหลากหลายของความคิดเห็น

4. **มีเหตุผลและคิดวิเคราะห์** สามารถใช้เหตุผลในการคิด การตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็น รวมถึงรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง

5. **มีจิตสาธารณะ** คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม และดูแลรักษาสาธารณสมบัติ

6. **เคารพกฎกติกาและมีวินัย** ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีวินัย และยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้อง

7. **มีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม** มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ผ่านกระบวนการประชาธิปไตยที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบและตัดสินใจ

บอร์ดเกม “Secret Hitler” เป็นเกมที่จำลองการวางอุบายทางการเมืองและการทรยศในปี ค.ศ. 1930 ประเทศเยอรมนี ผู้เล่นแต่ละคนได้รับมอบหมายอย่างสุ่มและแอบเป็นกลุ่มพรรคที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยม และอีกฝ่ายเป็นพรรคที่มีแนวคิดแบบฟาสซิสต์ ซึ่งจะมีผู้เล่นคนหนึ่งคือ ฮิตเลอร์ ซึ่งคอยฉวยโอกาสในการเป็นนายกรัฐมนตรีในระบอบประชาธิปไตยของเยอรมนีในขณะนั้นเพื่อปูทางก้าวขึ้นมาเป็นอำนาจสูงสุดในประเทศเยอรมนี ซึ่งในความเป็นจริงเขาทำได้สำเร็จ และนำมาสู่ช่วงเวลาที่เราเรียกว่าช่วงหนึ่งของประเทศเยอรมนีและของโลก ไม่ว่าจะเป็นสงครามโลกครั้งที่ 2 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว การปกปิดข้อเท็จจริงต่าง ๆ การกำจัดศัตรูทางการเมืองเพื่อคะแนนนิยมของพรรคพวกตนเอง และการทุจริตคอร์รัปชันที่ตามมามากมาย (Steward, 2016)

การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game - Based Learning: GBL) โดยทศนา แหมมณี (2551) อธิบายว่าเป็นการนำจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจมาใช้เป็นฐานของเกมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับสื่อทางการศึกษาด้วยการเล่นและมีรูปแบบที่ไม่ตายตัว การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานไม่ได้หมายถึงการสร้างเกมสำหรับให้ผู้เรียนได้เล่น แต่เป็นการนำองค์ประกอบของเกมมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเพิ่มแนวคิด แนะนำแนวทางและเป้าหมายสุดท้ายให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย ขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นสำรวจความรู้ (Exploring Knowledge)** เป็นขั้นเริ่มต้นที่ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สำรวจและค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะเรียน อาจผ่านการตั้งคำถาม การหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ หรือการระดมสมอง เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เบื้องต้นก่อนเริ่มกิจกรรม

2. **ขั้นอธิบายกิจกรรม (Explanation)** ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนจะอธิบายกติกาของเกม กฎเกณฑ์ วิธีการเล่น รวมถึงวัตถุประสงค์ของการเล่นเกมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

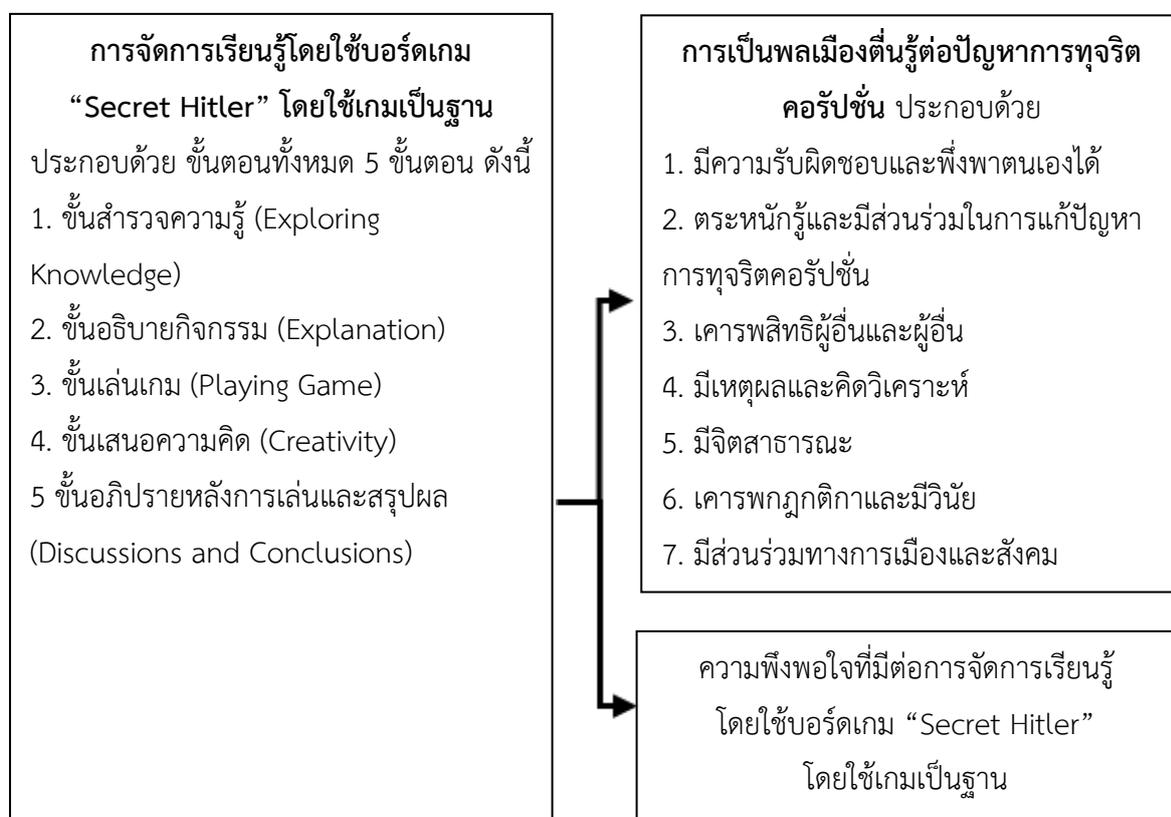
3. **ขั้นเล่นเกม (Playing Game)** เป็นหัวใจหลักของกระบวนการเรียนรู้ Where ผู้เรียนจะได้ลงมือเล่นเกมตามกติกาที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว การเล่นเกมจะช่วยสร้างความสนุกสนานและความตื่นตัวในการเรียน ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง

4. **ขั้นเสนอความคิด (Creativity)** เมื่อผู้เรียนได้ทำความคุ้นเคยกับเกมแล้ว ขั้นตอนนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากเกม อาจเป็นการแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ การคิดหาวิธีการเอาชนะเกม หรือการต่อยอดแนวคิดที่ซับซ้อนขึ้น

5. ชั้นอภิปรายหลังการเล่นและสรุปผล (Discussions and Conclusions) หลังจากเล่นเกมเสร็จสิ้น จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย และทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากเกม โดยผู้สอนจะช่วยสรุปประเด็นสำคัญ เชื่อมโยงความรู้เข้ากับเนื้อหาและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์

กรอบแนวความคิด

การวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชา การป้องกันการทุจริต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ไว้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ที่เรียนในรายวิชา การป้องกันการทุจริต จำนวน 8 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 298 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ที่เรียนในรายวิชา การป้องกันการทุจริต จำนวน

1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 35 คนได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนมีการละความสามารถเหมือนกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน รายวิชาการป้องกันการทุจริต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 แผน จากเทคนิคการใช้เกมเป็นฐานของ ทิศนา แคมมณี (2551) ประกอบด้วย ขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นสำรวจความรู้ (Exploring Knowledge) 2) ขั้นตอนอธิบายกิจกรรม (Explanation) 3) ขั้นเล่นเกม (Playing Game) 4) ขั้นเสนอความคิด (Creativity) และ 5) ขั้นอภิปรายหลังการเล่นและสรุปผล (Discussions and Conclusions) โดยผ่านการตรวจสอบและประเมินความสอดคล้องกับเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสม (Content Validity) มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 แบบวัดคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situational Test) โดยให้เขียนแบบความเรียง (Essay Test) ทั้งหมด 7 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบรูบรีค (Scoring Rubric) 4 ระดับ (ดีมาก ดี พอใช้ และ ควรปรับปรุง) ตามคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของ อภิชา กรีมาบุตร และ เพียรพิทย์ โรจนบุญญา (2568) ประกอบด้วย 1) มีความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองได้ 2) ตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน 3) เคารพสิทธิผู้อื่นและผู้อื่น 4) มีเหตุผลและคิดวิเคราะห์ 5) มีจิตสาธารณะ 6) เคารพกฎกติกาและมีวินัย และ 7) มีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ได้ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.71 จากนั้นนำไป Tryout กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนพัฒนานิคมที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.69 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.41 – 0.64 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22 – 0.42 โดยเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์แบบรูบรีค ดังนี้

- 4 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อยู่ในระดับดีมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อยู่ในระดับดี
- 2 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อยู่ในระดับพอใช้
- 1 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อยู่ในระดับควรปรับปรุง

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน จำนวน 5 ด้าน รวม 18 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนความพึงพอใจ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนสังคมศึกษา และด้านการวัดผล และการประเมินผล จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำไป Tryout กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนพัฒนานิคมที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบวัดคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จำนวน 7 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

3.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ในรายวิชาการป้องกันการทุจริต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 10 คาบเรียน

3.3 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบวัดคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จำนวน 7 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

3.4 หลังจากทำแบบวัดคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานให้ผู้เรียนประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยการหาความเหมาะสม (Content Validity) จากการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ โดยเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นแบบความเรียง (Essay Test) ให้คะแนน แล้วนำมาเทียบช่วงคะแนน สำหรับเกณฑ์การแปลผลช่วงคะแนน ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของ สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2554) ดังนี้

คะแนน 22.75 - 28.00 หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหา การทุจริตอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 17.50 - 22.74 หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหา การทุจริตอยู่ในระดับมาก

คะแนน 12.25 - 17.49 หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหา การทุจริตอยู่ในระดับพอใช้

คะแนน 7.00 - 12.24 หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหา การทุจริตอยู่ในระดับควรปรับปรุง

4.3 เปรียบเทียบคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันระหว่างก่อนและ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples

4.4 คะแนนที่ได้จากผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย ผู้วิจัยได้ปรับใช้เกณฑ์ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

คะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก

คะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

คะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อย

คะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริม การเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชา การป้องกันการทุจริต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ปรากฏผลดังนี้

ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อ ส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่พัฒนาขึ้นมีทั้งสิ้น 10 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.62 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ผลประโยชน์ทับซ้อน มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.56 มีสอดคล้องความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความละเอียดไม่ทันต่อการทุจริต มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.75 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การสอบ การเลือกตั้ง และโครงการภาครัฐ มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.66 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 จิตสำนึกต่อต้านการทุจริตผ่านบอร์ดเกม (1) มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.81 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 จิตสำนึกต่อต้านการทุจริตผ่านบอร์ดเกม (2) มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.78 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 จิตสำนึกต่อต้านการทุจริตผ่านบอร์ดเกม (3) มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.80 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การเคารพกฎระเบียบกติกาของบ้านเมือง มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.74 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.9 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 พลเมืองตื่นรู้และมีส่วนรับผิดชอบต่อปัญหา มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.69 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.10 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 มีส่วนร่วมและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.81 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยในภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชา การป้องกันการทุจริตมีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.75 มีสอดคล้องความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน

(n = 35)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	Df	t	Sig.
ก่อนเรียน	28	14.25	1.455	34	1.235	.000*
หลังเรียน	28	21.55	1.235			

*p< .05

จากตาราง 1 พบว่า คุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.64	1.223	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.85	1.023	มากที่สุด
3. ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้	4.76	1.055	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.66	1.114	มากที่สุด
5. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้	4.74	1.020	มากที่สุด
ภาพรวม	4.78	1.025	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 1.025) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 1.023) รองลงมาคือ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 1.055) และน้อยที่สุดคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 1.223)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในรายวิชา การป้องกันการทุจริต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่พัฒนาขึ้นมีทั้งสิ้น 20 แผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมแผนฯ ทั้งหมดมีความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) อยู่ที่ 4.75 มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากการออกแบบแผนการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” เป็นหลักนั้น ช่วยให้เกิดสถานการณ์สมมติที่มีความใกล้เคียงกับภาวะบ้านเมืองที่มีนักการเมืองทุจริตเพื่อให้ผู้เรียนได้รับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงได้ฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการอภิปรายจากกระบวนการภายในเกม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับแนวคิดการใช้เกม

เพื่อการศึกษา (Game - Based Learning) ที่ช่วยสร้างแรงจูงใจ ความสนุก และการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ยังช่วยปลูกฝังทักษะพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากบอร์ดเกมดังกล่าวมีลักษณะของการสร้างสถานการณ์การตัดสินใจเชิงจริยธรรม การใช้เหตุผล และการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นในการยับยั้งไม่ให้นักการเมืองที่มีแนวโน้มที่จะทุจริตคอร์รัปชันขึ้นมาใช้อำนาจในสภาแล้วปกครองประเทศได้ กิจกรรมช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงผลเสียของการทุจริตและฝึกการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร อ่อนฤทธิ, มาริสา มาตย์สิมมา และสุดเขตต์ ครุฑศรี (2568) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร พบว่าแผนการจัดการกิจกรรมได้รับการพัฒนามีจำนวน 15 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพรมอยู่ในระดับมากที่สุด การเรียนรู้ผ่านบอร์ดเกมช่วยให้การจดจำและเข้าใจเนื้อหาเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจและการมีส่วนร่วม จึงถือเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การศึกษาสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับ สุนทร อ่อนฤทธิ, อาทิตยา กุลรักษา และประพันธ์ คงพันธ์ (2568) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยโดยใช้เกม Quizizz สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา พบว่า ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก โดยกล่าวต่อไปอีกว่า เกมสามารถช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เล่น เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้จากการลงมือทำ โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษาและการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เล่นได้เรียนรู้จากการลงมือทำ (Hands - On Learning) การคิดเชิงวิพากษ์การทำงานเป็นทีมและการแก้ปัญหาผ่านการสำรวจในเกม ทำให้การเรียนสนุกสนาน สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐาน พบว่า คุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากบอร์ดเกม “Secret Hitler” เป็นเกมที่มีลักษณะของการสวมบทบาท (Role - Playing) และการใช้กลยุทธ์ (Strategic Thinking) ผู้เรียนต้องอาศัยการสังเกต การตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์ และการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่นักการเมืองที่มีแนวโน้มทุจริตคอร์รัปชันที่มีการซ่อนเร้นข้อมูลและความไม่โปร่งใสในกลุ่มผู้เล่น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมจริง การมีส่วนร่วมในเกมจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ถึงผลกระทบของการทุจริต เข้าใจกลไกของอำนาจและการโกง รวมถึงสามารถสะท้อนคิด (Reflection) ต่อพฤติกรรมและคุณค่าที่เหมาะสมของการเป็นพลเมืองที่ดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองได้ กระบวนการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อบทบาทของตนในเกม ทั้งการตัดสินใจและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ด้านการตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน เกิดการเรียนรู้ผ่านโครงสร้างของเกมที่จำลองสถานการณ์การใช้อำนาจและการหลอกลวง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาการทุจริตและเห็นความสำคัญ

ของการตรวจสอบและมีส่วนร่วมแก้ไขการยับยั้งไม่ให้นักการเมืองเหล่านั้นขึ้นมามีอำนาจ ด้านต่อมาคือ การเคารพสิทธิผู้อื่น ซึ่งกระบวนการเล่นเกมบังคับให้ผู้เรียนต้องฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ยอมรับความเห็นของผู้อื่น และเคารพกติกาที่ทุกคนตกลงร่วมกัน ด้านการใช้เหตุผลและการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนต้องใช้เหตุผลในการสืบค้นหาตัว “Hitler” หรือฝ่ายที่ไม่โปร่งใส รวมถึงการประเมินข้อมูลที่ได้รับจากเพื่อน ๆ ในเกม วิเคราะห์สังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางและอธิบายให้เหตุผลกับเพื่อน ๆ คนอื่น ๆ เพื่อให้รับรู้ถึงสถานการณ์และแนวคิดของตน ต่อไปคือด้านจิตสาธารณะ ถึงแม้ในบริบทของเกมจะมีการแข่งขัน แต่ผู้เรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการรักษาประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์เฉพาะตน ซึ่งจะต้องร่วมมือกับทีมของตนเองเพื่อชัยชนะของตน หมายถึง ของทีมด้วยเช่นกัน ด้านถัดไปคือ การเคารพกฎกติกาและวินัย ซึ่งผู้เล่นต้องปฏิบัติตามกติกาเคร่งครัด และช่วยสอดส่องให้ผู้เล่นทุกคน อยู่ในกติกาด้วยเช่นกัน ด้านสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม ผ่านสถานการณ์ที่อาศัยการตัดสินใจร่วมกันในเกมสะท้อนถึงกระบวนการประชาธิปไตย เช่น การโหวต การถกเถียง และการตรวจสอบฝ่ายที่มีอำนาจ ซึ่งช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของตนในฐานะพลเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Justiana, Priyono & Nugroho (2017) ที่ศึกษาเรื่องการใช้บอร์ดเกมเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้เรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันและความซื่อสัตย์ พบว่า การใช้บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์และการต่อต้านการทุจริตสามารถพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ ความซื่อสัตย์ และการมีส่วนร่วมในสังคมได้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mariyani, Waluyati & Setiyowati (2025) ที่พัฒนาเกมการเรียนรู้ด้านการต่อต้านคอร์รัปชันในมหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจค่านิยมต่อต้านการทุจริตเพิ่มขึ้น และเกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้น ซึ่งยืนยันว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความเข้าใจค่านิยมของการต่อต้านคอร์รัปชันมากขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูง

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” โดยใช้เกมเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบอร์ดเกม “Secret Hitler” มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่แตกต่างจากการเรียนการสอนแบบบรรยายทั่วไป และมีความสนุกสนาน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ทั้งการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การใช้กลยุทธ์ และการตัดสินใจร่วมกัน จึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนานกับบรรยากาศของการแข่งขันที่เกิดขึ้นภายในเกม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรวิทย์ เอี่ยมวิสัย และ นฤมล ศิระวงษ์ (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาบอร์ดเกมตามแนวทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การใช้บอร์ดเกมทำให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลมากขึ้น มีความสามารถในการตัดสินใจว่าควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อ ควรทำ ไม่ควรทำ บนฐานการคิดเชิงเหตุและผล ความสามารถในการแยกแยะระหว่างข้อมูลจริงและข้อมูลที่เป็นเท็จ เนื้อหาที่ดีและเป็นอันตราย การติดต่อทางออนไลน์ที่น่าเชื่อถือและน่าสงสัย นอกจากนี้ยังสามารถช่วยเพิ่มบทบาทของผู้เรียน

กระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นและเร้าความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสนุกสนานไปพร้อมกับการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งสามารถสรุปและจัดเป็นหมวดหมู่องค์ความรู้ได้ดังนี้

หมวดหมู่	องค์ความรู้ใหม่	ประโยชน์/การประยุกต์ใช้	กลุ่มเป้าหมาย
แนวคิด/ ทฤษฎี	- การใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” เพื่อจำลองสถานการณ์สภาพทางสังคมจริง สะท้อนกลไกอำนาจและปัญหาการคอร์รัปชันในสังคม และการปลูกฝังค่านิยมต้านคอร์รัปชัน	ช่วยให้ผู้เรียนและผู้ที่สนใจทั่วไปเข้าใจระบบการเมืองและผลเสียของการทุจริตคอร์รัปชันในรูปแบบที่เข้าใจง่าย	นักเรียน และผู้ที่สนใจทั่วไป
	- การใช้บอร์ดเกมที่เน้นการสวมบทบาท (Role Playing) เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking)	ช่วยเสริมสร้างการคิดเชิงวิเคราะห์ การตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน	ครู, นักเรียน และผู้ที่สนใจ
กระบวนการ	- ได้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน ที่ครอบคลุมหัวข้อสำคัญ ในรายวิชา การป้องกันการทุจริต อาทิ ประโยชน์ส่วนตน - ส่วนรวม, ผลประโยชน์ทับซ้อน, ความละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตคอร์รัปชัน	ผู้สอนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา การป้องกันการทุจริตในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างเป็นระบบ	ครู, นักเรียน และผู้ที่สนใจ
ผลลัพธ์	- ผู้เรียนคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันสูงขึ้น	ช่วยปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมประชาธิปไตยในเยาวชน และส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป	ครู, นักเรียน และผู้ที่สนใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การจัดการเรียนรู้ผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษาต้องให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติระหว่างเล่นบอร์ดเกม โดยต้องคำนึงอยู่เสมอว่าการวัดและประเมินผล การบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ ไม่ใช่ผลสำเร็จของรายวิชาหากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นระหว่างทางมากกว่า

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม “Secret Hitler” ระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและอภิปรายระหว่างการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงทัศนะทางการเมืองของตนเอง และได้ให้ผู้เล่นเกมทุกคนได้มีโอกาสมองเห็นและเปิดรับแนวคิดที่แตกต่างจากตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ หรือโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อศึกษาผลการวิจัย มีความครอบคลุมและมีข้อสังเกตเพิ่มเติมจากงานวิจัยนี้ได้อย่างไร

2. ควรทดลองใช้บอร์ดเกมหรือเกมการศึกษาประเภทอื่น ๆ เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของบอร์ดเกมแต่ละประเภทและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

เอกสารอ้างอิง

- ทศนา แคมมณี. (2551). *รูปแบบการเรียนรู้การสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา พาณิชนันท์, อภิสิทธิ์ เบ็ญระเหม และ สุธิมา เกิดทอง. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง การสถาปนากรุงธนบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน (Game - Based Learning) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนหนองแขงวิทยา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 15(3), 123 - 138. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/article/download/271393/178936/1119797>
- พระชินกร สุจิตโต. (2564). หลักธรรมาธิปไตย: การแก้ปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทย. *วารสารสหวิทยาการ นวัตกรรมปริทรรศน์*, 4(2), 78 - 88. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jidir/article/view/256269/173493>
- วชิรวิทย์ เอี่ยมวิลัย และ นฤมล ศิระวงษ์. (2566). การพัฒนาบอร์ดเกมตามแนวทางการคิด อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 16(1), 70 - 87. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/article/view/13797/11219>
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2554). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2561). *หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม "การป้องกันการทุจริต"*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สุนทร อ่อนฤทธิ์, มาริสมา มาตย์ลิมา และ สุดเขตต์ ครุฑศรี. (2568). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 16(1), 165 - 182. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/article/download/277922/179510/1138841>
- สุนทร อ่อนฤทธิ์, อาทิตยา กุศลรักษา และ ประพันธ์ คงพันธ์. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยโดยใช้เกม Quizizz สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 16(2), 181 - 198. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/article/download/277988/180781/1166038>

- อนุสร หงษ์ขุนทด. (2566). *แนวทางการออกแบบการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน*. <https://shorturl.asia/5qesT>
- อภิชา กวีมาบุตร และ เพียรพิทย์ โจรจนปยุณา. (2568). *แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เสริมสร้างความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 1(1), 119 - 134.* <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/HSEdutrujo/article/view/2032/1582>
- Hsu, C.C. & Wang, T.I. (2018). Applying Game Mechanics and Student - Generated Questions to An Online Puzzle - Based Game Learning System to Promote Algorithmic Thinking Skills. *Computers & Education, 121, 73 – 88.*
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.02.002>
- Justiana, S., Priyono, R., & Nugroho, E. (2017). Using Board Games as Aanti - Corruption and Integrity Learning Media. *Journal of Game, Game Art and Gamification (ICGGAG2016), 2(2).* DOI: <https://doi.org/10.21512/jggag.v2i2.7193>
- Mariyani, Waluyati, S. A. & Setiyowati, R. (2025). Construct – 2 - Based Educational Game as Learning Media for Anti - Corruption Education in The PPKn Study Program, Sriwijaya University. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 513.* DOI:10.2991/assehr.k.201230.097
- Steward, G. (2016). *Secret Hitler Core Game Retail Edition.* <https://shorturl.asia/xBWYz>

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถ ในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลก ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วีรภัทร พัวเป้า*

โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม

ได้รับบทความ: 21 พฤษภาคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 26 มิถุนายน 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 15 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2. ศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์หลังเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ และ 3. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 38 คน ได้มาจากครูสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ จำนวน 3 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 25 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และ 3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์, ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์, ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

* ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

The Effects of Historical Method-Based Instruction on Students' Ability to Analyze Causes and Consequences in the Context of Twenty-First-Century World Situations among Grade 12 Students

Weeraphat Phuabao*

LomSak Wittayakhom School

Received: May 21, 2025 Revised: June 26, 2025 Accepted: July 15, 2025

Abstract

The objectives of this study were to 1. compare students' learning achievement in the topic "Global Situations in the 21st Century" before and after instruction using the historical method, 2. examine students' ability to analyze historical causes and consequences after the instruction, and 3. investigate students' opinions toward learning management using the historical method. The sample consisted of 38 Grade 12 students from class 6/3 at Lomsak Wittayakom School, selected through cluster sampling during the first semester of the 2024 academic year. The research instruments included five instructional plans, a 40-item learning achievement test, a three-item assessment of historical cause-and-consequence analytical ability, and a 25-item opinion questionnaire. Data were analyzed using the mean, standard deviation, and dependent t-tests.

The findings revealed that 1. students' post-instruction learning achievement on "Global Situations in the 21st Century" was significantly higher than their pre-instruction scores at the .05 level of statistical significance, 2. students' ability to analyze historical causes and consequences after instruction using the historical method was at a satisfactory level, and 3. students' overall opinions toward learning management using the historical method were at the highest level.

Keywords: Historical Method-Based Learning Management, Analytical Ability of Historical Causes and Consequences, Students' Opinions toward Historical Method-Based Learning Management

* Teacher in the Social Studies, Religion, and Culture Learning Area at Lomsak Wittayakom School, Lom Sak District, Phetchabun Province

บทนำ

ประวัติศาสตร์มีความสำคัญและเป็นรากฐานในศาสตร์สาขาอื่น ๆ เพราะประวัติศาสตร์ จะให้ข้อมูล ที่อาจเป็นข้อผิดพลาดในอดีต ซึ่งเราจะต้องนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้เรียน เกิดประสบการณ์และทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาจนสามารถนำไปใช้กับการทำงานและการดำเนินชีวิตได้ ดังที่ Hill (1953) ได้เสนอว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจ ที่ถูกต้องและการแสดงออกอย่างมั่นคงของผู้เรียน อีกทั้งยังเสริมสร้างทักษะในการแยกแยะสาระสำคัญออกจากสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจน ประวัติศาสตร์จึงเปรียบเสมือนบทเรียนที่มีคุณค่า ซึ่งช่วยให้มนุษย์สามารถเตรียม ความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ วิชาประวัติศาสตร์ยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลจากอดีตซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานการณ์ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตลอดจนการวางแผนและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

สาระประวัติศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ศึกษาเนื้อหาประวัติศาสตร์โลกเช่นเดียวกับระดับการศึกษา ของนานาชาติ โดยเนื้อหาดังกล่าวครอบคลุมตั้งแต่อารยธรรมโบราณ ซึ่งครอบคลุมวัฒนธรรมระหว่าง โลกตะวันออกกับโลกตะวันตก ยุคกลาง เหตุการณ์สำคัญในยุคแห่งการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ ยุคสมัยใหม่ ยุคจักรวรรดินิยม และประวัติศาสตร์โลกในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึง 21 ทั้งนี้ นักเรียนจำเป็นต้องพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ ของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนา และเปลี่ยนแปลง ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากเหตุการณ์เหล่านั้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2551) การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสาเหตุและผล สืบเนื่องของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จึงเป็นประเด็นสำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวิวัฒนาการของมนุษยชาติ ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังตระหนักถึงความสำคัญและสามารถประเมินผล กระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยได้อย่างมีวิสัยทัศน์

กระบวนการศึกษาทางประวัติศาสตร์ หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นแนวทางสำคัญในการแสวงหา ความรู้และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตโดยมุ่งเน้นการสะท้อนข้อเท็จจริงให้ถูกต้องมากที่สุด (วงเดือน นาราสาัจ, 2550) กระบวนการนี้ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญเริ่มจากการกำหนดประเด็นหรือข้อสมมติฐานโดยผู้สอน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาสาระของบทเรียนและฝึกคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อให้สามารถระบุปัญหาได้อย่างชัดเจน และคาดการณ์คำตอบในรูปของสมมติฐาน ต่อมาคือการรวบรวมหลักฐานจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งปฐมภูมิ และทุติยภูมิซึ่งผู้สอนจะให้คำแนะนำในกระบวนการค้นคว้า จากนั้นผู้เรียนจะวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของข้อมูล โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์ทั้งภายนอกและภายใน ก่อนนำหลักฐานที่ผ่านการ วิเคราะห์มาตีความและสังเคราะห์ข้อเท็จจริงในอดีตเพื่อสร้างความเชื่อมโยงและอธิบายประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ สุดท้ายคือ การนำเสนอข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อเท็จจริงที่ค้นคว้ามาให้มีลำดับ น่าสนใจ มีความต่อเนื่อง และอ้างอิง หลักฐานอย่างเป็นระบบ ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่ผลงานประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและเชื่อถือได้ (ลาวัญญ์ วิทยาธุติกุล และคณะ, 2543; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2550) นอกจากนี้วิธีการทางประวัติศาสตร์ยังทำให้ผู้ที่ศึกษาเกิดประสบการณ์ และทักษะในการคิดวิเคราะห์โดยเฉพาะการค้นหาคำสาเหตุที่อาจอธิบายได้ว่าทำไมเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

จึงเกิดขึ้น การบ่งชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์บางเหตุการณ์อาจมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน และกัน อาจเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดการวิวัฒนาการจากอดีตมาสู่ปัจจุบันได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สมบูรณ์มีความหมายและมีอำนาจกระตุ้นความรู้สึกนึกคิด สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาศาสตร์แขนงอื่น รวมทั้งการทำงานและการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในสังคมที่เจริญก้าวหน้า (วงเดือน นาราสาัจ, 2550, เตช บุนนาค, 2518)

การวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์เป็นความสามารถหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในแนวคิดหลักของการคิดทางประวัติศาสตร์ ถูกพัฒนาขึ้นโดย Sexias & Morton (2013) ซึ่งการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ที่สำคัญที่ช่วยให้นักประวัติศาสตร์อธิบายว่าทำไมสิ่งต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้สามารถคาดการณ์สิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การทำความเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ เงื่อนไขและผู้คนมีความสำคัญต่อการตีความข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และช่วยทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อน ซึ่งความเข้าใจในบริบททางประวัติศาสตร์ต้องคำนึงถึงข้อมูลหลักฐาน ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้าใจและการอธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างสาเหตุและผลสืบเนื่องในการสร้างคำอธิบายถึงข้อสงสัยสาเหตุและผลสืบเนื่องที่ได้จากแหล่งข้อมูลหลักฐานจากการตีความหลักฐานขั้นต้นและชั้นรอง การตีความหลักฐานที่หลากหลาย แม้ในเหตุการณ์เพียงเหตุการณ์เดียว (ศศิพัชร จำปา, 2558; Seixas & Morton, 2011; Chapman, 2003) เพราะหากนักเรียนไม่มีความเข้าใจแนวคิดเรื่องเหตุและผลจะมีวิธีคิดที่ไม่ซับซ้อนและยากที่จะวิสัยทัศน์ต่อการเรียนประวัติศาสตร์ (Waring & Robinson, 2010) ดังนั้น ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่เรื่องของการท่องจำวันเดือนปีหรือชื่อคนสำคัญแต่เป็นเรื่องของการอธิบายเหตุ และผลของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ในอดีตรวมถึงส่งผลกระทบต่อมาถึงปัจจุบันด้วยหรือในทำนองกลับกันประเด็นสำคัญทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เราเผชิญอยู่ในปัจจุบันล้วนมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาเนื้อหาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สากล โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ของจริง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่เน้นการสืบสวนข้อเท็จจริงจากหลักฐาน ทั้งขั้นต้นและชั้นรองเพื่อการตีความและอธิบาย โดยเฉพาะการได้เรียนรู้ว่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เหล่านั้นมีปัจจัยสาเหตุและได้ส่งผลกระทบต่อ หรือผลสืบเนื่องอย่างไรโดยการพิจารณาการกระทำของมนุษย์ที่มีส่วนทำให้เกิดเรื่องราว และการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์อันอาจส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

สิริวรรณ ศรีพหล (2554) อธิบายว่า การสอนประวัติศาสตร์อาจสอนโดยวิธีการเน้น ข้อเท็จจริงเป็นหลัก (Information Oriented Approach) กับวิธีการที่เน้นนักเรียนเป็นหลัก (Student Oriented Approach) วิธีการที่เน้นนักเรียนเป็นหลักนับเป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ถ้าเป็นการสอนที่เน้นข้อเท็จจริงครูจะสอนได้ไม่หมด เพราะข้อเท็จจริงหรือปัญหาของโลกหรือของแต่ละชาติมีมากและซับซ้อนยิ่งขึ้น การสอนเพียงข้อเท็จจริงอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น การสอนประวัติศาสตร์จึงควรเน้นนักเรียนเป็นหลัก พยายามพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลหรือหลักฐานในอดีตหรือเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล เช่น การนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ฝึกหัดการประเมินคุณค่าของหลักฐานให้นักเรียนฝึกการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล การใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า ซึ่งเป็นวิธีการเพิ่มเติมนอกเหนือจากการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อเติมเต็มในข้อมูลให้สมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยอาจเชิญบุคคลน่าสนใจมาสนทนาที่ห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สัมภาษณ์และใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล

เฉลิม มลิลลา นิตเขตต์ปรีชา (2559) ได้เสนอแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียนวัย 15 - 18 ปี เป็นวัยของการมุ่งไปสู่การศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้นักเรียนเรียนประวัติศาสตร์ที่จะเป็นรากฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การสอบเข้าเรียนต่อ การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์มีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาปัจจุบันได้ รู้จักรับผิดชอบในระนาบที่เป็นพลเมืองของสังคมประชาธิปไตยและควรให้ได้เรียนรู้จากกิจกรรมมาก ๆ วิธีสอนที่เหมาะสม เช่น การอภิปรายเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ครูคอยควบคุมให้อภิปรายอยู่ในกรอบเนื้อหา โดยให้มีการเตรียมเนื้อหา ก่อนหรือระหว่างการเรียนรู้อีก การถาม และคิดเอง โดยศึกษาค้นคว้าจากตำราและหนังสืออื่น ๆ เป็นต้น

จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนประวัติศาสตร์ที่มีความเหมาะสมสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบโดยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคตให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลจากสื่อและหลักฐานต่าง ๆ ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์นั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด รวมถึงเข้าใจในความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของ ลาวัณย์ วิทยาอุทมิกุล และคณะ (2543); สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2550); วงเดือน นาราสะจัจ (2550); สิริวรรณ ศรีพหล (2554); เฉลิม มลิลลา

นิติเขตต์ปรีชา (2559) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์มีขั้นตอนอยู่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การตั้งประเด็นปัญหา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาที่จะทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัย ผู้สอนมีบทบาทในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยจนเกิดประเด็นคำถามและตั้งข้อสมมติฐานขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง

2. การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันในแต่ละกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตอบสมมติฐานที่นักเรียนได้ตั้งขึ้นโดยร่วมกันวางแผนในการค้นคว้า ระบุและเลือกข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบคำถามหรือข้อสมมติฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบโดยแนะนำแหล่งค้นคว้าและวิธีการให้ได้มาซึ่งแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมาอภิปรายแล้ววิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อคำถาม หรือสมมติฐาน

4. การสรุปผล เป็นกิจกรรมที่มีการสรุปข้อเท็จจริงจากหลักฐานหรือข้อสมมติฐานที่นำมาเพื่อตอบคำถามโดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของเรื่องนั้น ๆ บทบาทของผู้สอน คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจนทำให้เกิดค้นพบแนวความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นปัญหาในการสรุปผลเพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อสงสัยในประเด็นนั้น ๆ บทบาทของผู้เรียน คือ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องหรือสมเหตุสมผลตามข้อมูลหลักฐาน

5. การนำเสนอข้อมูล เป็นกิจกรรมที่มีบทบาทเสนอสิ่งที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มา ซึ่งคำอธิบายหรือความรู้ใหม่อย่างสมเหตุสมผล ผู้สอนมีบทบาทในการเรียบเรียง จัดประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน โดยนำมาสังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกัน โดยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการอธิบายขยายความเพื่อให้เกิดองค์ความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

Seixas & Morton (2013) ได้เสนอองค์ประกอบของในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ความหลากหลายของสาเหตุและผลสืบเนื่อง การเปลี่ยนแปลงเกิดจากสาเหตุหลายประการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามมาหลายอย่างสิ่งเหล่านี้สร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างสาเหตุและผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในขั้นนี้นักเรียนจะต้องระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ทั้งหมด 10 ห้องเรียน จำนวน 454 คน ซึ่งมีการแบ่งห้องเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 38 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้มีแบบแผนการวิจัย คือ กึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ใช้การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเดียว โดยมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest - Posttest Design) ดังนี้

ตาราง 1 รูปแบบการวิจัย

ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้
T1	X	T2

เมื่อ T1 แทน การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้
X แทน การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
T2 แทน การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนที่ 1 สงครามและความขัดแย้งระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21 แผนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก แผนที่ 3 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แผนที่ 4 โรคระบาดและความมั่นคงทางสุขภาพของโลก แผนที่ 5 บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21 หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา (ประวัติศาสตร์) ด้านการวัดและประเมิน ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่ใช้ในแต่ละชั่วโมง และนำเสนอเป็นรายแผนโดยผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.15) ซึ่งในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการสอนผู้วิจัยกำหนดรูปแบบโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนของ ลาวินัย วิทยายุทธพิบูล และคณะ (2543); สุกนธ์ สินธพานนท์ (2550); วงเดือน นาราสาัจจ (2550); สิริวรรณ ศรีพหล (2554); เฉลิม มลิตา นิติเขตต์ปรีชา (2559) ได้แก่ ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 4 การสรุปผล และ ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบปรนัย เลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่าความ สอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 หลังจากนั้นนำไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แล้วนำมาค่าความยาก - ง่าย (p) ได้ค่าระหว่าง 0.25 - 0.86 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ ได้ค่าระหว่าง 0.22 - 0.74

3.3 แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์เป็นข้อสอบ อัตนัย จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 3 ข้อ ผู้วิจัยออกแบบตามแนวคิดของ Seixas & Morton (2013) มีองค์ประกอบการวัด ดังนี้ 1) ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กันทั้งระยะสั้นและระยะยาว 2) วิเคราะห์ สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงและจัดอันดับตาม ความสำคัญ 3) ระบุความสัมพันธ์ ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์และเงื่อนไขในเวลานั้น 4) จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่อง ที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ 5) ประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ตามบริบทของเวลาและเงื่อนไข ต่าง ๆ ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวัด (IOC) โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาข้อคำถาม การใช้ภาษาและข้อความสอดคล้องกับความสามารถ ในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 หลังจากนั้นนำไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหลังจากนั้น นำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

3.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 25 ข้อ ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยการคำนวณค่า (IOC) เทคนิค Rovineli & Hambleton (1977) พบว่า มีค่าดัชนี 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลก ในศตวรรษที่ 21 และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยสอน ในเนื้อหาสาระที่กำหนดเป็นเวลา 5 สัปดาห์ จำนวน 10 ชั่วโมงในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

4.3 หลังสิ้นสุดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันและแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 นำมาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test – Dependent Sample)

5.2 คะแนนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ นำมาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับเกณฑ์การแปลผลความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.01 - 3.00 หมายถึง ดี

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.01 - 2.00 หมายถึง พอใช้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 0.00 - 1.00 หมายถึง ควรปรับปรุง

3. คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ นำมาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเปรียบเทียบเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.01 - 1.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	P-Value
ก่อนเรียน	38	30	17.55	2.16	7.624*	.000
หลังเรียน	38	30	24.20	1.55		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า เฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{x} = 24.20$, S.D. = 1.55) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{x} = 17.55$, S.D. = 2.16)

2. ผลการศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 แสดงผลการศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์	คะแนนเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน	2.75	0.66	ดี
2. วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญ ตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ	2.80	0.54	ดี
3. ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทำกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์	2.82	0.88	ดี
4. จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด	2.75	0.65	ดี
5. แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้	2.88	0.74	ดี
รวมเฉลี่ย	2.80	0.80	ดี

จากตาราง 3 พบว่า ผลการศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับดี ($\bar{X} = 2.80$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับดี โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.74)

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 4 แสดงผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.65	0.36	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.60	0.28	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.27	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.68	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.27) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.36) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.28)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ผ่านการออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งประเด็นปัญหา ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยงของสถานการณ์ร่วมสมัยกับอดีต 2) การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสืบค้น การอ่านตีความ และการคัดเลือกข้อมูลที่มีคุณภาพ 3) การวิเคราะห์

ข้อมูลช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงเหตุผล และสามารถจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน ในเชิงเหตุและผล 4) การสรุปผลเป็นการสะท้อนกระบวนการคิดของผู้เรียน และ 5) การนำเสนอข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ ช่วยเสริมทักษะการสื่อสาร ความมั่นใจ และการคิดอย่างมีระบบ ตลอดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ทำงาน ร่วมกันในลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ซึ่งส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตั้งคำถาม การอภิปรายอย่างมีเหตุผล และการรับฟังมุมมองที่แตกต่าง อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ในระดับลึก นอกจากนี้ บรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง เป็นกันเอง และสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ยังช่วย สร้างความมั่นใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ร่วม (Social Constructivism) ที่เชื่อว่าความรู้เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น การจัดการ การเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งออกแบบกิจกรรมอย่างมีระบบและเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้เชิงรุก จึงสามารถส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางวิชาการได้อย่างรอบด้านและยั่งยืน สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ วัชรพล นาคทับ, ศศิพัชร จำปา และ ชัยรัตน์ ไตศิลา (2566) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิและเจตคติ ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รายวิชาการบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัย เชิงปริมาณที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อความสามารถ ในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีต และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียน ชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนไพฑูริย์วัฒนาเสนี จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสนใจ และแบบวัดเจตคติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ เกี่ยวกับอดีตเพิ่มขึ้น และมีเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ สุพัตรา คำสุข และคณะ (2558) ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ประวัติศาสตร์อาเซียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบึง อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ภายหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งนักเรียนกลุ่มเดียวกันยังมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

2. ผลการศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนของ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า ความสามารถในการวิเคราะห์ สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.80$, S.D. = 0.80) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะเมื่อเนื้อหาที่เรียนมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับโลกปัจจุบัน เช่น “สงครามและ ความขัดแย้งระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21” ที่มีทั้งมิติการเมืองระหว่างประเทศ ทรัพยากร พรมแดน ชาติพันธุ์ และอุดมการณ์ กระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มจากการตั้งประเด็นปัญหา เช่น สาเหตุของสงครามในวันออกกลาง

หรือผลสืบเนื่องของความขัดแย้งรัสเซีย – ยูเครน ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (องค์ประกอบที่ 1) รวมทั้งสามารถจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ เช่น ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์กับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ว่ามีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดต่อการเกิดเหตุการณ์ (องค์ประกอบที่ 2) ในขณะเดียวกัน การศึกษาบุคคลในประวัติศาสตร์ เช่น ผู้นำประเทศหรือกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะหน้า ก็ช่วยให้นักเรียนเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลกับเงื่อนไขของยุคสมัย (องค์ประกอบที่ 3) นักเรียนยังได้เรียนรู้ที่จะจำแนกผลสืบเนื่องของสงครามที่ตั้งใจ เช่น การแทรกแซงทางทหาร กับผลสืบเนื่องที่ไม่คาดคิด เช่น วิกฤตผู้ลี้ภัยหรือการล่มสลายของเศรษฐกิจ (องค์ประกอบที่ 4) และสามารถอธิบายได้ว่า ในหลายกรณี เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากข้อจำกัดของโครงสร้างอำนาจในระบบโลกหรือแรงกดดันทางการทูต (องค์ประกอบที่ 5) วิธีการเรียนรู้เช่นนี้ช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีมุมมองหลายด้าน และสามารถอธิบายประวัติศาสตร์ไม่เพียงในเชิงเหตุการณ์ แต่ในเชิงโครงสร้างและกระบวนการ ทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมผ่านการอภิปรายกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงตามแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูเลียส รักฎบาล (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากสอดคล้องกับ การวิจัยของ Nersäter (2019) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนควรเรียนรู้ในการให้เหตุผลเกี่ยวกับสาเหตุ (Causal Reasoning) ของประเด็นทางประวัติศาสตร์ โดยใช้กรณีศึกษาเรื่อง การแย่งชิงแอฟริกา (The Scramble for Africa) ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดประวัติศาสตร์ศึกษาแบบการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking) โดยอิงข้อมูลจากการศึกษาการเรียนรู้ (Learning Study) ที่ใช้การประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้รวม 138 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงแง่มุมสำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) การรับรู้ว่าการแย่งชิงแอฟริกามีสาเหตุ 2) การอ้างอิงสาเหตุจำเป็นต้องมีหลักฐานรองรับ 3) สาเหตุของเหตุการณ์มีทั้งระยะยาวและระยะสั้น 4) ความเข้าใจโครงสร้างลำดับเวลาอันไม่ให้สับสนระหว่างสาเหตุและผลลัพธ์ 5) การเข้าใจว่าสาเหตุมีความหลากหลายและมีระดับความสำคัญต่างกัน และ 6) การเข้าใจปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคมกับการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ ข้อค้นพบเหล่านี้มีคุณค่าในฐานะองค์ความรู้ที่ผ่านการทดสอบเชิงประจักษ์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงสาเหตุในประเด็นทางประวัติศาสตร์เฉพาะเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอิงจากการวิเคราะห์ร่วมกันของลักษณะความสามารถ ข้อกำหนดของหลักสูตรและแนวคิดของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ได้อย่างสอดคล้องและเป็นเหตุเป็นผล

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านประโยชน์ของ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยแนวทางนี้ อย่างชัดเจนนักเรียนรับรู้ถึงคุณค่าและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ในหลายมิติ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ประการแรก นักเรียนมองว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการ “เข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง” โดยเฉพาะในเรื่องสถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิธีการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ตั้งคำถาม ค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ ข้อสรุปด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของเหตุการณ์ในโลกปัจจุบันกับ กระแสทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกันอย่างไม่ขาดตอน ประการที่สอง กิจกรรมที่ออกแบบอย่างมีลำดับขั้นตอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นการคิด วิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การใช้แหล่งข้อมูลหลากหลายอย่างมีวิจารณญาณ และการกล้าแสดง ความคิดเห็น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ นอกจากนี้ นักเรียนยังมองว่า กิจกรรมเหล่านี้ช่วย “เชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง” เช่น การวิเคราะห์สงครามและความขัดแย้งในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทของโลกในปัจจุบันมากขึ้น และสามารถตั้งคำถามเชิงสาเหตุ เช่น “ปัจจัยใดบ้างที่นำไปสู่ ความขัดแย้ง” หรือ “เราจะเรียนรู้อะไรจากเหตุการณ์ที่ผ่านมา?” ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงและยั่งยืน ไม่ใช่เพียงการจำเนื้อหาชั่วคราวเพื่อการสอบ การรับรู้ถึงประโยชน์ที่แท้จริงจึงเป็นผลมาจากแนวทางการเรียนรู้ที่ออกแบบมาให้ผู้เรียนได้มีบทบาทอย่างแท้จริงในฐานะผู้สร้างความรู้ มากกว่าผู้รับสาร โดยทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์สามารถยกระดับคุณค่าของการเรียนรู้ทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงพัฒนา ศักยภาพผู้เรียนได้อย่างรอบด้านและลึกซึ้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งได้รับความเห็นในระดับสูงมากเช่นกัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากลักษณะของกิจกรรมที่มีความหมายหลากหลาย ช่วยคิด และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง แท้จริง ตั้งแต่การตั้งประเด็นปัญหา การตั้งคำถาม การวิเคราะห์ การสรุปผล ไปจนถึงการนำเสนอ ซึ่งทำให้ ผู้เรียนรู้สึกมีคุณค่าและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง ขณะเดียวกัน ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ได้รับคะแนน เฉลี่ยในระดับสูงมากด้วยเช่นกัน การจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อย่างอิสระ ซึ่งช่วยเสริมสร้าง ความมั่นใจในการเรียนรู้ และลดความรู้สึกกดดันในการแสดงความคิดเห็น ทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์มิใช่เพียงแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาเชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังสามารถ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในด้านพัฒนาทักษะ ความเข้าใจ และเจตคติได้อย่างรอบด้านซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2565) ได้เสนอแนวทางการจัด สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอน ดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบ วินัยให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ส่งผลให้ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2551) นำเสนอแนวทางการสอนของนักวิชาการ ด้านการศึกษาไว้อย่างหลากหลายและครูผู้สอนต้องเลือกเครื่องมือทางการศึกษามาใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับ บริบทของผู้เรียน โดยผู้สอนในกระบวนการวิจัยนี้ได้เลือกการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งผล ต่อความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดจึงยืนยันได้ว่า แนวทางการจัด

การเรียนการสอนรูปแบบนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทการเรียนการสอนที่มี ลักษณะคล้ายกันกับบริบท
ชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ผู้สอนควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เช่น แนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์หรือตีความข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการสืบค้น อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ผู้สอนที่ควรตระหนักเรื่องเวลาในการทำกิจกรรมที่ต้องมีการบริหารจัดการเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

3. การจัดการเรียนรู้ในชั้นการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ผู้สอนควรให้คำแนะนำในการอ่าน การตีความและการเชื่อมโยงข้อมูลกับผู้สอนควรควยวิธีการตอบคำถามแก่ผู้เรียนในเบื้องต้น เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการอ่านและการวิเคราะห์เอกสาร หลักฐานที่ไม่เท่ากัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ความสามารถในการวิเคราะห์ ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ การลอคคติทางประวัติศาสตร์ การอภิปรายโต้แย้งของประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาผลของการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการสอนวิธีการสอน และเทคนิคการสอนอื่น ๆ เช่น การสืบสอบทางประวัติศาสตร์ แนวคิดการคิดวิเคราะห์ของมาซาโน การใช้แผนที่มีความซับซ้อนต่าง ๆ เป็นเครื่องมือให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำขั้นตอนการวิเคราะห์และตีความหลักฐานของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้กับสาระอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านเอกสารอย่างมีวิจารณญาณผ่านประเด็น เนื้อหาที่ต้องการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายให้ได้ข้อเท็จจริงของประเด็นที่ศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (แก้ไขเพิ่มเติม). สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- ฐาปนีย์ รักภูบาล. (2565). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. [ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4324/1/61262304.pdf](https://thesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4324/1/61262304.pdf)
- ทิตนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์. กรมการศึกษานอกโรงเรียน นาราสังข์. (2550). ประวัติศาสตร์: วิธีการและพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). วิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรพล นาคทับ, ศศิพัชร จำปา และ ชัยรัตน์ ไตศิลา. (2566). ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีตและเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รายวิชาการบูรณาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วารสารสหวิทยาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6(3), 1195 – 1208. <https://so04.tc-i-thaijo.org/index.php/jmh/article/download/263316/179425/1035356>
- ศศิพัชร จำปา. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยศิลปากร. <https://shs.url.asia/pQWNw>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลก. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2550). สุดยอวิธีสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่. อักษรเจริญทัศน์.

- สุพัตรา คำสุข, สิริวรรณ ศรีพหล และ สมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2556). ผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องประวัติศาสตร์อาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ. *KKU Research Journal (Graduate Studies) Humanities and Social Sciences*, 1(2), 55 – 62. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/gskkuhs/article/view/30424/26239>
- เฉลิม มลิลลา นิตินเขตต์ปรีชา. (2559). *เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดช บุณนาค. (2518). *วิธีการของประวัติศาสตร์*. ใน ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ สุชาติ สวัสดิ์ศรี (บ.ก.), *ปรัชญา ประวัติศาสตร์*. ไทยวัฒนาพานิช.
- ลาวัลย์ วิทยาวุฑฒิกุล และคณะ. (2543). *คู่มือการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ไทยวัฒนาพานิช.
- Chapman, A. (2003). Conceptual Awareness Through Categorizing: Using CT to Year 13 Reading. *Teaching History*, 111, 38 – 44. <https://shelby.washstateuwc.edu/>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). Harper & Row.
- Hill, C. P. (1953). *Suggestions on The Teaching of History*. UNESCO.
- Nersäter, A. (2019). Students' Understanding of Historical Sources – A Composite Ability. *Nordidactica: Journal of Humanities and Social Science Education*, (1), 105 – 131. <https://journals.lub.lu.se/nordidactica/article/download/19951/18000>
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1979). On The Use of Content Specialists in The Assessment of Critical – Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijsresearch*, 2(1), 49 – 60. <https://psycnet.apa.org/record/1979-12368-001>
- Seixas, P. & Morton, J. (2015). *The Big Six: Historical Thinking Concepts*. Nelson Education.
- Waring, S. M. & Robinson, K. S. (2010). Developing Critical and Historical Thinking Skills in Middle Grades Social Studies. *Middle School Journal*, 42(1), 22 – 28. knilt.arcc.albany.edu/images/5/58/Developing_Critical_and_Historical_Thinking_Skills.pdf

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

อาจารย์ อุดธรรมใจ

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยนเรศวร
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: tang.rjree@gmail.com

สุนทร อ่อนฤทธิ์

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ การสอนสังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน
E-mail: suntorn.o@lawasri.tru.ac.th

อรุณวรรณ พิมพ์สาร

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยนเรศวร
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: arunwanp66@nu.ac.th

กนิษฐา ศรีสุขคนธมิตร

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: nnanannang@gmail.com

สมบูรณ์ คงเลิศ

หน่วยงานสังกัด โรงเรียนทองเอนวิทยา
ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน
E-mail: soomboon012539@gmail.com

จักรพงษ์ งามวิริยะประเสริฐ

หน่วยงานสังกัด โรงเรียนพัฒนานิคม
ความสนใจทางวิชาการ การสอนสังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน
E-mail: ngamwiriyaprasert.j@gmail.com

วีรภัทร พัวเบา

หน่วยงานสังกัด

โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม

ความสนใจทางวิชาการ

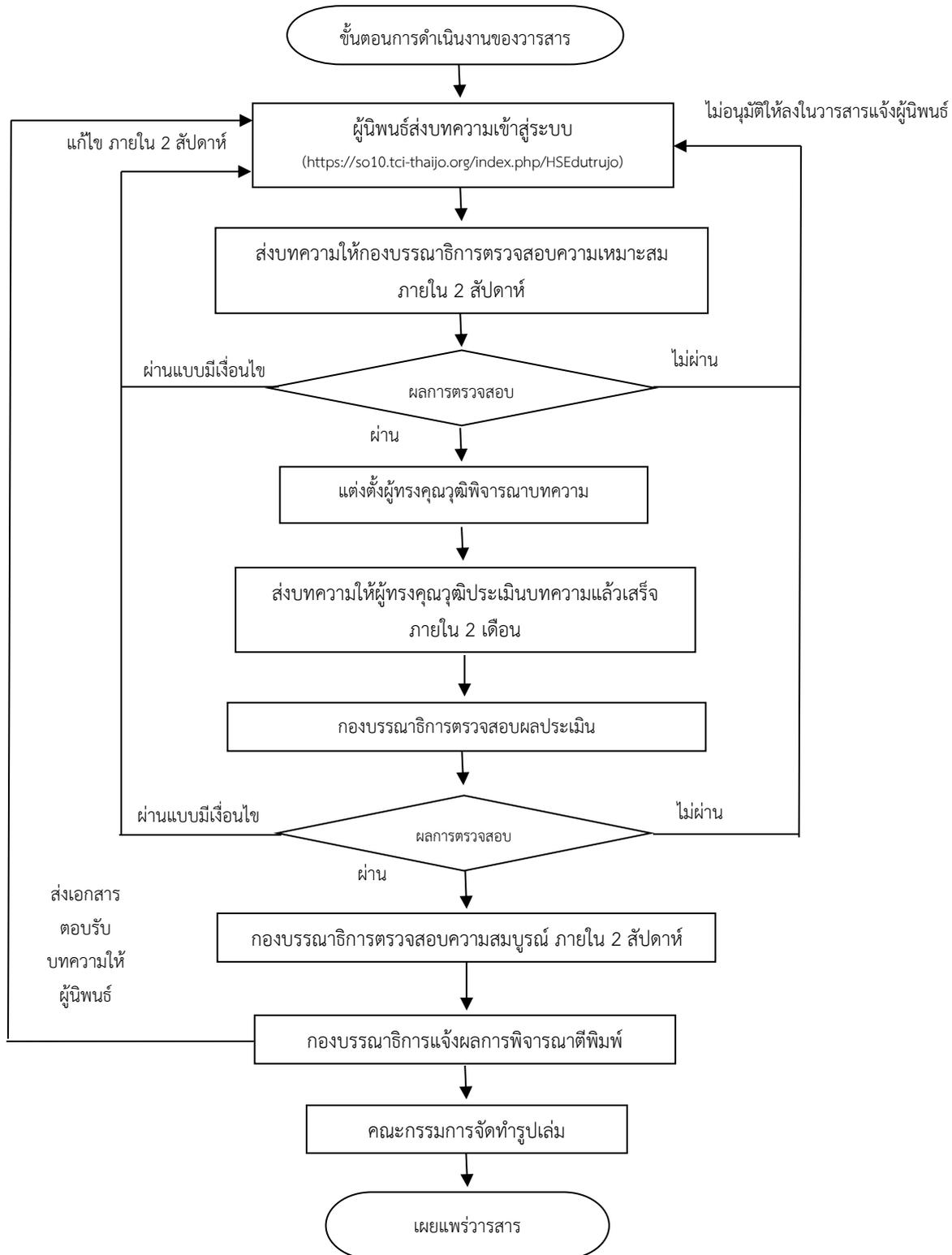
การสอนสังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน

E-mail:

yiv.weeraphat@hotmail.com

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000
โทรศัพท์ 064-313-8785 Email: education.hstru@gmail.com

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) นำเสนอผลการวิจัยที่เป็นต้นฉบับ มีความทันสมัย และก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการหรือเชิงปฏิบัติ โดยไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) นำเสนอข้อเสนองานวิจัย แนวคิด บทวิเคราะห์ หรือข้อถกเถียงทางวิชาการ โดยอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

1.3 บทความปริทรรศน์ (Review Article) รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย หนังสือ ตำรา หรือบทความวิชาการในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนพัฒนาการขององค์ความรู้หรือเสนอแนวโน้มการวิจัยในอนาคต

การส่งบทความ

บทความที่ส่งเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จะต้องผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ภายใต้ระบบประเมินแบบปกปิดสองฝ่าย การพิจารณาบทความผู้พิจารณาบทความจะไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์จะไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review) โดยบทความจะต้องได้รับความเห็นชอบให้ตีพิมพ์จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน

ผู้นิพนธ์ควรจัดเตรียมต้นฉบับให้ถูกต้องตามรูปแบบและหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด รวมถึงตรวจสอบเนื้อหาและพิสูจน์อักษรก่อนการส่งต้นฉบับอย่างละเอียด เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทั้งนี้ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการไม่พิจารณาบทความที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด จนกว่าจะได้รับการปรับปรุงให้ถูกต้องครบถ้วน

นอกจากนี้ วารสารจะดำเนินการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของเนื้อหาทางวิชาการโดยใช้โปรแกรมตรวจจับการคัดลอกโดยบทความต้องมีค่าความซ้ำซ้อนไม่เกินร้อยละ 20 จึงจะได้รับการพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมิน

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาด A4 โดยกำหนดระยะขอบกระดาษด้านบน ด้านซ้าย และด้านขวา 1 นิ้ว และด้านล่าง 0.75 นิ้ว ความยาวของบทความอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้า ไม่นับรวมเอกสารอ้างอิง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพบทความ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความผู้พิจารณาบทความจะไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์จะไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review) ทั้งนี้ บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีผลการประเมิน "ผ่าน" จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ใน 3 ท่าน

หมายเหตุ หากเกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งใด ๆ ในบทความการตัดสินใจของกองบรรณาธิการวารสารถือเป็นที่สุด

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวระหว่าง 300 – 350 คำ แยกออกจากเนื้อหาหลักของบทความ สำหรับบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ ต้องจัดทำบทคัดย่อทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยไม่ควรมีการอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ ตาราง หรือแผนภูมิใด ๆ เนื้อหาของบทคัดย่อควรครอบคลุมสาระสำคัญของบทความทั้งหมด โดยเรียงลำดับและแยกหัวข้ออย่างชัดเจน ดังนี้:

- **วัตถุประสงค์ (Objective):** ระบุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายหลักของการศึกษาอย่างชัดเจน
- **วิธีการศึกษา (Methods):** อธิบายระเบียบวิธีวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูล และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
- **ผลการศึกษา (Results):** นำเสนอผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา
- **คำสำคัญ (Key Words):** จำนวน 3 – 6 คำ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาหลักของบทความ เรียงลำดับตามตัวอักษร และคั่นแต่ละคำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) ควรนำเสนอภาพรวมของประเด็นหรือปัญหาที่ศึกษา โดยอ้างอิงจากการปริทรรศน์งานวิจัย หนังสือ หรือบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงช่องว่างทางองค์ความรู้ หรือประเด็นที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ ควรกล่าวถึงที่มา ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐาน (ถ้ามี) รวมถึงขอบเขตของการวิจัยอย่างชัดเจน

3.2 การทบทวนวรรณกรรม นำเสนอการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา โดยจัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เพื่อแสดงความเชื่อมโยงของแนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยเดิมกับแนวทางการศึกษาครั้งนี้

3.3 วิธีการศึกษา (Methods) ควรอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในงานศึกษาอย่างชัดเจน โดยระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเทคนิคหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยระบุสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยได้

3.4 ผลการศึกษา (Results) แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยจัดหมวดหมู่ตามประเด็นหรือวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างชัดเจน ควรนำเสนอผลในรูปแบบของข้อความ ภาพ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม พร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาเชิงวิเคราะห์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของข้อมูลที่ได้อย่างชัดเจน

3.5 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการอธิบายและตีความผลการวิจัยโดยเปรียบเทียบกับงานวิจัยหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทของผลการศึกษา และเสนอแนวคิดหรือความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ควรกล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย รวมถึงเสนอแนะเชิงวิชาการ ปัญหา อุปสรรค หรือประเด็นที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางทฤษฎีหรือทางปฏิบัติ

3.6 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้เขียนควรนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการวิจัยอย่างมีระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยองค์ความรู้นั้นควรมีความทันสมัย มีคุณค่าทางวิชาการ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาชีพหรือสังคมได้ ทั้งนี้ ควรจัดประเภทหรือจัดหมวดหมู่องค์ความรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการนำไปใช้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

3.7 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ผู้เขียนควรเสนอข้อเสนอแนะทั้งในเชิงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และในเชิงการวิจัยต่อยอดในอนาคต โดยข้อเสนอแนะเชิงการประยุกต์ควรสะท้อนถึงแนวทางการนำผลการศึกษาไปใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะในระดับบุคคล หน่วยงาน หรือสังคม ขณะที่ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตควรชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้ และเสนอประเด็นหรือแนวทางการศึกษาเพิ่มเติมที่มีศักยภาพในการสร้างองค์ความรู้ใหม่

3.6 กิตติกรรมประกาศ หรือ การรับรองจริยธรรมการวิจัย (ถ้ามี) (Acknowledgements) เป็นส่วนที่ผู้เขียนแสดงความขอบคุณต่อหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรืออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย รวมถึงระบุแหล่งทุนสนับสนุน และเลขที่รับรองทุน และสามารถระบุหมายเลขการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง

3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ในวงเล็บ (...) ตามหลักวิชาการที่สอดคล้องกับแนวทางของวารสาร โดยการจัดทำรายการเอกสารอ้างอิง

ทำยบทความต้องเรียงตามลำดับอักษร และเขียนให้ครบถ้วนตามประเภทของเอกสาร เช่น หนังสือ วารสาร
บทความออนไลน์ หรือรายงานการวิจัย

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1”

***ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด A4 (8.27”x11.69”)**

ภายนอก 1”

ภายใน 1”

ล่าง 0.75”

ตัวอย่างบทความวิจัย

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย*

หน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทย)

บทคัดย่อภาษาไทย (ไม่เกิน 300 - 350 คำ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ:,, (อย่างน้อย 3-5 คำ)

*

Title

Author(s) **

Affiliation

Abstract (should not exceed 300 - 350 words)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords:,, (at least 3-5 keywords)

**

บทนำ (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....(TH SarabunPSK ขนาด 16).....
..... (ไม่เกิน 2 หน้า และอยู่ระหว่าง 3-4 ย่อหน้า).....
.....
.....
.....
.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.
2.
3.

บททวนวรรณกรรม (ไม่เกิน 2 หน้า) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....(TH SarabunPSK ขนาด 16).....
.....
.....
.....
.....
.....

กรอบแนวความคิด (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

ภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....การแสดงผลข้อมูลส่วนนี้ ต้องเรียงลำดับตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและสอดคล้อง
กับวัตถุประสงค์การวิจัย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผลการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....การแสดงผลข้อมูลส่วนนี้ ต้องเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตาราง (ถ้ามี) ใช้ขนาดอักษรในตารางขนาด 14

ตาราง 1 (ขนาดตัวอักษร 16).....

ด้าน	หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ด้าน.....	4.22	0.66	มาก
2.	ด้าน.....			
3.	ด้าน.....			
4.	ด้าน.....			
5.	ด้าน.....			
รวม		4.23	0.61	มาก

(ขนาดตัวอักษร 14)

จากตาราง 1 (ขนาดตัวอักษร 16).....

รูป (ถ้ามี) ถ้ามีตัวอักษรในรูปใช้ขนาดอักษร 14 และต้องชัดเจน

รูปที่ (ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางหน้า)

อภิปรายผล(หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....การแสดงผลส่วนนี้ ต้องเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชน
สามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน รูปแบบ
ความเรียง ตารางสรุป รูปภาพหรือแผนผัง.....
.....
.....
.....
.....

รูป (ถ้ามี) ถ้ามีตัวอักษรในรูปใช้ขนาดอักษร 14 และต้องชัดเจน

รูปที่ (ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางหน้า)

ข้อเสนอแนะ (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.
2.
3. ฯลฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.
2.
3. ฯลฯ

กิตติกรรมประกาศ หรือ การรับรองจริยธรรมการวิจัย (ถ้ามี) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (รูปแบบAPA 7)

(ตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรมชนิดซ้าย ไม่กระจายไทย)

จรรย์ กาญจนประดิษฐ์. (2554). การศึกษาพัฒนาการทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวีส์ (Davies' Instruction Model for Psychomotor Domain) และสอดแทรกคุณธรรมด้านความเพียรของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา 864382 ทักษะดนตรีไทย 2. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 3(2), 25 - 33.

นิพัทธ์ ขำตรี. (2557). *สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาปฏิบัติเครื่องลมทองเหลืองของโปรแกรมวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

Bridges, D. (1965). *Pioneers in Brass*. Detroit: Sherwood Publications.

ตัวอย่างบทความวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย*

หน่วยงาน

บทคัดย่อภาษาไทย (ไม่เกิน 300 - 350 คำ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ:,, (อย่างน้อย 3 คำ)

*

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อผู้พิมพ์ภาษาอังกฤษ**

หน่วยงาน

Abstract (ไม่เกิน 300 - 350 คำ และต้องตรงกับบทความภาษาไทย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords:,, (อย่างน้อย 3 คำ)

ส่วนสรุป (Conclusions)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สรุปของบทความ (ประมาณ 5-8 บรรทัด)

.....
.....
.....
.....

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน รูปแบบความเรียง ตารางสรุป รูปภาพหรือแผนผัง.....
.....
.....

รูป (ถ้ามี) ถ้ามีตัวอักษรในรูปใช้ขนาดอักษร 14 และต้องชัดเจน

รูปที่ (ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางหน้า)

เอกสารอ้างอิง (รูปแบบAPA 7)

(ตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรมชนิดซ้ำๆ ไม่กระจายไทย)

จรรย์ กาญจนประดิษฐ์. (2554). การศึกษาพัฒนาการทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้ รูปแบบการสอนทักษะ

ปฏิบัติของ เดวีส์ (Davies' Instruction Model for Psychomotor Domain) และสอดแทรก

คุณธรรมด้านความเพียรของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา 864382 ทักษะดนตรีไทย 2. วารสาร

ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(2), 25 - 33.

นิพัทธ์ ชำตรี. (2557). สภาพการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องลมทองเหลืองของโปรแกรมวิชาดนตรี

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

Bridges, D. (1965). *Pioneers in Brass*. Detroit: Sherwood Publications.

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เลขที่ 321 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 0-3642-7485 – 93 ต่อ 40012 โทรสาร 0-3641-1150

Email: education.hstru@gmail.com

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

วิธีการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA 7th (The Publication Manual of the American Psychological Association) การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้

หมายเหตุ: เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเว้นวรรคโดยการเคาะ Spacebar 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป

2. การลงรายการอ้างอิงในเนื้อหา

2.1 การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation)

(ชุตินาถ/สัจจามันท์,√2566)

(Watson,√2024)

2.2 การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative citation) ใช้ในกรณีเริ่มต้องประโยค โดยการกล่าวถึง

ชื่อผู้แต่ง

ชุตินาถ/สัจจามันท์√ (2566)

Watson√(2024)

3. ผู้แต่ง 1-2 คน

(ชุตินาถ/สัจจามันท์√และ√มารศรี√ศิริรักษ์,√2539)

Wegener√and√Petty (1994)

4. ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

(สรญา√แสงเย็นพันธ์√และคณะ,√2565)

Harris√et√val.,√(2018)

5. ผู้แต่งที่เป็นผู้มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์

(ม.ร.ว.คึกฤทธิ์√ปราโมช,√2528)

(คุณหญิงแม้นมาส√สวัสดิ,√2521)

(พระธรรมปิฎก√(ป.อ. ปยุตโต),√2540)

6. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย, v2548)
(Organization Management, v2011)

7. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์ วัฒนการ, v2539; มารศรี ศิริรักษ์, v2552; เยาวภา โตทรัพย์, 2554)
(Heggs, v1999; Kates, v&vDeviess, v2004)

8. การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

ให้ใช้ชื่อกฎหมายและตามด้วยปี

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา (2549)...ตามที่ พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505 (2505) กำหนดไว้
...เนื้อหา...(พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

9. การอ้างอิงเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ใช้คำว่า อ้างถึงใน หรือ as cited in

การอ้างอิงหน้าข้อความ

ชุตีรัตน์ กาญจนชนชัย (2562 อ้างถึงใน กิตติ อะพรรัมย์, 2558) ระบบสารสนเทศที่ดีควรมี
ความสามารถที่ครอบคลุมการทำงานขององค์กรในด้านต่าง ๆ

Arnett (2000, as cited in Claiborne & Drewery, 2010) suggests there is an emerging adult
stage in the lifespan of humans, covering young people between the ages of 18 and 25 years.

การอ้างอิงท้ายข้อความ

สารสนเทศเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ (strategic planning information systems) หมายถึงระบบที่
จัดให้มีกระบวนการในการพัฒนาแผนระยะยาวสำหรับระบบสารสนเทศบนพื้นฐานของแผนกลยุทธ์โดย
ภาพรวมขององค์กร (Indstuds, n.d as cited in Faculty of Engineering, University of Porto, 2015)

10. การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

การเขียนอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ กรณีไม่มีการเผยแพร่เป็นสาธารณะ ให้เขียนอ้างอิงในเนื้อหา
เท่านั้นโดยไม่ต้องใส่เป็นรายการอ้างอิงท้ายเล่ม

ระวีวรรณ นาคโชติ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)
(ระวีวรรณ นาคโชติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)
M. Dormnings (personal communication, February 11, 2018)
(A. Wolf, personal communication, October 27, 2014)

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อสกุลผู้แต่ง
เป็นภาษาอังกฤษ

(Yamada, 2020)

(Xiao, 2021)

วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (บรรณานุกรม)

1. พิมพ์ขีดขอบซ้าย โดยไม่ต้องจัดหน้าแบบกระจายตัวอักษร (เครื่องหมาย "v" แสดงถึง การเว้นระยะ 1 เคาะ ให้ผู้เขียนเว้นวรรคเคาะ Spacebar 1 ครั้ง)

2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมาได้เลย

3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน

- **บุคคลสามัญชน** >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.

- **ชาวต่างประเทศ** >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)

Potter, J. W.

Pane, J.

- **ผู้มีบรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์** >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับ นามสกุล คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

ศีกฤทธิ์/ปราโมช,หม่อมราชวงศ์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺจิตฺโต).

- **สถาบัน** >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย คั่นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

สามารถใช้อักษรย่อของชื่อหน่วยงานได้ในกรณีกล่าวชื่อเต็มและวงเล็บอักษรย่อไปแล้ว เช่น

ครั้งแรก กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ, 2556)

ครั้งถัดไป (ศธ, 2556)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็น**บรรณาธิการ** ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บ อักษรย่อ (บก.) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ (Ed.) หรือ (Eds.) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวณิชย์.ว(บก.).

เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, วและวสุนธราจ/ทับทิมแท้.ว(บก.).

Ford,วG.วS.ว(Ed.).

Jordan,วR.วJ,ว&วPeter,วT.r,วA.ว(Eds.).

5. ผู้แต่ง 1 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล

ชวรินทร์ พาณิชย์.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ เช่น

Kim, P.

6. ผู้แต่ง 2 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล คั่นระหว่างคนแรก และคนที่ 2 ด้วยคำว่า และ
ชวรินทร์ พานิชย์ และ ปริญญากรณ์ ลำน้อย.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ คั่นระหว่าง
คนแรก และคนที่ 2 ด้วย &

Dewey, M. & Kim, P. K.

7. ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

เพชร สันทัด, สุรชาติ ฅ นองคาย, สมาน งามสนิท, ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล,
เชษฐรัชดา พรรณาธิกุล, กฤษฎี สติชัยพัฒนานนท์, และประยงค์ เต็มชวาลา.

Ary, D., Jacobs, L.C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A.

8. ผู้แต่ง 21 คน ขึ้นไปให้ใส่ชื่อและสกุลของผู้แต่งคนที่ 1-19 ตามด้วยเครื่องหมาย,... ก่อนชื่อคน
สุดท้าย

Gilbert, J. R., Smith, J. D., Johnson, R. S., Anderson, A., Plath, S., Martin, G., Sorenson,
K., Jones, R., Adams, T., Rothbaum, Z., Esty, K., Gibbs, M., Taultson, B.,
Christner, G., Paulson, L., Tolo, K., Jacobson, W. L., Robinson, R. A., Maurer,
O., . . .White, N.

9. การลงรายการชื่อหนังสือ

- ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวเอียงและไม่ขีดเส้นใต้

- ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อเรื่องรอง

ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) โดยพิมพ์ขีดอักษรตัวท้าย เช่น

The psychology of prejudice: From attitudes to social action

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัด

พิษณุโลก

10. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมาย
วงเล็บ () แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4). (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่). กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค

(.) ต่อท้ายชื่อหนังสือ

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). ดอกหญ้า.

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่). ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว. ดอกหญ้า.

- ถ้าชื่อผู้แต่งที่แตกต่างกัน จัดเรียงตามงานที่มีชื่อผู้แต่งคนเดียวมาก่อน งานที่มีชื่อผู้แต่งอื่นร่วม
ตัวอย่าง

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2550).

ถิรนนท์อนวัชศิริวงศ์ และ พิรุณ อนวัชศิริวงศ์. (2552).

Alleyne, R. L. (2001).

Alleyne, R. L., & Evans, A. J. (1999).

- ถ้าชื่อผู้แต่งคนแรกเป็นคนเดียวกันและชื่อผู้แต่งคนที่สอง หรือคนที่สามต่างกัน ให้จัดเรียง
ตามลำดับอักษรตัวแรกของชื่อสกุลของผู้แต่งคนที่สอง และคนที่สามตามลำดับ

ตัวอย่าง

จักร ดิงศภัทย์, จุฑา เทียนไทย, และค่านวน บัญชา. (2549).

จักร ดิงศภัทย์, จุฑา เทียนไทย, และพิบูล ทิรจันทร์. (2551).

Boockvar, K. S., & Burack, O. R. (2007).

Boockvar, K. S., LaCorte, H.C., Giambanco, V., Friedman, B., &

vvvvvvvSiu, A. (2006).

- ถ้าชื่อผู้แต่ง คนแรกมีชื่อ สกุล เหมือนกัน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรย่อชื่อต้นและชื่อกลาง
ของชื่อผู้แต่งคนแรก

ตัวอย่าง

Mathur, A. L., & Wallston, J. (1999).

Mathur, S. E., & Ahlers, R. J. (1998).

14. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ
และแปลข้อมูลส่วนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ

15. กรณีที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน องค์กร หน่วยงาน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในคราวเดียวกัน ให้ใช้ชื่อ
หน่วยงานใส่ในตำแหน่งของสำนักพิมพ์

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2564). *มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการ*

vvvvvvvเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ (มติ ครม. 15 กันยายน 2564).

vvvvvvvสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล .

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือที่เป็นรูปเล่ม E-book ที่ไม่มี DOI*

ไทย

ชื่อสกุล.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.วURL (ถ้ามี)

อังกฤษ

สกุล,วอักษรย่อชื่อ.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.วURL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

อ้างอิงในเนื้อหา

(สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม
ธีรวิชญ์กุล, 2541)

Jones (2002)

อ้างอิงท้ายบทความ

สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม
ธีรวิชญ์กุล. (2541). *การพัฒนาแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงาน
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. Prentice Hall.

Doe, R. L., & Johnson, M. K. (2020). *Advanced research methods in psychology*
(2nd ed.). Academic Press. <https://www.academicpress.com/armip>

*DOI [Digital Object Identifier] คือ “ตัวระบุวัตถุดิจิทัลแบบไม่ซ้ำ” เปรียบเสมือนเลขประจำตัวประชาชนของบทความ
วิชาการหรือเอกสารดิจิทัลพิเศษ ๆ เช่น งานวิจัย หนังสือ รายงาน ฯลฯ ใช้ในการอ้างอิงในงานวิชาการช่วยให้ผู้อ่านไปตามดู
ต้นฉบับได้ เช่น DOI เลข 10.1234/abcd.5678 ให้เอาไปวางต่อท้าย <https://doi.org> จะกลายเป็น <https://doi.org/10.1234/abcd.5678> จะเป็นช่องทางที่เข้าไปดูเนื้อหาได้

2. E-book ที่มี DOI

ไทย

ชื่อ/สกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์. <https://doi.org/เลข DOI>

อังกฤษ

สกุล, อักษรย่อชื่อ. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์. <https://doi.org/เลข DOI>

* กรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการเผยแพร่ทั้งแบบรูปเล่มและแบบดิจิทัล ให้ระบุชื่อสำนักพิมพ์ตามแบบรูปเล่ม

ตัวอย่าง

สมชาย ใจดี. (2565). การบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2).

<https://doi.org/10.1234/abcd.5678>

Smith, J. A. (2022). *Modern organizational management* (2nd ed.).

<https://doi.org/10.1234/abcd.5678>

3. หนังสือแปล

ไทย

สกุล, อักษรย่อชื่อ. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ [ชื่อหนังสือภาษาไทย] (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล, อักษรย่อชื่อ. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ [ชื่อหนังสือภาษาอังกฤษ] (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ฮอว์คิง, เอส. (2552). *The illustrated: A brief history of time* [ประวัติศาสตร์ของกาลเวลา

ฉบับภาพประกอบ] (พิมพ์ครั้งที่ 17). มติชน.

Piaget, J. (1950). *La construction du réel chez l'enfant* [The child's construction

of reality]. Neuchâtel, Delachaux, & Niestlé.

4. บทความจากในหนังสือ

ไทย

ชื่อ/สกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อบทหรือชื่อบทความ. ในชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหนังสือ (น. เลขหน้า). สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล, อักษรย่อชื่อ. (ปีพิมพ์). ชื่อบทหรือชื่อบทความ. In ชื่อบรรณาธิการ (Ed. หรือ Eds.), [v/v/v/v/v](#) ชื่อหนังสือ (pp. เลขหน้า). สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน ทิศนา แคมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (น. 1–18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bornstein, M. H., Hahn, C. S., Suwalsky, J. T. D., & Haynes, O. M. (2003).

Socioeconomic status, parenting, and child development: The hollingshead four-factor index of social status and the socioeconomic index of occupations. In M. H. Bornstein & H. B. Robert (Eds.), *Monographs in parenting series. socioeconomic status, parenting, and child development* (pp. 29–82). Lawrence Erlbaum Associates.

5. บทความจากวารสารแบบรูปเล่ม/ e-journal ไม่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า-หน้า.https://ใส่URL

ตัวอย่าง

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารสุขภาพของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 37(2), 45–56.

ธนพล ศรีจันทร์. (2565). แนวทางการจัดการความรู้ในองค์กรราชการไทย.

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 20(3), 12–25. <https://www.rjpajournal.org/article/view/2565-management>

Brown, T. L., & Chen, R. M. (2018). Community engagement strategies in rural education. *Journal of Educational Leadership*, 34(1), 22–35.

Kumar, A., & Singh, D. (2020). Sustainable development practices in urban planning:

A case study. *International Journal of Urban Studies*, 15(4), 101–115.

<https://ijus.org/article/2020/sustainable-urban>

6. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า-หน้า.URL(ถ้ามี)

ตัวอย่าง

สุภาวีย์ ศิรินคราภรณ์. (2567). ทฤษฎีฐานรากเพื่อเอกลักษณ์การออกแบบเครื่องประดับไทยร่วมสมัย.
วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 44(1), 15–30. <https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>

Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16(2), 134–143.
<https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>

7. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหมายเลขบทความหรือ eLocator*

ผู้เขียนบทความ.∕(ปีที่พิมพ์).∕ชื่อบทความ.∕ชื่อวารสาร,∕ปีที่(ฉบับที่),∕บทความ∕เลขที่บทความ.∕URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

นววรรณ นิชโรจน์ และ ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2563). บทบาทครอบครัวในการส่งเสริมรอบคอบ
คิดยึดติดเติบโตในโรงเรียนประไพพิศ (นามสมมติ). *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 15(2), บทความ OJED1502032. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/243480>

Burin, D., Kilteni, K., Rabuffetti, M., & Pia, L. (2019). Body ownership increases the interference between observed and executed movements. *PLOS ONE*, 14(1), Article e0209899. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209899>

*eLocator: เป็นหมายเลขบทความที่ใช้แทนเลขหน้าสำหรับบทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์บางฉบับ

8. บทความจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ∕สกุล.∕(ปี,∕วัน∕เดือน).∕ชื่อคอลัมน์.∕ชื่อหนังสือพิมพ์,∕เลขหน้า.∕URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิวส์ว่าไรดี: ‘สื่อพิพิธภัณฑ’ เชื่อมยุคสมัย
เข้าถึงด้วย ‘มิติใหม่’ อินเทอร์เน็ต. *เติลนิวส์*, 4.

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com>

9. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญาโท

(Doctoral dissertation / Master's thesis)

9.1 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์
vvvvvvหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทไม่ได้ตีพิมพ์].ชื่อมหาวิทยาลัย.

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[Unpublished doctoral
vvvvvvdissertation หรือ Unpublished master's thesis].ชื่อมหาวิทยาลัย.

การเขียนระดับวิทยานิพนธ์ ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปริญญาโท หรือ Master's thesis

ปริญญาเอก ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation

ตัวอย่าง

ศิริพร มงคล. (2564). การจัดการความขัดแย้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชนพล วงศ์สถิตย์. (2565). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในองค์กรภาครัฐ

[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Smith, J. A. (2020). *Leadership strategies in nonprofit organizations* [Unpublished
master's thesis]. University of California, Berkeley.

Lopez, R. M. (2021). *Developing a digital governance framework for public services*
[Unpublished doctoral dissertation]. Harvard University.

9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญาโทจากเว็บไซต์

(ไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
vvvvvvหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อเว็บไซต์.vURL

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[Doctoral dissertation
vvvvvvหรือ master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อเว็บไซต์.vURL

ตัวอย่าง

วารสารณั โปธิศรีประเสริฐ. (2545). การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้
เทคนิคการละคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn
University Intellectual Repository (CUIR).
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302>

9.3 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากฐานข้อมูล

เชิงพาดิขย์

ไทย

ชื่อ∕สกุล.∕(ปีที่เผยแพร่).∕ชื่อวิทยานิพนธ์∕(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)∕[วิทยานิพนธ์
∕∕∕∕∕∕ปริญญาคุษฎีบัณฑิตหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย].∕ชื่อฐานข้อมูล.

อังกฤษ

สกุล,∕อักษรย่อชื่อ.∕(ปีที่เผยแพร่).∕ชื่อวิทยานิพนธ์∕(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)
∕∕∕∕∕∕∕[Doctoral dissertation หรือ master’s thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].∕ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

McNiel, D. S. (2006). *Meaning through narrative: A personal narrative discussing
growing up with an alcoholic mother* (UMI No. 1434728) [Master’s thesis,
California State University–Long Beach]. ProQuest Dissertations and Theses
database.

10. รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อหน่วยงาน.∕(ปีที่เผยแพร่).∕ชื่อเรื่อง.∕สำนักพิมพ์หรือชื่อหน่วยงานที่ผลิตเอกสาร.∕URL(ถ้ามี)

11. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ

ไทย

ชื่อ∕สกุล.∕(วันที่,∕เดือน,∕ปี).∕ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ.∕ในชื่อ∕(ประธาน),∕ชื่อหัวข้อการประชุม∕
∕∕∕∕∕∕ [Symposium].∕ชื่อการประชุม,∕สถานที่ประชุม.

อังกฤษ

สกุล,∕อักษรย่อชื่อ.∕ (ปี,∕เดือน,∕วันที่).∕ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ.∕In∕อักษรชื่อย่อ.∕สกุล∕(Chair),
∕∕∕∕∕∕∕ชื่อหัวข้อการประชุม∕[Symposium].∕ชื่อการประชุม,∕สถานที่ประชุม.

ตัวอย่าง

De Boer, D., & LaFavor, T. (2018, April 26–29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt & A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on resilience: Conceptualization, measurement, and enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

12. รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี proceeding

12.1 Proceeding แบบหนังสือ

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปี).ชื่อบทความ.ใน/ชื่อบรรณาธิการ(บ.ก.),/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/
vvvvvv (น./เลขหน้า).ฐานข้อมูล.

อังกฤษ

สกุล,/อักษรย่อชื่อ.(ปี).ชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ(Ed. หรือ Eds.),/ชื่อหัวข้อการประชุม.
vvvvvv/ชื่อการประชุม(pp./เลขหน้า).ฐานข้อมูล.

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/xxxx

ตัวอย่าง

พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97–102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97–108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

12.2 Proceeding แบบวารสาร

ไทย

ชื่อ/สกุล./ปี)./ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./URL

อังกฤษ

สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ปี)/ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./

././././././URL

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/xxxx

ตัวอย่าง

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External terms-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theory and evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education*, 20(1), 11–16.
<https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=16285>

13. เอกสารประกอบการเรียน (ไม่ได้ตีพิมพ์)

ไทย

ชื่อ/สกุล./ปี)./ชื่อเอกสาร/[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]./คณะ,/มหาวิทยาลัย.

อังกฤษ

สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ปี)./ชื่อเอกสาร/[Unpublished manuscript]./คณะ,/มหาวิทยาลัย.

14. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย./ปี,/วัน/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548.

(2548, 25 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 39 ง. หน้า 14–23.

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1–18.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*

(ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24–31.

15. เว็บไซต์

ไทย

ชื่อ/สกุลผู้เขียน.(ปี,วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

อังกฤษ

สกุล,ตัวอักษรย่อชื่อผู้เขียน.(ปี,เดือน/วันที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

* กรณีที่ไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

* กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

* กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

ตัวอย่าง

วรารัตน์ มหามนตรี. (2565). *เทคนิคการสรุปความ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

<https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การสรุปความ>

Sparks, D. (2019). *Women's wellness: Lifestyle strategies ease some bladder control problems*.

Mayo Clinic. <https://newsnetwork.mayoclinic.org/discussion/womens-wellness-lifestyle-strategies-ease-some-bladder-control-problems/>

16. Social media

16.1 Twitter ตัวอักษร

Author, A. A.[@username].(Year,Month/date หรือ n.d.)./เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.[Tweet].

Twitter./URL

ตัวอย่าง

Ardern, J. [@jacindaardern]. (2018, October 15). *I salute you, @Kereru4PM #BirdOfTheYear*

[Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/jacindaardern/status/1051569120066469889>

16.2 Twitter รูปภาพและวิดีโอ

Author, A. A.[@username].(Year,Month/date หรือ n.d.)./เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.[Image or Video attached] [Tweet]. Twitter./URL

ตัวอย่าง

Figure, N. Z. [@figurenz]. (2019, October 15). *Looking forward to resting up over the holidays?*

[sleeping face emoji] [beach with umbrella emoji] *NZ #Health Survey figures show about 70% of adults meet sleep duration...* [Image attached] [Tweet]. Twitter.

<https://twitter.com/FigureNZ/status/1207422765986279424>

16.3 Facebook post

Author, A. A.√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.√[Video or Image attached].

Facebook.√URL

ตัวอย่าง

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2565). [Book Overview] ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการลงทุนเน้นคุณค่าโดย ผศ. ดร.สัมพันธ์ เนตยานันท์... [Video]. Facebook. <https://www.facebook.com/NU.publishing.house/videos/500261141462779>

16.4 Instagram

Author, A. A. √[@username].√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.√ [Photograph].√Instagram.√URL

ตัวอย่าง

New Zealand Police [newzealandpolice]. (2019, November 15). *Class of 2019 // Wellington dog section* [paw prints emoji] #fridayfloop [Photograph]. Instagram. https://www.instagram.com/p/B43Cl_-J9pN/

16.5 YouTube หรือ Streaming video

Uploader, U. U.√(Year, Month Day).√Title of work.√[Video].√YouTube.URL

ตัวอย่าง

MSNBC. (2020, January 7). *Julián Castro endorses Elizabeth Warren*. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Uk2Tzc8H5po>

17. Generative AI

ชื่อบริษัทผู้พัฒนาผู้เขียนโมเดลนี้.√(ปีที่ใช้).√ชื่อของโมเดล√(versionที่ใช้) [Large language model].√ URL√for AI

ตัวอย่าง

OpenAI. (2024). *ChatGPT* (September 16 version) [Large language model].

<https://chat.openai.com/chat>

Anthropic. (2024). *Claude* (September 20 version) [Large language model].

<https://claude.ai/new>

การอ้างอิงในเนื้อหา (In-Text Citation)

การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation) : (OpenAI, 2023)

การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative citation) : OpenAI (2023)

ตัวอย่าง

เมื่อถามต่อว่าอะไรคือคำอธิบายที่ถูกต้องกว่า ChatGPT ตอบว่าส่วนต่างๆ ของสมองทำงานร่วมกัน และความเชี่ยวชาญของแต่ละส่วนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ (OpenAI, 2023 ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก หรือ OpenAI, 2023; see Appendix A for the full transcript)

Tips : การใช้ Generative AI ในงานเขียนนั้นมีข้อควรระวัง เพราะคนอื่นไม่สามารถเข้าถึงบทสนทนาของเราได้เพราะเป็นการสนทนาระหว่างเรากับ AI แม้แต่เราจะระบุ Prompt สำหรับการสนทนาผลลัพธ์ก็อาจจะแตกต่างกันออกไป เราอาจจะใส่ข้อความเต็ม (full text) ของคำตอบที่ยาวจาก Generative AI ไว้ในภาคผนวกหรือในเอกสารเสริมรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อความที่ถูกต้องสร้างขึ้นจริงได้ และสร้างความน่าเชื่อถือ

18. CC BY-NC-ND

ผู้แต่ง. (ปี). ชื่อผลงาน. แหล่งเผยแพร่. URL + [CC license type]

“สามารถแชร์ผลงานนี้ได้ แต่ต้องให้เครดิต ห้ามใช้ในเชิงพาณิชย์ และห้ามดัดแปลง”

“CC” ย่อมาจาก Creative Commons เป็น **เงื่อนไขอนุญาต** (license) ที่เจ้าของผลงานใช้เพื่อกำหนด “ขอบเขต” ในการให้คนอื่นนำผลงานไปใช้ได้ และ “CC BY-NC-ND” ถือว่าเป็น **หนึ่งในเงื่อนไขที่เข้มงวดที่สุด**

Creative Commons license ควร **เขียนให้ครบ** เช่น [CC BY], [CC BY-SA], [CC BY-NC-ND] ฯลฯ

ตัวย่อ	ความหมาย	อนุญาตให้ทำอะไร
BY (Attribution)	ต้องให้เครดิตเจ้าของผลงาน	✓ ใช้ได้ถ้าใส่ชื่อผู้สร้าง
NC (Non-Commercial)	ห้ามใช้เพื่อการค้า	✗ ห้ามใช้ในงานที่มีรายได้
ND (No Derivatives)	ห้ามดัดแปลงผลงาน	✗ ห้ามแก้ไข/ตัดต่อ/แปลงเนื้อหา

ตัวอย่างการใช้งานที่ทำได้	ตัวอย่างที่ ทำไม่ได้
<ul style="list-style-type: none"> นำบทความไปแชร์ในเว็บเรียนของมหาวิทยาลัย โดยระบุชื่อเจ้าของผลงาน พิมพ์แปะไว้บนบอร์ดให้นักศึกษาอ่าน โดยไม่ตัดต่อ/ตัดแปลงใด ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ตัดต่อวิดีโอ/บทความให้สั้นลงแล้วโพสต์ใหม่ นำไปประกอบเนื้อหาในคอร์สออนไลน์แบบเก็บเงิน พิมพ์แจกเป็นหนังสือเรียนเพื่อจำหน่าย แม้จะให้เครดิต

ตัวอย่าง

(1) บทความออนไลน์ที่มีใบอนุญาต CC BY-NC-ND

Smith, J. (2022). *Digital literacy in the age of misinformation*. Open Knowledge Foundation.
<https://openknow.org/digital-literacy> [CC BY-NC-ND]

(2) บทความวิชาการออนไลน์ที่มีลิขสิทธิ์แบบ CC

พิชญา ชนก. (2566). *การใช้สื่อสร้างสรรค์ในห้องเรียนดิจิทัล*. ศูนย์วิจัยเพื่อการเรียนรู้สร้างสรรค์.
<https://creativeedu.or.th/digital-media> [CC BY-NC-ND]

19. ภาพและตาราง

19.1 การอ้างอิง ภาพ (Image, Figure)

ตัวอย่าง

การเขียนใต้ภาพ

ภาพ 1 Infographic การรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัล, 2566)

บรรณานุกรม

เจ้าของผลงาน. (ปี). *ชื่อภาพหรือคำอธิบายภาพ [ประเภทไฟล์]*. แหล่งที่มา. URL

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). *อินโฟกราฟิกเรื่องการรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ [ไฟล์ภาพ]*.

<https://www.onlinedesafe.go.th/copyright>

World Health Organization. (2023). *Global vaccination progress [Infographic]*.

<https://www.who.int/vaccine-progress.png>

19.2 การอ้างอิง “ตาราง” (Table)

ตัวอย่างด้านล่างตาราง

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

บรรณานุกรม

ผู้จัดทำ. (ปี). ชื่อเอกสารหรือรายงาน. แหล่งเผยแพร่. URL

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2565. <https://www.nso.go.th>

Pew Research Center. (2022). *Internet use in emerging economies*.
<https://www.pewresearch.org/internet2022>

แหล่งที่มา

ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). การอ้างอิงสารสนเทศตาม "Publication Manual of the American Psychological Association" (7th Edition). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2022, กุมภาพันธ์, 22). การเขียนบรรณานุกรม รูปแบบ APA 7th. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การเขียนบรรณานุกรม/>

American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>

จรรยาบรรณการวิจัย

จรรยาบรรณในการตีพิมพ์ผลงาน

1. ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์หรือ บทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) ที่มีลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย แสดงถึงการศึกษาค้นคว้า อย่างรอบด้าน หรือเสนอแง่มุมความรู้ แนวคิด และประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้ ควรมีการอ้างอิงทฤษฎีหรือ ข้อมูลจากแหล่งเอกสารที่เชื่อถือได้

2. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือกำลังเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งอื่นใดมาก่อน บทความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสาร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หากต้องการตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตก่อน ข้อความรู้ใด ๆ ตลอดจนข้อคิดเห็นใด ๆ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

จรรยาบรรณของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ต้องกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร การรับรองคุณภาพของผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ความถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณสากล และสามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ ตรวจสอบประเมินบทความ (Peer Review) และพร้อมให้การชี้แจงความเบี่ยงเบนต่าง ๆ จากกระบวนการ ตรวจสอบที่ได้รับระบุไว้

2. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณ จรรยาบรรณการทำงานอย่างเคร่งครัด

3. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วง เวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพบทความสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ แบบปกปิดรายชื่อ (Double blinded)

4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยดูผลประเมินจากโปรแกรม Copy Catch ของระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 3.3.0.8 เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์หลักทันที ขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การลงตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

5. หากปรากฏการประพจน์ทุจริตภายหลังจากการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความชัดเจนที่สามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้ผู้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่น ๆ ทราบด้วย

จริยธรรมของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่า บทความที่ส่งเข้ามายังวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ในกระบวนการกลั่นกรองบทความในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด ทั้งรูปแบบการจัดเอกสาร และหลักเกณฑ์การอ้างอิง โดยสามารถศึกษาได้ที่ “คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง”
3. ผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างข้อมูลเท็จ บิดเบือน ตกแต่ง หรือตัดเนื้อความเพื่อประสงค์ให้สอดคล้องกับผลสรุป
4. ผู้นิพนธ์ต้องมีชื่อของตนเอง และผู้นิพนธ์ร่วม (หากมี) ปรากฏอยู่ในไฟล์บทความที่ส่งเข้ามายังระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 3.3.0.8 ของวารสาร
5. ผู้นิพนธ์ต้องมีการอ้างอิงเนื้อหาต่าง ๆ ในบทความของตนเอง ทั้งข้อความ ภาพ ตาราง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยให้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์การอ้างอิงของวารสาร ทั้งนี้ผู้นิพนธ์ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งทางวารสารจะตรวจสอบด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบส่งบทความออนไลน์ Thaijo 3.3.0.8 หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทางวารสารจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ทันที และหากมีการฟ้องร้อง ทางวารสารฯ จะไม่รับผิดชอบและให้เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
6. เมื่อผู้นิพนธ์ได้รับผลการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ต้องทำการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งกลับมายังกองบรรณาธิการในกรอบเวลาที่กำหนด

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงคุณภาพบทความตามหลักวิชาการและจริยธรรมสากลเป็นหลัก โดยพิจารณาความสำคัญ คุณค่าของเนื้อหาในบทความ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์ โดยไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน
2. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ทำการประเมินให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินต้องใส่ความคิดเห็นทางวิชาการของตนลงในแบบฟอร์มการประเมินที่อยู่ในระบบตอบรับบทความออนไลน์ของวารสาร ด้วยความชัดเจน ปราศจากความอคติ รวมทั้งต้องส่งผลการประเมินบทความตรงตามกรอบเวลาที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ตนประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง ยกเว้นการอ้างอิงบทความหลังจากบทความที่ตนประเมินได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว

5. กรณีผู้ประเมินพบว่า บทความที่ประเมินเป็นบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนผลงานอื่น ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที ด้วยการเลือกข้อเสนอแนะ ในขั้นตอนการวิจารณ์ว่า “ปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความ” และระบุเหตุผลมาในช่อง “คำแนะนำอื่น ๆ”

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

พิสูจน์อักษรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรัตน์ บริสุทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์ชนากานต์ บุญแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. อาจารย์ชญาณุตม์ บุญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์สุกัญญา ทองแห้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์สุภาสินี คุ่มไพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. อาจารย์กุลภัสสรณ์ สุโนนทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมีใช้ความรับผิดชอบของ วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้อง เป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่น ๆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา